

Kansalaisaloite eduskunnalle laeiksi metsälain, tuloverolain ja rikoslain muuttamisesta

Rajat hakkuille -kansalaisaloite kestävän metsienkäytön puolesta

ALOITTEEN SISÄLTÖ

Aloitteen pääasiallinen sisältö

Aloitteen tavoitteena on turvata luonnon monimuotoisuus talousmetsissä, vahvistaa metsien hiilinieluja ja hiilivarastoja, vähentää metsätalouden haitallisia vesistövaikutuksia sekä parantaa metsien sopeutumiskykyä ilmastonmuutokseen. Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi metsälakia, tuloverolakia ja rikoslakia siten, että metsien talouskäyttöä ohjataan nykyisestä ekologisesti kestävämmäksi.

Aloite sovittaa yhteen metsien talouskäytön, metsien hiilivaraston turvaamisen ja metsien biologisen monimuotoisuuden sekä varmistaa Suomen valtion ilmasto- ja luontovelvoitteiden toteuttamisen oikeudenmukaisella tavalla.

Aloite ehdottaa tutkittuun tietoon perustuvaa metsälainsäädäntöä, joka huomioi luonnon, ilmaston, metsänomistajat, metsätalouden ja tulevat sukupolvet. Aloitteen myötä metsätaloutta olisi mahdollista harjoittaa ekologisesti kestävässä rajoissa.

Aloitteen sääntelykeinot ovat:

1. Maakuntakohtaiset hakkuukiintiöt, hakkuukiintiön osuudet ja hakkuukiintiön osuuksien kauppaamisjärjestelmä.
2. Hakkuiden luvanvaraisuus.
3. Ilmoitusvelvollisuus naapurille aiotusta uudistushakkuusta ja naapurin kuulemisvelvollisuus.
4. Erityisen tärkeiden elinympäristöjen suojelun vahvistaminen, läpileikkaava monimuotoisuuden suojelun periaate ja lain tarkoituksen täsmentäminen.
5. Ekologiset reunaehdot käsittelyalueella: suojavyöhykkeet sekä jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeet vesistöihin ja suojelualueisiin, uudisojituskielto, puulajiston monimuotoistamisvelvoite, järeys- ja ikävaatimukset, kokonaisvaltaisempi lintujen pesintäajan hakkuukielto ja säästöpuun, lahoppuun sekä kuolleen puun vähimmäismäärävaatimukset.
6. Siirtymätuki jatkuvapeitteiseen kasvatukseen.
7. Pääomatuloveron kevennys jatkuvapeitteiselle kasvatukselle turvemaidella ja kunnianhimoisten monimuotoisuustoimien sekä suojelun johdosta.
8. Pääomatulosta tehtävät vähennykset jatkuvapeitteiseen kasvatukseen kannustamiseen.
9. Maankäytön muutosmaksu.
10. Monimuotoisuusvalvonnan vahvistaminen.

Ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2028 aikana.

Ponsi

Edellä ja jäljempänä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

Laki metsälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan metsälain (1093/1996) 10 §:n 3 momentti ja 15 §,
muutetaan 1 §, 2 a §, 3 §:n 1 ja 3 momentti, 5 b §:n 3 momentti, 6 §:n 1 momentti, 7 a §:n 1, 2 ja 3 momentti, 8 a §:n 2 momentti, 10 §:n 1 ja 4 momentti, 10 b §:n 1 momentti, 10 c § 1, 2 ja 3 momentti, 11 §, 14 §, 14 b §, 14 c § 1, 2 ja 3 momentti, 16 § 1, 2 ja 3 momentti, 16 a § 2 ja 3 momentti, 18 § 2 ja 4 momentti, 20 §:n 1, 2 ja 3 momentti, 23 §:n 2 momentti ja 23 a §
lisätään lakiin uusi 4 b §, 5 c §, 5 d §, 10 e §, 10 f §, 14 d §, 14 e §, 14 f § ja 18 §:n 5 momentti, seuraavasti:

Metsälaki

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään ja nielujuen sekä hiilivarastojen riittävä taso turvataan. Metsienkäytön on edistettävä Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista ja Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvien velvoitteiden täyttämistä.

2a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) puunkorjuulla puiden kaatoa tai katkomista, sekä korjattavan puun kuljetusta käsittelyalueelta välivarastolle;
- 2) uudistushakkuulla puunkorjuuta, jossa käsittelyalue hakataan uuden puuston aikaansaamiseksi tarvittaessa jätettäviä säästö-, siemen- tai suojuspuita lukuun ottamatta avoimeksi alueeksi;

- 3) kasvatushakkuulla puunkorjuuta, joka tehdään alueelle jäljelle jäävän puuston kasvattamista taikka tämän ohella myös uuden taimiaineksen syntymistä edistävällä tavalla;
- 4) käsittelyalueella metsikkökuviota tai kartalle rajattua aluetta, jolla tehdään samantyyppisiä hakkuu- tai muita metsänhoitotoimenpiteitä pääasiassa koko alueella;
- 5) viljelyllä metsän uudistamista istuttamalla kasvupaikalle sopivia taimia tai kylvämällä kasvupaikalle sopivia siemeniä;
- 6) luontaisella uudistamisella metsän uudistamista käsittelyalueella olevien siemenpuiden tai suojuispuiden avulla tai hyödyntämällä siementävää reunametsää;
- 7) metsän hakkaajalla maanomistajaa tai silloin kun hakkuuoikeus on luovutettu toiselle taholle, hakkuuoikeuden haltijaa;
- 8) pohjoisella Suomella Lapin maakunnan sekä Kuusamon, Pudasjärven, Taivalkosken, Hyrynsalmen, Puolangan ja Suomussalmen kuntien muodostamaa aluetta;
- 9) jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuulla puunkorjuuta, jossa puustoa hakataan valikoivasti siten, että metsään ei jätetä yli 0,1 hehtaarin suuruisia avoimia alueita, ja jossa avoimien alueiden etäisyys toisistaan on vähintään 20 metriä;
- 10) suojavyöhykkeellä aluetta, jossa puunkorjuuta ei saa harjoittaa;
- 11) jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeellä aluetta, jossa metsää on käsiteltävä jatkuvapeitteisen kasvatuksen menetelmällä;
- 12) säästöpuulla käsittelyalueelle pysyvästi jätettävää puuta;
- 13) lahoppuulla lahoavaa pysty- tai maapuuta;
- 14) kuolleella puulla kuollutta pysty- tai maapuuta;
- 15) hakkuukertymällä metsästä hakattua runkokuuta mitattuna kuutiometreissä;
- 16) biologisella monimuotoisuudella manner-, meri- tai muuhun vesiperäiseen ekosysteemiin tai ekologiseen kokonaisuuteen kuuluvien elävien eliöiden vaihtelevuutta sekä lajien sisäistä ja lajien välistä sekä ekosysteemien monimuotoisuutta;
- 17) nielulla prosessia, joka sitoo kasvihuonekaasun, aerosolin tai kasvihuonekaasun esiasteen ilmakehästä;
- 18) hiilivarastolla metsän ekosysteemiin eli puun biomassa, aluskasvillisuuteen tai maaperään varastoitunutta hiiltä;
- 19) uudisojituksella maa-alueen ensikertaista ojitusta kaivamalla yli neljäkymmentä senttimetriä syvä uoma metsätaloudellisia tarkoituksia varten;
- 18) turvemaalla maata, jossa kivennäismaa on vähintään kolmekymmentä senttimetriä syvällä.

3 §

Maankäyttömuodon muuttaminen

Metsätalousmaa voidaan ottaa muuhun käyttöön. Metsätalousmaan maankäyttömuodon muuttamisesta on maksettava 5 000 euroa hehtaarilta (*maankäytön muutosmaksu*), jos maankäyttömuodon muuttamisen kohteena oleva alue on suurempi kuin 0,5 hehtaaria. Maksun suuruus määritellään 10 aarin tarkkuudella. Maankäytön muutosmaksu on suoritettava ennen maankäytön muutostoimenpiteisiin ryhtymistä. Maksu suoritetaan Lupa- ja valvontavirastolle, joka valvoo maankäyttömuodon muuttamista. Alueeseen sovelletaan tämän lain säännöksiä siihen saakka, kunnes maankäytön muutosmaksu on suoritettu.

Milloin metsätalousmaan muuhun käyttöön ottaminen sisältää sellaisen toimenpiteen, johon vaaditaan viranomaisen lupa, alueeseen sovelletaan tämän lain säännöksiä siihen saakka, kunnes luvan myöntämistä koskeva päätös on saanut lainvoiman tai kunnes lupaviranomainen on toimivaltansa rajoissa antanut suostumuksensa tällaiselle toimenpiteelle.

Jos metsätalousmaata, joka on ilmoitettu otettavaksi muuhun käyttöön ja josta on suoritettu 1 momentin mukainen maksu, ei ole neljän vuoden kuluessa hakkuun tai muun toimenpiteen päättymisestä otettu tähän käyttöön, sovelletaan alueeseen ja sillä suoritettuun hakkuuseen tai muuhun toimenpiteeseen tämän lain säännöksiä. Suoritettu maankäytön muutosmaksu on pyynnöstä palautettava, jos metsätalousmaata ei oteta muuhun käyttöön.

Jos 3 momentissa tarkoitettu hakkuu tai muu toimenpide todetaan tapahtuneeksi vastoin tämän lain säännöksiä, tulee syyteharkinnassa ja korjaavia toimenpiteitä koskevassa arvioinnissa harkita, onko aie ottaa alue muuhun käyttöön ollut todellinen ja onko peruuntuminen johtunut sellaisesta esteestä tai syystä, johon ei ole voinut kohtuudella varautua.

4 b §

Hakkuukiintiöt

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö laativat yhteistyössä vuoden välein maakuntakohtaiset hakkuukiintiöt. Hakkuukiintiöitä laadittaessa on kuultava Suomen ympäristökeskusta, Luonnonvarakeskusta ja muita tarpeellisia tahoja.

Maakuntakohtaiset hakkuukiintiöt on laadittava siten, että ne suojelevat metsien nielua, metsien hiilivarastoa, biologista monimuotoisuutta, metsien uusiutumista ja mahdollistavat kestävänsä metsätalouden harjoittamisen. Hakkuukiintiöiden laadinnassa on huomioitava maakuntien paikalliset olosuhteet. Hakkuukiintiöiden laadinnassa voidaan ottaa huomioon myös puutuotteiden hiilivarasto.

Hakkuukiintiöt annetaan valtioneuvoston asetuksella.

5 b §

Hakkuu erityiskohteissa

Jos hakkuun kohteella on metsän monimuotoisuuden säilyttämisen, maiseman tai metsän monikäytön kannalta erityistä merkitystä, hakkuu voidaan tehdä kohteen erityisluonteen edellyttämällä tavalla.

Tutkimus-, opetus- tai muussa erityiskäytössä oleva metsä voidaan käsitellä sen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla.

Erityiskohteissa toteutettavat käsittelyalueen toimenpiteet ja niiden perustelut on esitettävä hakkuulupahakemuksessa.

5 c §

Jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuu ja siihen liittyvä jatkuvapeitteisyyden velvoite

Jatkuvapeitteisessä kasvatuksessa metsään ei saa tehdä käsittelyn seurauksena yli 0,1 hehtaarin suuruisia avoimia alueita. Avoimet alueet eivät saa olla alle 20 metrin päässä toisistaan. Avoimia alueita saa olla yhteensä 0,3 hehtaaria hehtaarilla. Avoimen alueen muodostaa puuston käsittely siten, että alueelta poistetaan vähintään kolme puuta, joiden rinnankorkeusläpimitta on suurempi kuin ympäröivän puuston keskimääräinen rinnankorkeusläpimitta.

Avoin alue katsotaan peitteiseksi, kun puuston keskipituus on ylittänyt puolet ympäröivän puuston keskipituudesta ja vähintään 5 metriä ja kun alueella on vähintään 500 taimea hehtaarilla. Uuden avoimen alueen voi luoda alle ensimmäisessä momentissa säädetyn etäisyyden päähän kun avoin alue on muuttunut peitteiseksi.

Luonnollisesti muodostuneet avoimet alueet ja metsätiet eivät muodosta ensimmäisessä ja toisessa momentissa tarkoitettua avointa aluetta.

5 d §

Jatkuvapeitteisen kasvatuksen siirtymätuki

Maanomistaja taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltija voi saada siirtymätukea siirryttäessä tämän lain 5 c §:n mukaiseen jatkuvapeitteiseen kasvatukseen. Siirtymätukea ei voi saada tämän lain 10 e §:ssä asetettujen jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeiden osalta.

Siirtymätuen määrä on 100 euroa hehtaarilta. Samalle hakijalle tai samalle käsittelyalueelle myönnettävän siirtymätuen määrä on enintään 6 000 euroa.

Siirtymätuki haetaan metsäkeskukselta. Hakemukseen on sisällytettävä suunnitelma jatkuvapeitteiseen kasvatukseen siirtymisestä ja ilmoitettava hehtaareina ala, jossa siirrytään jatkuvapeitteiseen kasvatukseen. Metsäkeskuksen on myönnettävä siirtymätuki, jos hakemuksen suunnitelma on toteuttamiskelpoinen. Siirtymätuen saajan on ilmoitettava metsäkeskukselle viimeistään vuoden kuluttua siirtymätuen vastaanottamisesta metsässä tehdyistä toimista. Siirtymätuki on täysimääräisesti perittävissä takaisin niiltä osin kuin alueella ei ole tehty siirtymätuen hakemuksessa esitellyn suunnitelman mukaisia toimia vuoden sisällä siirtymätuen saamisesta

6 §

Puunkorjuun toteutus

Puunkorjuu on toteutettava niin, että vältetään elävän ja kuolleen puuston sekä taimien vaurioitumista. Lisäksi on vältettävä aiheuttamasta puuston kasvuolosuhteita vaarantavia ja metsänpohjan monimuotoisuutta heikentäviä maastovaurioita.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin siitä, milloin puu katsotaan vaurioituneeksi, vaurioituneiden puiden määrästä ja maastovaurioista.

7 a §

Maanomistajan ja metsäkeskuksen ilmoitusvelvollisuus

Maanomistaja on velvollinen luovuttaessaan hakkuuoikeuden ilmoittamaan hakkuuoikeuden ostajalle hakkuulupahakemuksessa ilmoittamansa tiedot. Jos maanomistajan edustaja tekee hakkuulupahakemuksen, häntä koskee vastaava ilmoitusvelvollisuus.

Metsäkeskuksen on ilmoitettava hakijalle ja varattava mahdollisuus hakkuulupahakemuksen muuttamiseen, jos metsäkeskukselle on toimitettu hakkuulupahakemus, johon sisältyvällä käsittelyalueella tai sen läheisyydessä on tai sitä koskee metsäkeskuksen tiedossa oleva sekä hakkuulupahakemuksessa huomiotta jäänyt:

- 1) 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityisen tärkeä elinympäristö;
- 2) 10 c §:n 2 momentissa tarkoitettu alue;
- 3) luonnonsuojelulaissa tarkoitettua erityisesti suojeltavan eliölajin tai suojellun luontotyypin esiintymää koskeva päätös, uusina tavattujen eliölajien suojelua koskeva päätös, erityisesti suojeltavan eliölajin avustettua leviämistä koskeva päätös tai hyvittämisalueen rajauspäätös;
- 4) Natura 2000 -verkostoon sisältyvä alue; tai

- 5) muu kuin 1–4 kohdassa tarkoitettu, niitä vastaava viranomaisen toimittamaan päätökseen perustuva kohde.
-

8 a §

Metsän uudistamisessa käytettävät puulajit

Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettussa metsän uudistamisessa taimikon saa perustaa männyn, kuusen, rauduskoivun, haavan, siperianlehtikuusen, vaahteran, tervalepän, tammen, kynäjalavan, vuorijalavan, metsälehmuksen, saarnen ja hybridihaavan alkuperältään ja kasvupaikalle sopivilla taimilla tai siemenillä. Taimikon saa perustaa hieskoivun taimilla tai siemenillä vain turvemailla, kangasmaiden soistuneissa osissa ja tiiviillä savi- tai hiesuvaltaisilla mailla. Muilla kasvupaikoilla hieskoivua voidaan käyttää sen kasvupaikasta ja alueen maantieteellisestä sijainnista riippuen täydentävänä puulajina.

Jos taimikko perustetaan muilla kuin 1 momentissa mainituilla puulajeilla, on hakkuulupahakemuksessa esitettävä riittävä selvitys niiden kasvatuskelpoisuudesta ja alkuperän soveltuvuudesta uudistettavan alueen olosuhteisiin.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset hieskoivun käytöstä täydentävänä puulajina.

10 §

Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt

Metsiä tulee hoitaa ja käyttää siten, että turvataan edellytykset metsien biologisen monimuotoisuuden säilymiselle ja luonnon tilan parantamiselle.

Monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteitä ovat:

- 1) lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä enintään 0,5 hehtaarin suuruisten lampien välittömät lähiympäristöt, joiden ominaispiirteitä ovat veden läheisyydestä ja puu- ja pensaskerroksesta johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto;
- 2) seuraavat a–e-alakohdissa luetellut suoelinympäristöt, joiden yhteinen ominaispiirre on luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous:
 - a) lehto- ja ruohokorvet, joiden ominaispiirteitä ovat rehevä ja vaatelias kasvillisuus, erirakenteinen puusto ja pensaskasvillisuus;
 - b) yhtenäiset metsäkorte- ja muurainkorvet, joiden ominaispiirteitä ovat erirakenteinen puusto ja yhtenäisen metsäkorte- tai muurainkasvillisuuden vallitsevuus;
 - c) letot, joiden ominaispiirteitä ovat maaperän runsasravinteisuus, puuston vähäinen määrä ja vaatelias kasvillisuus;

- d) vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot; sekä
 - e) luhdet, joiden ominaispiirteenä on erirakenteinen lehtipuusto tai pensaskasvillisuus sekä pintavesien pysyvä vaikutus;
- 3) rehevät lehtolaikut, joiden ominaispiirteitä ovat lehtomulta, vaateliakasvillisuus sekä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen puusto ja pensaskasvillisuus;
- 4) kangasmetsäsaarekkeet, jotka sijaitsevat ojittamattomilla soilla tai soilla, joissa luontainen vesitalous on pääosin säilynyt muuttumattomana;
- 5) kallioperässä olevat tai kivennäismaahan uurtuneet, jyrkkärinteiset, pääosiltaan vähintään kymmenen metriä syvät rotkot ja kurut, joiden ominaispiirteenä on luonteenomainen muusta ympäristöstä poikkeava kasvillisuus;
- 6) pääosiltaan vähintään kymmenen metriä korkeat jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät;
- 7) karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot ja louhikot, joiden ominaispiirre on harvahko puusto.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin erityisen tärkeiden elinympäristöjen luonnontilaisuudesta, luonnontilaisuuden kaltaisuudesta ja ominaispiirteistä.

10 b §

Elinympäristökohtainen käsittely

Edellä 10 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa elinympäristöissä voidaan tehdä varovaisia poimintaluonteisia hakkuita, jotka säilyttävät puuston luonnontilaisena tai luonnontilaisen kaltaisena siten, ettei elinympäristön luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous muutu.

Elinympäristön puuston rakenne rehevillä lehtolaikuilla on säilytettävä siten, että hoito- ja käyttötoimenpiteiden yhteydessä tehdään vain varovaisia, poimintaluonteisia hakkuita.

Jyrkänteissä ja niiden välittömissä alusmetsissä ei saa toteuttaa puunkorjuuta.

Hietikoilla, kallioilla, kivikoissa ja louhikoissa voidaan tehdä varovaisia poimintaluonteisia hakkuita siten, että säilytetään vanhimmat ja kuolleet sekä lahot puut.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen puuston rakenteen ja kerroksellisuuden sekä pensaskerroksen elinvoimaisuuden ja alueen maaperän vesitalouden säilyttämisestä.

10 c §

Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

Ennen puunkorjuuta metsän hakkaajan on arvioitava käsittelyalueen linnustoa metsätyypin, metsän iän ja muiden saatavissa olevien tietojen perusteella. Arvioinnissa tulee hyödyntää luonnonsuojelun tietojärjestelmään tallennettuja tietoja. Metsän hakkaajan on arvioinnin perusteella toteutettava asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet, joilla pyritään estämään lintulajin yksilöiden kuolema ja pesien vahingoittuminen sekä sellainen häirintä, joka aiheuttaisi haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle tai muutoin merkittävää haittaa lintulajin kannan suotuisan tason ylläpitämiselle tai saattamiselle kyseiselle tasolle. Samoin metsän hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien muiden toimenpiteiden yhteydessä toimenpiteen toteuttajan on arvioitava käsittelyalueen linnustoa ja toteutettava asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet linnuston huomioon ottamiseksi.

Puunkorjuu on kiellettyä pohjoisessa Suomessa 1 päivän toukokuuta ja 31 päivän heinäkuuta välisenä aikana ja muualla Suomessa 15 päivän huhtikuuta ja 15 päivän heinäkuuta välisenä aikana. Tässä momentissa tarkoitetun alueen läpi saa puunkorjuukiellon aikana kulkea sekä kuljettaa korjattua puuta ajouraa pitkin käsittelyalueelta välivarastolle. Kyseisenä aikana alueelle saa tehdä uuden ajouran vain, jos se on välttämätöntä metsien hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi ja jos ajouran tekemisessä pyritään varmistamaan, ettei vahingoiteta sellaisia pesiä, joissa pesintä on käynnissä.

Jos käsittelyalueella havaitaan suunnitteluvaiheessa taikka metsän hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien toimenpiteiden yhteydessä linnunpesä, jossa pesintä on käynnissä, on toimenpiteet toteutettava niin, että pesää ei vahingoiteta ja pesintä mahdollistetaan. Kaiken puunkorjuun yhteydessä on lisäksi säästettävä edellisen puusukupolven isot haavat, kaikki kolopuut sekä kaikki pystylahopuut.

Metsän hoitaminen ja käyttäminen on kiellettyä harvalukuisten petolintujen pesien läheisyydessä, jos siitä voi aiheutua sellaista häirintää, joka johtaa pesinnän keskeytymiseen, jollei siihen ole myönnetty luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla poikkeuslupaa.

Metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä tapahtuvaa lintulajin yksilön tappamista tai häiritsemistä taikka lintujen pesien tai munien vahingoittamista ei pidetä luonnonsuojelulain 70 §:ssä tarkoitettuna tahallisenä tekona eikä metsästyslain (615/1993) 37 §:n 1 momentissa säädetyn tai 50 §:n 2 momentin nojalla annettujen säännösten rikkomisena, jos metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä on noudatettu tämän pykälän 1–4 momentissa sekä 6 ja 7 momentin nojalla säädettyjä velvoitteita.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä linnuston arvioinnista ja ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä metsän hoitamisessa ja käyttämisessä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 4 momentissa tarkoitetuista harvalukuisista petolintulajeista, petolintujen pesien läheisyyttä koskevista etäisyyksistä ja kiellon ajankohdasta eri petolintujen osalta.

10 e §

Käsittelyalueen luontoarvojen vähimmäisvaatimukset

Käsittelyalueella on:

- 1) jätettävä 30 metrin suojavyöhyke edellä 10 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin elinympäristöihin;
- 2) jätettävä 10 metrin suojavyöhyke ja 10 metrin jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhyke muuhun kuin 10 §:n 2 momentissa lueteltuun vesistöön;
- 3) jätettävä 15 metrin jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhyke muihin edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin elinympäristöihin;
- 4) jätettävä 20 metrin jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhyke suojelualueisiin;
- 5) jätettävä metsä uudisojittamatta;
- 6) jätettävä metsään riittävästi kuollutta puuta, lahoppuuta ja säästöpuita;
- 7) jätettävä uudistushakkuussa kaatamatta puut, jotka ovat pienempiä kuin valtioneuvoston asetuksella asetettavat hakattavan puuston järeys- ja ikävaatimukset;
- 8) ja täytettävä tämän lain 8 §:n uudistamisvelvoite hyödyntäen useampaa kuin yhtä puulajia siten, että vähintään kolmasosa istutetuista taimista poikkeaa uudistamisvelvoitteen toteuttamiseksi hyödynnetystä valtapuulajista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään hakattavan puuston järeys- ja ikävaatimuksista puulajeittain, hakkuumenetelmittäin ja alueittain. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös käsittelyalueelle jätettävistä säästöpuiden, lahoppuun ja kuolleen puun määristä sekä tarvittaessa kahdeksannen kohdan mukaisen uudistamisvelvoitteen toteuttamisesta ja siihen liittyvästä velvoitteesta säästää tiettyjä puulajeja käsittelyalueella. Asetuksella määrättävien vähimmäisvaatimusten tulee turvata metsien sekä valuma-alueiden biologinen monimuotoisuus.

10 f §

Monimuotoisuusvalvonta

Lupa- ja valvontaviraston tulee 5 c §:n ja 10 - 10 c ja 10 e §:n toistuvien rikkomusten tai vakavan rikkomuksen seurauksena kumota hakkuulupa ja asettaa määräaikainen kielto hakkuulupien myöntämiselle.

Lupa- ja valvontaviraston tulee toistuvien rikkomusten tai vakavan rikkomuksen seurauksena määrätä lisäksi rikkomuksen vakavuuden mukainen seuraamusmaksu, mikäli hakkuuluvan haltija tai tämän edustaja ei toiminnallaan osoita noudattavansa 5 c §:n ja 10 - 10 c ja 10 e §:n säännöksiä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään seuraamusmaksun suuruudesta.

Lupa- ja valvontaviraston päätökseen voi hakea muutosta siten kuin tämän lain 23 §:ssä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin tarkastustoimista.

11 §

Poikkeuslupa

Lupa- ja valvontavirasto voi hakemuksesta myöntää poikkeuksen 10 e §:stä ja 14 §:n asettamasta velvollisuudesta hakea hakkuulupaa, jos metsässä on tehtävä metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) tarkoittamia toimia.

Metsätuhon johdosta tehtävä hakemus käsitellään kiireellisenä. Hakemuksessa on ilmoitettava tuhon aiheuttaja. Lupa- ja valvontaviraston on osoitettava tuhoalue ja hakemuksen kohteena olevalla käsittelyalueella korjataan pääasiallisesti metsätuhoissa kaatunutta, vaurioitunutta tai tuhoissa kuollutta puuta.

14 §

Hakkuukiintiön osuus ja hakkuulupa

Maanomistajalla taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijalla on oikeus siihen osuuteen 4 b §:n nojalla määritellystä maakunnan hakkuukiintiöstä, joka vastaa kyseisessä maakunnassa sijaitsevien ja vallinnassaan olevien metsien arvioidun kokonaishakkuukertymän osuutta koko maakunnan metsien arvioidusta kokonaishakkuukertymästä. Arvion maakunnan metsien kokonaishakkuukertymästä toteuttaa Luonnonvarakeskus.

Maanomistajalle taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijalle voidaan myöntää hakkuulupia vuosittain enintään 1 momentin mukaiselle osuudelle ottaen huomioon myös 14 e §:n mukaisen hakkuukiintiön osuuden siirrot. Hakkuulupaa voi samalla hakemuksella hakea enintään 6 000 m³ hakkuukertymälle.

Maanomistajan taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijan tai hänen valtuuttamansa on tehtävä metsäkeskukselle hakkuulupahakemus aiotusta hakkuusta. Jos kyseessä on kasvatushakkuu, toteuttamistapa on ilmoitettava kuvioittain. Jos kyseessä on uudistushakkuu tai jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuu, on lisäksi ilmoitettava uudistamistapa.

Hakemukseen on sisällytettävä hakkuusuunnitelma tai muu selvitys, josta ilmenee

- 1) 10 - 10 c ja 10 e §:ssä säädettyjen vähimmäisvaatimusten huomiointi ja noudattaminen:
- 2) toteutettava hakkuukertymä kuutioittain:

- 3) ja selvitys hakkuumenetelmästä 14 f §:n tarkoittamalla tavalla sekä toteuttamistavasta 3 momentin tarkoittamalla tavalla.

Myönnetty hakkuuluvat ovat julkisia ja niiden on oltava kaikkien nähtävissä. Hakijan on ilmoitettava hakemuksesta naapureille, mikäli hakemus koskee uudistushakkuuta. Jollei naapuria tiedetä tai hankaluudetta tavata taikka jos kuultavia naapureita on enemmän kuin kymmenen, ilmoitus hakemuksesta katsotaan annetuksi naapurille tiedoksi, kun hakemuksesta on ilmoitettu sillä tavoin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Naapureilla on oikeus tulla kuulluksi ilmoituksen johdosta.

Hakkuulupahakemusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä seuraavista hakkuista, elleivät ne kohdistu 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuun erityisen tärkeään elinympäristöön:

- 1) kotitarvehakkuusta;
- 2) pienikokoisen puuston hakkuusta;
- 3) sähkölinjojen ja junaratojen reunavyöhykkeiden hakkuista eikä vesijohto- tai viemäriinjan hakkuusta eikä pienialaisista tie-, sähkö- tai muun vastaavan linjan hakkuusta.

Hakemus katsotaan toimitetuksi metsäkeskukselle, kun se on saapunut metsäkeskuksen toimipaikkaan taikka kun hakemus on toimitettu metsäkeskuksen toimihenkilölle. Metsäkeskuksen tulee käsitellä hakemus ilman aiheutonta viivytystä. Jos hakkuutapa tai käsittelyalue muuttuu merkittävästi aikaisemmin haetusta, hakijan on tehtävä uusi hakemus. Hakemukseen voi sisältyä useita eri käsittelyalueita. Hakkuulupa raukeaa hakemuksessa määritellyn hakkuukertymän täytyttyä tai kun hakijan on haettava uutta lupaa tässä momentissa säädetyn johdosta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin pienikokoisen puuston hakkuusta. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelyn ilmoittamisesta hakkuulupahakemuksessa ja muista kyseisessä hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista.

14 b §

Menettely liito-oravailmoituksesta

Jos metsäkeskukselle saapunut hakkuulupahakemus kohdistuu Lupa- ja valvontaviraston metsäkeskukselle toimittamassa asiakirjassa mainittuun liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaan, metsäkeskuksen on hylättävä hakkuulupahakemus.

14 c §

Ennakkotieto erityisen tärkeästä elinympäristöstä

Maanomistaja tai hänen valtuuttamansa metsänhakkuuoikeuden haltija voi hakea ennen hakkuulupahakemuksen jättämistä hakkuulupahakemukseen liittyvän ennakkotiedon siitä, onko esitetty kohde 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityisen tärkeä elinympäristö ja onko ilmoitettu metsänkäsittely 10 a §:n, 10 b §:n ja 10 e §:n mukainen.

Metsäkeskuksen on noudatettava antamaansa ennakkotietoa valvoessaan tämän lain noudattamista. Ennakkotietoa on noudatettava niin kauan kuin 14 §:n mukaan hakkuun tai muun toimenpiteen aloittaminen on mahdollista hakkuuluvan perusteella.

Ennakkotietoa koskeva hakemus on käsiteltävä olosuhteet huomioon ottaen kiireellisesti. Jos hakkuulupahakemuksessa tarkoitettu hakkuu tai muu metsän käsittely sallitaan hakemuksen kohteella ennen ennakkotiedon antamista, asian käsittely raukeaa. Hakemuksessa esitettävistä tiedoista voidaan säätää tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

14 d §

Hakkuuluvan myöntämisen edellytykset

Metsäkeskuksen tulee myöntää hakkuulupa, jos:

- 1) hakkuulupaa on haettu enintään 14 §:n 1 ja 2 momentin mukaiselle osuudelle;
- 2) hakija on toimittanut hakemuksen 14 §:n 3 ja 4 momentissa mainituin edellytyksin;
- 3) ja hakija on täyttänyt 14 §:n 5 momentin mukaisen ilmoitus- ja mahdollisen neuvotteluvollisuutensa.

Jos 1 momentissa asetetut edellytykset eivät täyty, hakkuulupahakemus on hylättävä. 1 momentin 1 kohdassa asetettu edellytys koskee vain hakkuuita, joissa hakattu puu on tarkoitettu myytäväksi tai käytettäväksi muussa elinkeinotoiminnassa.

Metsäkeskuksen on otettava huomioon 14 e §:n mukaiset hakkuukiintiön osuuden siirrot hakkuulupaa myönnettäessä.

Lupa- ja valvontavirastolla on valitusoikeus metsäkeskuksen myöntämästä hakkuuluvasta, jos se katsoo, että luonnonympäristön säilyminen ja siihen liittyvät erityiset arvot edellyttävät luvan kumoamista.

14 e §

Hakkuukiintiön osuuden siirrettävyys

Maanomistaja tai hänen valtuuttamansa edustaja voi siirtää 14 §:n 1 momentin mukaisen hakkuukiintiön osuuden kokonaisuudessaan tai osittain.

Hakkuukiintiön osuuden siirrosta on ilmoitettava metsäkeskukselle.

14 f §

Hakkuumenetelmä

Tämän lain tarkoittamia hakkuumenetelmiä ovat kasvatushakkuu, uudistushakkuu, metsätuhon johdosta tehtävä hakkuu, 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittely, 5 b §:ssä tarkoitettu hakkuu erityiskohteissa ja jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuu.

Metsää, johon on myönnetty hakkuulupa, voi hakata vain hakkuulupahakemuksessa määritellyllä menetelmällä. Hakkuuluvan haltija voi perustellusta syystä hakea metsäkeskukselta hakkuumenetelmän muutosta.

16 §

Käsittelykielto

Jos on perusteltua syytä epäillä, että suunniteltu, aloitettu tai toteutettu hakkuu tai muu toimenpide on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, Lupa- ja valvontavirasto voi kieltää toimenpiteen toistaiseksi tai määräajaksi.

Käsittelykielto annetaan tarpeellisessa laajuudessa. Käsittelykieltoa koskeva kirjallinen päätös on viipymättä saatettava hakkuuluvan haltijan tietoon. Lupa- ja valvontavirasto voi asettaa päätöksensä tehosteeksi uhkasakon, johon sovelletaan uhkasakkolakia. Päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Lupa- ja valvontaviraston tulee poistaa käsittelykielto, jos kiellon määrittämisen perusteet lakkaavat.

16 a §

Väliaikainen käsittelykielto

Jos 16 §:n 1 momentissa tarkoitetun käsittelykiellon edellytykset täyttyvät ja painavat syyt sitä vaativat, metsäkeskus voi väliaikaisesti kieltää hakkuun tai muun toimenpiteen (*väliaikainen käsittelykielto*) enintään 30 päiväksi.

Väliaikainen käsittelykielto annetaan tarpeellisessa laajuudessa. Väliaikaista käsittelykieltoa koskeva kirjallinen päätös on viipymättä saatettava hakkuuluvan haltijan sekä Lupa- ja valvontaviraston tietoon. Väliaikaista käsittelykieltoa koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Väliaikainen käsittelykielto on saatettava viivytyksettä ja viimeistään kahden viikon kuluessa Lupa- ja valvontaviraston ratkaistavaksi. Kielto raukeaa, jos Lupa- ja valvontavirasto ei ole 30 päivän kuluessa kiellon antamisesta tehnyt 16 §:ssä tarkoitettua päätöstä tai pysyttänyt väliaikaista käsittelykieltoa voimassa.

Metsäkeskuksen tulee poistaa väliaikainen käsittelykielto, jos kiellon määrittämisen perusteet lakkaavat.

18 §

Metsärikos ja metsärikkomus

Rangaistus metsärikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 a luvun 3 §:ssä.

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

- 1) rikkoo 6 §:n puunkorjuun toteutusta koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä,
- 2) rikkoo 8 §:n uuden puuston aikaansaamista koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä,
- 3) tekee metsän monimuotoisuuden kannalta 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuun erityisen tärkeään elinympäristöön kohdistuvan hoito- tai käyttötoimenpiteen 10 a tai 10 b §:n taikka 10 b §:n nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka ilman lupaa tai lupaehdon vastaisesti tai
- 4) laatii 7 §:ssä tarkoitetun leimikkosuunnitelman, joka on tämän lain säännösten vastainen ja jonka nojalla toteutetaan puunkorjuu,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsärikkomuksesta* sakkoon.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, metsärikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 12 §:n 1 tai 2 momentin metsätaloutta suojametsissä koskevaa säännöstä taikka maa- ja metsätalousministeriön 12 §:n 3 momentin tai 13 §:n nojalla antamaa määräystä ja rikkomus on vähäinen.

Jollei teosta muualla laissa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, metsärikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 10 c §:n 2 momentissa säädettyä puunkorjuuta koskevaa kieltoa tai mainitun pykälän 3 momentissa säädettyä velvoitetta kasvatushakkuun ja uudistushakkuun yhteydessä säästää edellisen puusukupolven isot haavat, kaikki kolopuut sekä kaikki pystylahopuut.

Jollei teosta muualla laissa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, metsärikkomuksesta tuomitaan myös se, joka ei suorita 3 §:n 1 momentin mukaista

maankäytön muutosmaksua taikka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo 10 e §:n 1 momentissa säädettyä luontoarvojen vähimmäisvaatimusta.

20 §

Korjaavat toimenpiteet

Joka käsittelee metsää 3, 5, 5 a, 5 b, 6, 10 a, 10 b tai 10 e §:n tai 12 §:n 1 tai 2 momentin säännösten tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka 13 §:n nojalla annettujen määräysten vastaisesti taikka laiminlyö uuden puuston aikaansaamista koskevan velvoitteen, on velvollinen poistamaan lainvastaisen toimenpiteen vaikutukset tai palauttamaan vallinneen olotilan siinä määrin kuin se on kohtuullisin kustannuksin mahdollista. Jos 8 §:ssä säädettyä uudistamisvelvollisuutta ei ole täytetty, asianomaisen on toteutettava korjaavana toimenpiteenä tarvittavat uudet perustamistoimenpiteet tai muu jälkihoito.

Jos 1 momentissa tarkoitetuista korjaavista toimenpiteistä ei päästä sopimukseen metsäkeskuksen ja asianomaisen välillä tai jos asianomainen ei noudata niiden tekemistä koskevaa sopimusta, Lupa- ja valvontavirasto voi metsäkeskuksen esityksestä velvoittaa asianomaisen tekemään tarvittavat toimenpiteet. Lupa- ja valvontavirasto voi asettaa päätöksensä tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että toimenpiteet tehdään asianomaisen kustannuksella. Lupa- ja valvontavirasto voi myös päättää, että metsäkeskus tekee tai teettää tarvittavat toimenpiteet asianomaisen kustannuksella. Uhkasakkoon ja teettämisuhaan sovelletaan uhkasakkolakia.

Jos joku muu kuin asianomainen omistaa kiinteistön tai on erityisen oikeuden nojalla oikeutettu päättämään asiasta, korjaavia toimenpiteitä koskevaan sopimukseen on saatava hänen suostumuksensa. Jos maanomistaja tai erityisen oikeuden haltija ei anna suostumustaan sille, että Lupa- ja valvontavirasto velvoittaa asianomaisen lakia rikkoneen tekemään tarvittavat toimenpiteet, Lupa- ja valvontavirasto voi metsäkeskuksen esityksestä päättää, että se tai metsäkeskus tekee tai teettää ne asianomaisen kustannuksella. Toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset maksetaan etukäteen valtion varoista ja Lupa- ja valvontavirasto voi periä ne takaisin asianomaiselta ulosottoin siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Jos virhe on vähäinen, toimenpiteisiin voidaan olla ryhtymättä.

23 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Metsäkeskuksella on valitusoikeus Lupa- ja valvontaviraston tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä, jos Lupa- ja valvontaviraston päätös poikkeaa metsäkeskuksen esityksestä. Metsäkeskuksella on valitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on muuttanut Lupa- ja valvontaviraston päätöstä taikka kumonnut sen.

23 a §

Eräiden suoritteiden maksuttomuus

Poiketen siitä, mitä Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) 26 §:ssä säädetään, hakkuulupahakemus ja ennakkotieto tämän lain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisen tärkeästä elinympäristöstä ovat maksuttomia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 4 b §, 14 §:n 1 ja 2 momentti, 14 d §:n 1 momentin 1 kohta, 14 d §:n 2 momentti ja 14 e § tulevat voimaan kun lain voimaantulosta on muilta osin kulunut kolme vuotta.

Laki tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 55 §:n 2 momentti ja 56 §:n 1 momentti,
lisätään lakiin uusi 43 §:n 5, 6, 7, 8 ja 9 momentti, seuraavasti:

Tuloverolaki

43 §

Metsätalouden pääomatulo

Veronalaista pääomatuloa on verovelvollisen omassa metsässä kasvavan runkopuun hakkuuoikeuden ensimmäisestä vastikkeellisesta luovutuksesta (pystykauppa) saatu tulo ja hankintakaupalla myydystä runkopuusta valmistettavasta tai valmistetusta puutavarasta, kuten tukeista, pylväistä, kuitupuusta tai haloista sekä hakkeesta saadun tulon pääomatulo-osuus. Hankintakaupalla saadun tulon pääomatulo-osuutena pidetään puun myyntituloa vähennettynä hankintatyön arvolla. Metsätalouden pääomatuloa on myös muusta kuin runkopuusta saatu metsätalouden tulo, kuten tulo hakkuutähteiden, kantojen, muun metsäenergiapuun, koristehavujen, tienvarsikeppien, joulupuiden tai vastaavien

luovutuksesta. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, sovelletaan myös puun myyntituloon, joka on saatu kiinteistön luovutuksesta pidätetyn hakkuuoikeuden nojalla.

Metsätalouden pääomatulona pidetään myös metsästä saatua vakuutuskorvausta tai muuta korvausta samoin kuin yksityistalouden käyttöön otetun tai toiseen tulolähteeseen siirretyn puutavaran kantoraha-arvoa tai käypää arvoa. Metsätalouden pääomatuloksi luetaan myös metsätalouteen saadut tuet ja avustukset. Hakkuuoikeuden vastikkeetonta luovutusta ilman maapohjaa pidetään veronalaisena omaan käyttöön ottona kantoraha-arvon mukaan.

Muiden kuin omana asuntona tai muutoin henkilökohtaisessa käytössä olevien rakennusten tai rakennelmien rakentamiseen tai korjaamiseen otetun puutavaran arvoa ei pidetä veronalaisena tulona. Veronalaista tuloa ei myöskään ole lämmitykseen tai muuhun verovelvollisen omaan kulutuskäyttöön otetun puutavaran arvo.

Verovelvollisen verotukseen voidaan pyynnöstä soveltaa 5 momentin mukaista metsätalouden veronalaisen pääomatulon kevennettyä verotusta.

Poiketen siitä, mitä 124 §:n 2 momentissa säädetään, metsätalouden veronalaisen pääomatulon tuloveroprosentti määräytyy seuraavasti:

- 1) Metsätalouden pääomatulosta on suoritettava veroa 26 prosenttia ja pääomatuloveron korotetun tuloveroprosentin osalta 30 prosenttia, jos verovelvollinen ylittää merkittävästi metsälain (1093/1996) 10 e §:ssä säädetyt vähimmäisvaatimukset;
- 2) Metsätalouden pääomatulosta on suoritettava veroa 22 prosenttia ja pääomatuloveron korotetun tuloveroprosentin osalta 26 prosenttia, jos verovelvollisen muutoin vallitsemaa metsää on pääomatuloveron kohteena olevaa hakkuukertymää vastaava määrä luovutettu valtiolle tai valtion liikelaitokselle luonnonsuojelutarkoitukseen;
- 3) Metsätalouden pääomatulosta on suoritettava veroa 27 prosenttia ja pääomatuloveron korotetun tuloveroprosentin osalta 31 prosenttia, jos metsää käsitellään turvemaalla jatkuvapeitteisen kasvatuksen menetelmin tai veron kohteena oleva puu on peräisin jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeeltä siten kuin metsälaissa säädetään.

Jos verovelvollinen pyytää edellä 5 momentissa 1 kohdassa tarkoitettua kevennettyä metsätalouden veronalaisen pääomatulon verotusta, verovelvollisen on toimitettava verohallinnolle selvitys metsälain (1093/1996) 10 e §:n vähimmäisvaatimusten merkittävästä ylittämisestä.

Jos verovelvollinen pyytää edellä 5 momentissa 2 kohdassa tarkoitettua kevennettyä metsätalouden veronalaisen pääomatulon verotusta, verovelvollisen on toimitettava verohallinnolle selvitys suojellusta metsäalueesta. Sama suojelualue voi toimia kevennetyn verotuksen perusteena vain kerran sille hakkuukertymälle, joka vastaa suojellun alueen arvioitua hakkuukertymää.

Jos verovelvollinen pyytää edellä 5 momentissa 3 kohdassa tarkoitettua kevennettyä metsätalouden veronalaisen pääomatulon verotusta, verovelvollisen on toimitettava verohallinnolle selvitys hakkuumenetelmästä siten kuin siitä säädetään metsälaissa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään edellä 5 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta vähimmäisvaatimusten merkittävästä ylityksestä sekä edellä 6 ja 8 momentissa verohallinnolle toimitettavan selvityksen tarkemmasta sisällöstä.

55 §

Metsävähennys

Luonnollisella henkilöllä, kuolinpesällä ja näiden muodostamalla verotusyhtymällä sekä yhteisetuudella on oikeus tehdä metsävähennys maatilana pidettävältä kiinteistöltä saamastaan metsätalouden pääomatulosta ennen 56 §:ssä tarkoitettujen vähennysten tekemistä. Yhteismetsällä on kuitenkin oikeus metsävähennyksen tekemiseen verovuonna 2022 tai sen jälkeen hankittujen metsien perusteella vain, jos sen osakaskunnan osuuksista verovuoden päättyessä vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien omistuksessa, eikä näiden omistus perustu sijoitusrahastolaissa tai vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa säädettyyn sijoitusrahastoon tai vaihtoehtorahastoon tehtyyn sijoitukseen.

Metsävähennyksen määrä on enintään 75 prosenttia verovelvollisen metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä verovuonna saaman veronalaisen metsätalouden pääomatulon määrästä. Metsävähennyksen määrä on kuitenkin enintään 50 prosenttia verovelvollisen metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä verovuonna saaman veronalaisen metsätalouden pääoman määrästä siltä osin, kun metsätalouden pääomatulo on peräisin puusta, joka on peräisin turvemaalta, jossa on tehty muita kuin jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuita metsälain (1093/1996) tarkoittamalla tavalla. Verovelvollisen verovuonna ja aikaisempina verovuosina tekemien metsävähennysten yhteismäärä vähennettynä määrällä, joka 46 §:n 8 momentin nojalla on lisätty metsän veronalaiseen luovutusvoittoon, ei saa ylittää 75 prosenttia verovelvollisen verovuoden lopussa omistamien metsävähennykseen oikeuttavien metsien yhteenlaskettujen hankintamenojen määrästä. Siltä osin kuin metsätalouden pääomatulo on peräisin puusta, joka on peräisin turvemaalta, jossa on tehty muita kuin jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuita metsälain (1093/1996) tarkoittamalla tavalla verovelvollisen verovuonna ja aikaisempina verovuosina tekemien metsävähennysten yhteismäärä vähennettynä määrällä, joka 46 §:n 8 momentin nojalla on lisätty metsän veronalaiseen luovutusvoittoon, ei saa ylittää 50 prosenttia verovelvollisen verovuoden lopussa omistamien metsävähennykseen oikeuttavien metsien yhteenlaskettujen hankintamenojen määrästä.

Metsän hankintamenona pidetään metsän osuutta kiinteistön hankintamenosta. Jos kiinteistön omistusoikeus siirtyy edelleen vastikkeettomalla saannolla, verovelvollisella on sama oikeus metsävähennyksen tekemiseen kuin edellisellä omistajalla olisi ollut. Jos vastikkeettomalla saannolla siirtyy osa luovuttajan omistamista kiinteistöistä, siirtyvän metsävähennysoikeuden määrä vastaa saannon kohteena olevan metsän hankintamenon suhteellista osuutta luovuttajan metsävähennyksen perusteena olevien hankintamenojen kokonaismäärästä.

Metsävähennys tehdään verovelvollisen vaatimuksesta. Vaatimus tulee tehdä ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä, ja sen yhteydessä tulee esittää selvitys vähennyksen edellytysten täyttymisestä. Verovuonna tehtävän metsävähennyksen on oltava vähintään 1 500 euroa.

56 §

Metsätalouden pääomatulosta tehtävät muut vähennykset

Metsätalouden pääomatuloon kohdistuvia menoja ovat muun ohessa:

- 1) metsätaloudessa työskennelleille henkilöille rahana maksetut palkat, heidän ja heidän omaistensa eläkkeet ja työsuhteeseen perustuvat avustukset sekä työntekijöiden ja heidän omaistensa eläke-, sairauskorvaus-, työkyvyttömyyskorvaus- ja muiden niiden kaltaisten oikeuksien järjestämisestä johtuvat vakuutus- ja muut sellaiset maksut, verovelvollisen ja hänen perheenjäsenensä pakollisesta eläkevakuutuksesta suoritettavat maksut, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain perusteella suoritettavat maksut ja maatalousyrittäjien eläkelaisissa tarkoitetut ryhmähenkivakuutuksen maksut sekä verovelvollisen perheenjäsenen palkka ja muut etuudet 31 §:ssä mainituin rajoituksin;
- 2) kulotuksesta, uudistusalojen valmistamisesta, metsänviljelystä, taimikonhoidosta, pystypuiden karsinnasta ja lannoittamisesta johtuneet menot, kuitenkin enintään 50 prosenttia verovelvollisen metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä verovuonna saaman veronalaisen metsätalouden pääoman määrästä siltä osin kuin metsätalouden pääomatulo on peräisin puusta, joka on peräisin turvemaalta, jossa on tehty muita kuin jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuita metsälain (1093/1996) tarkoittamalla tavalla;
- 3) metsäteiden rakentamis- ja kunnossapitomenot, metsätalouteen liittyvien koneiden ja kaluston hankinta- ja käyttömenot, kone- ja taukосуojien ja muiden rakennusten samoin kuin muiden hyödykkeiden hankintamenot, kuitenkin enintään 50 prosenttia verovelvollisen metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä verovuonna saaman veronalaisen metsätalouden pääoman määrästä siltä osin, kun metsätalouden pääomatulo on peräisin puusta, joka on peräisin turvemaalta, jossa on tehty muita kuin jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuita metsälain (1093/1996) tarkoittamalla tavalla;
- 4) metsänhoitomaksut, metsävakuutusmaksut, metsänsuojelumenot sekä metsänhoitoyhdistysten ja metsälautakuntien toimitusmaksut; sekä
- 5) metsätaloussuunnittelusta ja -neuvonnasta sekä metsätalouteen kohdistuvasta tutkimuksesta ja kehitystyöstä aiheutuneet menot.

Verovelvollinen ei saa vähentää menoja siltä osin kuin hän on saanut niihin verovapaata avustusta tai muuta korvausta. Jos vähennys on verotuksessa hyväksytty, luetaan avustus tai korvaus tuloksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki rikoslain 48 a luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 a luvun 3 §:n 2 momentti,
lisätään lakiin uusi 48 a luvun 3 §:n 3 momentti, seuraavasti:

Rikoslaki

Luku 48a

3 §

Metsärikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo suojametsäaluetta tai suoja-aluetta koskevaa metsälain (1093/1996) säännöstä taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, on tuomittava metsärikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Metsärikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vahingoittaa metsän hoito- tai käyttötoimenpiteellä metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää elinympäristöä metsälain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti siten, että teko on omiaan vaarantamaan kyseisen elinympäristön ominaispiirteiden säilymistä taikka käsittelee metsää ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti.

Metsärikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo metsän hoito- tai käyttötoimenpiteellä käsittelyalueen luontoarvojen vähimmäisvaatimuksia, lintujen pesintäajan hakkuukieltoa tai velvollisuutta maksaa maankäytön muutosmaksu siten kuin niistä määrätään metsälain (1093/1996) 10 c §:ssä, 10 e §:ssä ja 3 §:ssä tai metsälain nojalla annetussa säännöksessä tai määräyksessä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan käsittelyalueen biologisen monimuotoisuuden heikentymistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

PERUSTELUT

SISÄLLYS

ALOITTEEN SISÄLTÖ.....	1
Aloitteen pääasiallinen sisältö.....	1
Ponsi.....	2
PERUSTELUT.....	22
1 Asian tausta.....	22
2 Nykytila ja sen arviointi.....	23
3 Tavoitteet.....	25
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset.....	27
5 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot.....	41
6 Lausuntopalaute.....	43
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	45
8 Lakia alemman asteinen sääntely.....	65
9 Voimaantulo.....	67
10 Suhde talousarvioesitykseen.....	67
11 Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys.....	67
Lähteitä:.....	74

1 Asian tausta

Suomen metsiin kohdistuu monia intressejä. Metsätalous on merkittävä vientiala, ja puuntuotannolla on huomattava taloudellinen merkitys yhteiskunnalle. Metsien ekosysteemipalvelut luovat perustan monille muillekin elinkeinoille, kuten luontomatkailulle ja porotaloudelle. Myös metsien ulkoilu- ja virkistyskäyttö sekä sienestys, marjastus ja maisemalliset arvot ovat tärkeitä intressejä. Puuston ja metsän maaperän hiilensidonnan merkitys korostuu ilmastonmuutoksen torjunnassa. Myös metsien monimuotoisuuden vaaliminen on keskeistä, sillä metsät ovat ensisijainen elinympäristö noin 42 prosentille Suomessa elävistä eliölajeista. Metsäluontotyypeistä 76 prosenttia on uhanalaisia, ja 21 prosenttia silmälläpidettäviä. Metsien käytöllä on myös merkittäviä negatiivisia vesistövaikutuksia. Ympäristövaikutusten hillitsemiseksi metsätalouden sääntelyyn tarvitaan muutosta.

Metsien hakkuut ovat Suomessa olleet viimeiset kymmenen vuotta keskimäärin 70 miljoonan kuution vuositasolla. Se on yli 10 miljoonaa kuutiota korkeampi taso kuin vuosituhannen vaihteessa, ja arviolta 30 miljoonaa kuutiota korkeampi kuin ilmasto- ja luontonäkökulmasta kestävä hakkuutaso. Puustobiomassan ja metsämaan hiilinielu sekä hiilivarasto ovat heikentyneet merkittävästi, ja siksi maankäyttösektorin nielu on minimaalinen ja metsämaa on alustavien tietojen perusteella päästölähde. Metsien riittävä hiilinielu ja -varasto on myös keskeinen tekijä Suomen ilmastotavoitteiden ja -velvoitteiden täyttämässä.

Metsien monimuotoisuuden heikkenemisen ja lajien uhanalaistumisen taustalla on monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden, kuten lahopuiden väheneminen metsissä metsänhoidon käytänteiden seurauksena tai pienilmastojen sekä elinympäristöjen äkilliset ja merkittävät muutokset hakkuiden myötä. Uhanalaistumiskehitystä ei ole toistaiseksi saatu kääntymään, vaikka tietoa on saatavilla huomattavasti aiempaa enemmän. Myös nykyisenkaltaisen metsätalouden haitallisista vesistövaikutuksista on saatu uutta tietoa, jonka valossa ne on havaittu aiempaa käsitystä suuremmiksi. Ilmastomuutoksen ennakoidaan muuttavan kasvuoloja ja lisäävän metsätuhoriskejä.

Ehdotuksen valmistelun taustalla on kasvava tarve päivittää metsien talouskäyttöön liittyvää sääntelyä ekologisesti kestäväksi. Suomea sitovat kansainväliset ilmasto- ja luontovelvoitteet, Euroopan unionin ennallistamisasetus, luontodirektiivi, lintudirektiivi, LULUCF-asetus ja ilmastolaki sekä kansallinen ilmastolaki, jotka velvoittavat toimiin luonnon biologisen monimuotoisuuden suojelemiseksi ja päästöjen vähentämiseksi sekä hiilinielujen ja -varastojen vahvistamiseksi. Ottaen huomioon, että Suomen metsistä noin 90 prosenttia on talouskäytössä, maankäyttösektorin hiilinielun ja -varaston vahvistamisen sekä luonnon tilan elvyttämisen kannalta on olennaista, miten metsien talouskäyttöä säännellään. Nykyinen metsäsertifiointi ei riitä vastaamaan metsien käytön ongelmiin.

Ehdotus liittyy läheisesti unionin ennallistamisasetuksen – erityisesti sen 12 artiklan – toimeenpanoon. Asetus perustuu EU:n biodiversiteettistrategiaan, jonka tavoitteena on osaltaan pysäyttää luontokato ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen sekä parantaa luonnon tilaa suojelualueilla ja niiden ulkopuolella. Asetuksella myös vahvistetaan aiempia EU:n ympäristödirektiivejä (erityisesti tässä yhteydessä lintu- ja luontodirektiivejä) ja niiden toimeenpanoa. Taustalla on luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen paikallisesti ja globaalisti. Suomessa eri luontotyypeistä puolet on arvioitu uhanalaisiksi, metsäluontotyypeistä suurin osa ja monien luontotyyppien tila on heikkenevä. EU:n ennallistamisasetuksessa säädetään, että vuoteen 2030, 2040 ja 2050 mennessä heikkennetyistä EU:n luontodirektiiviin kuuluvista luontotyypeistä tai luontotyyppiryhmistä 30, 60 ja 90 prosenttia on oltava ennallistettuna niin, että ne saavuttavat hyvän tilan. Tämä määräys koskee sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella sijaitsevia luontotyyppejä.

Metsien talouskäyttöön liittyvän sääntelyn muuttamisessa ekologisesti kestäväksi on huomioitava laajasti myös metsätalouden taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurillinen kestävyys. Metsien talouskäytön sääntelyyn on sisällytettävä taloudellisia ohjauskeinoja varmistamaan erilaisten toimijoiden kannalta oikeudenmukainen ja mahdollisimman kustannustehokas ekologinen siirtymä.

Vaikka kansalaisaloite on lakiehdotus, laatijat pyytävät eduskuntaa toissijaisesti käsittelemään aloitetta ehdotuksena lainvalmisteluun ryhtymisestä.

2 Nykytila ja sen arviointi

Suomessa metsien ekologinen rooli on merkittävä, sillä ne ovat pääasiallinen elinympäristö monelle Suomen luonnossa elävälle eliölajille. Samalla ne voivat toimia hiilinieluina sekä hiilivarastoina, mikä on ilmastomuutoksen torjumisen ja hidastamisen kannalta tärkeää.

Metsien hiilinielut edesauttavat EU:n asettamien maankäyttösektorin hiilinielutavoitteiden sekä Pariisin ilmastopimuksen, kansallisen ilmastolain ja EU-ilmastolain tavoitteiden saavuttamista. Ekologisen roolin lisäksi metsät ovat merkittävässä asemassa suomalaisessa yhteiskunnassa. Metsät toimivat tulonlähteenä, teollisuuden ja energiantuotannon raaka-aineena sekä tarjoavat virkistysmahdollisuuksia ja terveyshyötyjä. Suomen metsistä lähes 90 prosenttia onkin metsätalouskäytössä, joten talousmetsissä tehtävillä toimenpiteillä on huomattavia vaikutuksia metsien monimuotoisuuden ja Suomen hiilinielujen tilaan.

Luonnonvarakeskuksen (Luke) vuonna 2025 julkaisemien laskelmien mukaan metsät toimivat edelleen hiilinieluinä. Vuodesta 2010 metsien hiilinielu on kuitenkin pienentynyt merkittävästi. Metsien hiilinielujen pienenemiseen ovat johtaneet monet tekijät, kuten esimerkiksi lisääntyneet hakkuut, puustobiomassan pienentyneet kasvuarviot sekä turvemaametsien kasvaneet hiilidioksidipäästöt. Suomi on sitoutunut kansallisessa ilmastolaissaan (423/2022) tavoittelemaan hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä. Kuitenkin nykyisillä hakkuutasoilla tavoitteesta ollaan jäämässä kauas, eikä metsien hiilinielu riitä maankäyttösektorin vuoden 2030 EU-velvoitteen täyttämiseen. Esimerkiksi Ilmastopaneeli on ehdottanut hakkuiden maltillistamista Suomen ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamiseksi.

Luonnonvarakeskuksen mukaan vuoden 2025 hakkuukertymä oli noin 74 miljoonaa kuutiometriä runkopuuta, josta noin 11 miljoonaa kuutiometriä oli energiapuuta. Luonnonvarakeskus on arvioinut runkopuun vuosittaisen suurimman ylläpidettävissä olevan hakkuukertymän 80,5 miljoonan kuutiometrin tasolle aikavälille 2016–2025. Laskelmien suurimmalla ylläpidettävissä olevalla hakkuukertymällä tarkoitetaan hakkuumäärää, joka olisi ylläpidettävissä ilman, että tulevia hakkuumahdollisuuksia joudutaan pienentämään. Kuitenkin osassa maakunnista suurimman ylläpidettävissä olevan hakkuukertymän maakuntakohtaisia rajoja on viime vuosina ylitetty. Kyseinen arvio perustuu metsien uusiutumiskykyyn ja ei esimerkiksi ota huomioon hiilinieluihin, hiilivarastoihin ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita.

Viimeisimmän lajien uhanalaisuusarvion mukaan metsät ovat ensisijainen elinympäristö kolmasosalle Suomessa uhanalaiseksi määritellyille lajille. Merkittävimpien lajien uhanalaisuuteen johtaneiden tekijöiden joukossa ovat esimerkiksi metsien uudistamis- ja hoitotoimet, vanhojen metsien vähäisyys sekä lahoppuun vähäisyys. Talousmetsien lahoppuümäärät ovatkin usein vain muutamissa kuutioissa hehtaaria kohden, kun taas luonnonmetsissä lahoppuuta on useita kymmeniä kuutioita hehtaarilla. Pitkälti suosituksiin ja sertifikaatteihin perustuvat talousmetsien luonnonhoitotoimet ja monimuotoisuutta suojaavat toimet eivät nykyisellään riitä turvaamaan metsäluonnon monimuotoisuutta.

Luonnonvarakeskuksen mukaan luonnonhoidon arvioinnin perusteella talousmetsien luonnonhoidon taso ei ole parantunut 2000-luvun aikana, ja 2010-luvulle tultaessa taso on jopa laskenut. Nykyinen suojelualueverkosto ei myöskään riitä turvaamaan vanhojen metsien rakennepiirteistä, kuten lahoppuista ja järeistä puista riippuvaisten lajien selviytymismahdollisuuksia. Luonnonvarakeskuksen tekemän selvityksen mukaan on myös viitteitä siitä, että vuoden 2014 metsälain uudistamisen jälkeen talousmetsien uudistamisikä on laskenut eli talousmetsät uudistetaan aikaisempaa nuorempina. Jatkuvapeitteisen

kasvatuksen osuus muihin metsänhoitotapoihin verrattuna on edelleen melko alhainen, mikä osaltaan selittyy sillä, että sen harjoittaminen käytännössä sallittiin metsälain uudistuksen myötä vasta vuonna 2014. Suomen Luontopaneeli on ehdottanut yhtenä keinona luontokadon pysäyttämiseksi jatkuvapeitteisen kasvatuksen osuuden lisäämistä.

Talousmetsien puulajiston yksipuolisuus on voimistuvan ilmastonmuutoksen ajassa ongelmallista ja altistaa metsätiloja herkemmin metsätuhoille. Suomessa kuusen osuus viljelypinta-alasta on ollut viime vuosina yli 50 prosenttia. Kuivuudelle herkkä kuusi on alttiimpi metsätuhoille kuivuuden lisääntyessä. Aiemmin on arvioitu, että puun kasvu tulisi lisääntymään Suomessa ilmastonmuutoksen myötä. Ilmastonmuutos kuitenkin lisää metsätuhojen riskiä, ja nykyisten arvioiden mukaan suurempi metsätuhojen riski pienentää arviota ilmastonmuutoksen puun kasvua hyödyttävistä vaikutuksista. Talousmetsien puulajiston monipuolistaminen on myös ilmastonmuutokseen varautumista.

Metsätaloudella on merkittäviä vesistövaikutuksia, joihin pystyttäisiin puuttamaan nykyistä tehokkaammin. Tällä hetkellä vesistöihin jätettävät suojavyöhykkeet ovat pääosin suosituksia eli suojavyöhykkeiden jättäminen perustuu vapaaehtoisuuteen tai sertifikaattien noudattamiseen. Viime vuosien tutkimustulokset osoittavat, että metsätaloustoimet, mukaan lukien ojitus, aiheuttavat aiemmin luultua suurempaa vesistökuormitusta. Ojitusten aiheuttaman typpi- ja fosforikuormituksen arvioidaan nykyisin olevan 14–20 prosenttia kaikesta ihmisperäisestä kuormituksesta. Rehevöittävien ravinteiden lisäksi vesistöihin valuu metsätalouden toimesta orgaanista ainesta sekä rautaa, jotka puolestaan aiheuttavat vesistöjen tummumista. Orgaanisen aineen lisääntyminen vesistöissä lisää myös vesistöjen hiilidioksidi- ja metaanipäästöjä. Vesistöjen huomioiminen metsätaloudessa on sekä vesiensuojelu- että ilmastokysymys.

Tutkitun tiedon perusteella metsien sääntelyssä on merkittäviä puutteita ilmaston, luonnon monimuotoisuuden ja vesistöjen tilan näkökulmasta.

3 Tavoitteet

Ehdotuksen tavoitteena on muuttaa metsätalouden harjoittamiseen liittyvää sääntelyä ekologisesti kestäväksi, edistää kestävää siirtymää muuttamalla Suomen merkittävimmän luonnonresurssin käyttöön liittyvän sääntelyn peruseräitä, toteuttaa Suomen kansainvälisiä ja Euroopan unionin sääntelystä johtuvia luonto- ja ilmastovelvoitteita sekä turvata sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta.

Ehdotuksella turvataan talouskäytössä olevien metsien monimuotoisuutta ja säilymistä tuleville sukupolville sekä vahvistetaan Euroopan unionin ennallistamisasetuksen, sen nojalla annettavan kansallisen ennallistamissuunnitelman sekä luonto- ja lintudirektiivien toimeenpanoa. Metsälain piirissä oleviin metsiin asetettavilla luonnon monimuotoisuutta vahvistavilla lain muutoksilla on merkittäviä positiivisia vaikutuksia talousmetsien, suojelualueiden ja vesistöjen monimuotoisuuteen. Ehdotus turvaa myös metsien uusiutumiskykyä ja sopeutumiskykyä ilmastonmuutokseen.

Suomi on sitoutunut saavuttamaan EU:n biodiversiteettistrategian sekä YK:n luontokokouksessa vuonna 2022 sovitut Kunmingin–Montrealin luontotavoitteet vuoteen

2030 mennessä. Tavoitteista keskeisimpiä ovat suojelupinta-alaan ja ennallistamiseen liittyvät tavoitteet. Molemmissa dokumenteissa on linjattu, että vähintään 30 prosenttia maa-alueista ja 30 prosenttia merialueista pitää asettaa tehokkaaseen suojeluun, ja että vähintään 30 prosenttia heikennettyjen luontotyyppien pinta-alasta ennallistetaan. Ilmastopaneeli on lausunut, että metsien ennallistamistavoitteiden saavuttaminen vaatii sekä suojelua että aktiivista ennallistamista ja tavoitteiden sovittamista yhteen metsien käytön kanssa. Luontopaneeli taas on lausunut, että ennallistaminen ja talousmetsien luonnonhoito ovat tärkeitä työkaluja heikennetyn luonnon elvyttämiseksi, sillä lisäsuojelun jälkeenkin valtaosa Suomen pinta-alasta tulee olemaan suojelun ulkopuolisia alueita. Talousmetsien luonnonhoito nähdään tärkeänä osana luontotavoitteiden saavuttamista ja metsänomistajilla on halukkuutta näiden toimien toteuttamiseen. Luonnonhoidon toimet ovat kuitenkin olleet tähän asti melko pienialaisia, yksittäisiä ja alueellisesti hajanaisia. Ehdotuksella yhtenäistetään ja vahvistetaan tutkitun tiedon pohjalta talousmetsissä vaadittavia monimuotoisuus- ja ennallistamistoimia.

Ennallistamisasetuksen artikla 12 velvoittaa jäsenmaat ottamaan käyttöön ennallistamistoimenpiteet, jotka ovat tarpeen metsäekosysteemien luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi. Jäsenmaiden on saatava metsäluonnon monimuotoisuutta mittaavien yleisten metsälintujen indeksin ja vähintään kuuden alla mainitun indikaattorin kehityssuunta kasvavaksi. Jäsenmaa voi jättää yhden seuraavista indikaattoreista pois: a) kuolleet maapuut, b) kuolleet pystypuut, c) eri-ikäisrakenteisten metsien osuus, d) metsien kytkeytyneisyys, e) orgaanisen hiilen määrä, f) sellaisen metsän osuus, jossa valtalajina ovat luontaiset puulajit, g) puuston monilajisuus. Suomi jättää pois indikaattorin ”orgaanisen hiilen määrä”.

Ehdotuksella tavoitellaan kaikkien ennallistamisasetuksen artikla 12 indikaattorien kehityssuuntaa kasvavaksi ja siten ehdotuksella toteutetaan artikla 4 mukaisia tavoitteita. Ehdotuksella tavoitellaan myös ennallistamisasetuksen artikla 4 mukaisen heikentämättömyysvelvoitteen toimeenpanoa metsälainsäädäntöön.

Unionin luonto- ja lintudirektiivejä on pantu täytäntöön kansallisesti luonnonsuojelulailla sekä vastikään myös metsälain 10 c §:n lisäämisellä, joskin puutteellisesti. Lintudirektiivin tavoitteena on suojella kaikkia EU:ssa esiintyviä luonnonvaraisia lintulajeja ja niiden tärkeimpiä elinympäristöjä. Sen tavoitteena on myös mahdollistaa lintulajien elpyminen kantojen pienenemisestä ja menestyminen pitkällä aikavälillä. Direktiivissä edellytetään, että kaikki EU-maat toteuttavat tarvittavat toimenpiteet lintukantojen ylläpitämiseksi ja niiden elinympäristöjen säilyttämiseksi ja ennallistamiseksi. Tähän sisältyy seuraavien toimien kieltäminen: luonnonvaraisten lintujen tahallinen häirintä, tappaminen, pyydystäminen tai kauppa sekä niiden pesien tuhoaminen. EU:n tuomioistuimen ratkaisussa Voore Mets C-784/23 vahvistettiin, että vaatimukset koskevat myös taloudellista toimintaa metsissä.

EU:n luontodirektiivi koskee luonnonvaraista eläimistöä, kasvistoa ja luontotyyppejä. Sen tavoitteena on saavuttaa ja säilyttää tiettyjen lajien ja luontotyyppien suojelun taso suotuisana, säilyttää laji luontaisessa ympäristössään niin, ettei sen luontainen levinneisyysalue supistu, ja säilyttää riittävä määrä lajin elinympäristöjä, jotta kannan säilyminen voidaan turvata myös tulevaisuudessa.

Ehdotuksella tavoitellaan myös EU:n luonto- ja lintudirektiivien toimeenpanon vahvistamista metsälainsäädännössä.

Ehdotuksella vahvistetaan talouskäytössä olevien metsien hiilinielua ja hiilivarastoja, millä ennakoitaan olevan merkittäviä positiivisia vaikutuksia Suomen ilmastotavoitteiden ja -velvoitteiden saavuttamiselle. Hakkuiden rajoittamisella vahvistetaan maankäyttösektorin hiilinielua. Ehdotus on linjassa Euroopan unionin LULUCF-asetuksen velvoitteiden kanssa. LULUCF-asetus velvoittaa kasvattamaan muun muassa maankäyttösektorin hiilinielua pitkällä aikavälillä. Lisäksi ehdotus on linjassa muun muassa Pariisin sopimuksen asettamien velvoitteiden ja kansallisen ilmastolain velvoitteiden kanssa. Ehdotuksella vahvistetaan myös metsien kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen ja palautua lisääntyvien metsätuhojen aiheuttamista häiriöistä.

Ehdotuksella vahvistetaan talouskäytössä olevien metsien monimuotoisuusvalvontaa ja lain noudattamatta jättämisestä johtuvia sanktioita tiukennetaan. Ehdotuksella pyritään uusien säännösten lisäksi kehittämään nykyisen metsälain monimuotoisuuteen liittyvien säännösten puutteellista valvontaa.

Ehdotuksella tavoitellaan oikeudenmukaisen ekologisen siirtymän toteutumista. Ehdotuksella vahvistetaan monimuotoisuustoimiin ja suojelutoimiin pyrkivien maanomistajien asemaa ja ehdotetaan vaihtoehtoisia tulonhankintakeinoja maanomistajille. Ehdotuksella myös tuetaan siirtymää jatkuvapeliteiseen metsänkasvatukseen. Kestävän metsien käytön on oltava myös taloudellinen mahdollisuus maanomistajille. Sen sijaan kestäväntöytä metsien käyttöä ei ole tuettava.

Ehdotuksella tavoitellaan metsien monikäytön kehittämistä. Ehdotuksella arvioidaan myös olevan merkittäviä positiivisia vaikutuksia maisema-arvoihin, matkailuelinkeinoon, metsien monipuolisten ekosysteemipalveluiden toteutumiselle ja Suomen metsätalouden kansainväliseen maineeseen.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Ehdotuksen keskeiset sääntelyehdotukset liittyvät hakkuiden maakuntakohtaiseen kiintiöittämiseen, hakkuualueen ekologisiin reunaehtoihin sekä taloudellisiin ohjauskeinoihin.

Keskeiset ehdotukset ovat seuraavat:

1. Maakuntakohtaiset hakkuukiintiöt, hakkuukiintiön osuudet ja hakkuukiintiön osuuksien kauppaamisjärjestelmä.
2. Hakkuiden luvanvaraisuus.
3. Ilmoitusvelvollisuus naapurille aiotusta uudistushakkuusta ja naapurin kuulemisvelvollisuus.
4. Erityisen tärkeiden elinympäristöjen suojelun vahvistaminen, läpileikkaava monimuotoisuuden suojelun periaate ja lain tarkoituksen täsmentäminen.

5. Ekologiset reunaehdot käsittelyalueella: suojavyöhykkeet sekä jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeet vesistöihin ja suojelualueisiin, uudisojituskielto, puulajiston monimuotoistamisvelvoite, järeys- ja ikävaatimukset, kokonaisvaltaisempi lintujen pesintäajan hakkuukielto ja säästöpuun, lahoppuun sekä kuolleen puun vähimmäismäärävaatimukset.
6. Siirtymätuki jatkuvapeitteiseen kasvatukseen.
7. Pääomatuloveron kevennys jatkuvapeitteiselle kasvatukselle turvemaiden ja kunnianhimoisten monimuotoisuustoimien sekä suojelun johdosta.
8. Pääomatulosta tehtävät vähennykset jatkuvapeitteiseen kasvatukseen kannustamiseen.
9. Maankäytön muutosmaksu.
10. Monimuotoisuusvalvonnan vahvistaminen.

4.1.1 Lain tarkoituksen täsmentäminen

Metsälain tavoitesäännöstä ehdotetaan ajantasaistettavaksi siten, että lain tarkoituksen toteuttamiseksi tulisi ottaa lisäksi huomioon metsien käytön vaikutus hiilinieluihin sekä hiilivarastoihin. Nielujen ja hiilivarastojen riittävän tason turvaaminen lisättäisiin osaksi metsälain muita ohjaavia periaatteita. Yleisesti lakiehdotuksen muutokset metsälakiin nostaisivat metsien biologisen monimuotoisuuden suojaamisen keskeiseksi metsälain ohjausperiaatteeksi.

4.1.2 Maakuntakohtaiset hakkuukiintiöt, hakkuukiintiön osuudet ja niiden siirrettävyys

Metsien käytölle ehdotetaan asetettavaksi maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön yhteistyössä laatimat maakuntakohtaiset hakkuukiintiöt, jotka määrittäisivät hakkuiden ylärajan. Hakkuukiintiöt asetettaisiin valtioneuvoston asetuksella vuosittain. Niiden laatimista ohjaisivat lakiin kirjatut periaatteet metsien nielujen, monimuotoisuuden ja uusiutumisen suojelemisesta sekä kestävän metsätalouden harjoittamisesta. Hakkuukiintiöitä laadittaessa kuultaisiin asiantuntijatahoja sekä muita metsien käytön kannalta tarpeellisia tahoja niiden asianmukaisuuden varmistamiseksi. Hakkuiden kiintiöittämisellä edistettäisiin lain tavoitteita, kuten metsien käytön kestävyyttä, ylisukupolvista oikeudenmukaisuutta sekä luonto- ja ilmastotavoitteiden toteutumista samalla kuitenkin pyrkien mahdollistamaan metsien talouskäyttö ekologisten reunaehtojesen sallimissa rajoissa.

Jokaisella maanomistajalla tai hakkuuseen oikeutetulla olisi oma suhteellinen osuus maakuntakohtaisen hakkuukiintiön määrittelemästä kokonaishakkuukertymästä. Jokaisella hakkuukiintiön osuuden omaavalla olisi sen käyttämisen ohella mahdollisuus siirtää valtakunnallisesti osuutensa kokonaisuudessaan tai osittain. Osuuksia voitaisiin siis kaupata tai lahjoittaa niin, että hakkuukiintiön arvioidun kestävän kokonaishakkuukertymän sallima hakkuumäärä voitaisiin käyttää kokonaisuudessaan. Näin turvattaisiin metsien mahdollisimman tehokas talouskäyttö ekologisissa rajoissa.

4.1.3 Hakkuiden ekologisuuden ennakoivalvonta hakkuuluvalla

Metsien käytön ilmoitusperusteisuutta ehdotetaan muutettavaksi niin, että metsänkäyttöilmoituksen sijaan metsän hakkaamiseksi olisi haettava tiettyjen kriteerien täytyessä automaattisesti myönnettävää hakkuulupaa. Metsänkäyttöilmoitusjärjestelmä ei pysty ottamaan huomioon metsien käytön kokonaisvaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle ja hiilinieluihin sekä hiilivarastoihin eikä sääntelemään metsien käyttöä ekologisista reunaehdoista vastaavaksi. Luvitusjärjestelmä yhdessä hakkukiintiöiden kanssa vastaa tähän ongelmaan. Luvitusjärjestelmä toteuttaa myös nykyistä ilmoitusperusteisuutta huomattavasti paremmin metsien käytön ennakoivalvontaa.

Metsäkeskus olisi hakkuulupia myöntävä viranomainen. Hakkuulupahakemukseen olisi sisällytettävä hakkuusuunnitelma, josta ilmenisi luontoarvojen vähimmäisvaatimusten huomiointi ja noudattaminen, toteutettava hakkuukertymä kuutioittain sekä selvitys käytettävästä hakkuumenetelmästä. Hakkuulupien myöntäminen olisi lakiin sidottua oikeusharkintaa niin, että metsänomistaja pystyisi helposti ennakoimaan lupaehtojen täyttymisen. Hakkuuluvan saamisen ehdot olisivat kirjoitettuna metsälakiin ennakoitavuuden takaamiseksi. Hallinnolliset velvoitteet yksityiselle metsänomistajalle pysyisivät suoraviivaisina, ymmärrettävinä ja kohtuullisina.

4.1.4 Ilmoitusvelvollisuus naapurille

Metsänhakkuulla on merkittäviä maisemallisia, ekologisista ja taloudellisia vaikutuksia hakattavan alueen naapureille. Nykyiset metsänkäyttöilmoitukseen perustuvat hakkuut eivät ota riittävällä tavalla huomioon naapurin oikeutta osallistua ja vaikuttaa elinympäristöön koskevaan päätöksentekoon siitä huolimatta, että esimerkiksi hakkuilla voi olla negatiivisia vaikutuksia kiinteistön arvoon. Siksi hakkuuluvan hakijalla olisi velvollisuus ilmoittaa hakemuksestaan naapureille. Hakijalla olisi myös velvollisuus kuulla naapureita ja vastaavasti naapureilla olisi oikeus tulla kuulluksi ilmoituksen johdosta. Hakkuuluvan hakijan ilmoitusvelvollisuudella pyrittäisiin turvaamaan oikeus vaikuttaa elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon niin, ettei se kuitenkaan kohtuuttomasti rasittaisi hakkuuluvan hakijan hallinnollista taakkaa tai omaisuudensuojaa.

4.1.5 Metsien biologisen monimuotoisuuden ja erityisen tärkeiden elinympäristöjen suojelun vahvistaminen

Metsien monimuotoisuuden säilyttämiseksi ehdotetaan tarkennettavan nykyisen metsälain 10 §:n 1 momentin biologisen monimuotoisuuden turvaamisen edellytyksen mukaisia toimia hakkuualueella. Ensimmäistä momenttia muutettaisiin siten, että uusi sanamuoto korostaisi yleistä ja läpileikkaavaa edellytystä turvata metsien biologinen monimuotoisuus myös erityisen tärkeiden elinympäristöjen ulkopuolella. Erityisen tärkeiden elinympäristöjen osalta ehdotetaan muutettavan suojelemisen edellytyksiä niin, että laista poistettaisiin luonnontilaisuuden ja erottuvaisuuden vaatimukset. Lisäksi suojelemisen edellytyksistä poistettaisiin pienialaisuuden ja metsätaloudellisen vähämerkityksellisyyden vaatimukset. Näin varmistettaisiin metsien biologisen monimuotoisuuden säilyminen myös niillä alueilla,

joita nykyinen lainsäädäntö ei turvaa niiden merkittävyydestä huolimatta sekä nostettaisiin metsien biologisen monimuotoisuuden suojaaminen keskeiseksi metsälain ohjausperiaatteeksi.

4.1.6 Hakkuualueille asetettavat luontoarvojen vähimmäisvaatimukset

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 e §, jossa tarkennettaisiin 10 §:n 1 momentin biologisen monimuotoisuuden turvaamisen edellytyksen mukaisia toimia hakkuualueella erityisen tärkeiden elinympäristöjen suojelemisen ohella.

Pykälässä säädettäisiin suojavyöhykkeiden ja jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeiden jättämisestä sekä 10 §:n 2 momentin suojeleminen että muihin vesistöihin, suojelualueisiin ja muihin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin. Vyöhykkeiden jättäminen minimoisi metsien käytön haitallisia vesistövaikutuksia, turvaisi biologista monimuotoisuutta sekä suojelisi metsien maisemallisia arvoja. Vyöhykkeet vähentäisivät vesistöihin valuvan huuhtouman määrää. Jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeen jättämisestä suojelualueisiin ehdotetaan niiden reuna-alueilla vallitsevien mikroilmastojen ylläpitämiseksi sekä uudistushakkuista seuraavien äkillisten elinympäristön muutosten vähentämiseksi. Lisäksi asetettaisiin uudisojituskielto haitallisten vesistövaikutusten vähentämiseksi. Kunnostusojitus pysyisi edelleen sallittuna.

Lisäksi ehdotetaan lahopuun, kuolleen puun ja säästöpuiden säilyttämisvelvoitetta sekä ikä- ja järeysvaatimusten palauttamista lainsäädäntöön. Näiden toimien tarkoituksena on vahvistaa metsien hiilinielua ja hiilivarastoja sekä suojella metsien biologista monimuotoisuutta. Metsän uudistamisvelvoitteen täyttämisestä säädettäisiin niin, että päätehakkuun jälkeen tai harvennusten yhteydessä metsässä olisi oltava useampaa kuin yhtä puulajia. Sekapuustoisuuteen tähtäävällä uudistamisvelvoitteella parannettaisiin metsien sietokykyä metsätuhoja vastaan ja turvattaisiin metsien monimuotoisuutta.

Pykälän toisessa momentissa annettaisiin valtioneuvostolle asetuksenantovaltuutus. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin päätehakattavan puuston järeys- ja ikävaatimuksista puulajeittain, hakkuumenetelmittäin ja alueittain. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös käsittelyalueelle jätettävistä säästöpuiden, lahopuun ja kuolleen puun määrästä sekä tarvittaessa uudistamisvelvoitteen toteuttamisesta. Asetuksella määrättävien vähimmäisvaatimusten tulee turvata metsien sekä valuma-alueiden biologinen monimuotoisuus.

Luontoarvojen vähimmäisvaatimusten lisäksi ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi lintujen pesintäajan hakkuukielto unionin lintudirektiivin kanssa EU-tuomioistuimen Voore metsä-ratkaisun mukaisesti.

Yhdessä hakkuualueen luontoarvojen vähimmäisvaatimusten ja hakkuukiintiöiden kanssa varmistettaisiin niin metsien ja vesistöjen monimuotoisuus kuin ilmastolliset tavoitteet hiilinielujen ja hiilivarastojen turvaamisessa.

4.1.7 Siirtymätuki jatkuvapeitteiseen kasvatukseen

Metsien kestävä talouskäytön tukemiseksi ja mahdollistamiseksi ehdotetaan säädettäväksi siirtymätuki jatkuvapeitteiseen kasvatukseen. Jaksollisesta kasvatuksesta jatkuvapeitteiseen kasvatukseen siirtyminen aiheuttaisi maanomistajalle mahdollisia metsänkäytön suunnitteluun, hakkuumenetelmän muutokseen ja välinehankintoihin liittyviä kuluja, minkä vuoksi siirtymää tuettaisiin taloudellisesti ja samalla luotaisiin siirtymään ohjaava kannustin. Käytännössä metsänkäyttö perustuisi jatkuvapeitteisessä kasvatuksessa metsän luonnolliseen uusiutumiseen ja käytettäviä metsänkäsittelykeinoja olisivat esimerkiksi poiminta- ja pienaukkohakkuut. Jatkuvapeitteisellä kasvatuksella tuettaisiin metsien lajiston monimuotoisuutta. Jatkuvapeitteiseen kasvatukseen siirtyvä maanomistaja saisi siirtymätukea 100 euroa hehtaaria kohden. Suurin mahdollinen tuki samalle hakijalle tai käsittelyalueelle olisi 6 000 euroa.

4.1.8 Verokannustimet monimuotoisuuden suojeluun, metsänsuojeluun ja jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuisiin turvemailla

Hakkuiden kestävyys, luonnon monimuotoisuuden ja hiilinielujen sekä hiilivarastojen turvaamiseksi ehdotetaan tuloverolain muuttamista siten, että se kannustaisi jatkuvapeitteiseen kasvatukseen turvemailla, metsälain minimivaatimusten ylittäviin monimuotoisuustoimiin sekä metsien vapaaehtoiseen suojeluun. Tuloverolakia muutettaisiin niin, että metsätalouden pääomatulon verotusta kevennettäisiin verovelvollisen pyynnöstä 27 prosenttiin ja 31 prosenttiin korotetun pääomatuloveroprosentin osalta turvemailla, jos metsää on hakattu jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuissa tai siihen siirtymiseen tähtäävissä hakkuissa tai jos puu on peräisin jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeeltä. Pääomatulon verotusta kevennettäisiin 26 prosenttiin ja 30 prosenttiin korotetun pääomatuloveroprosentin osalta, jos metsänkäsittelyssä ylitettäisiin metsälakiin säädetyt luontoarvojen vähimmäisvaatimukset merkittävästi. Pääomatuloveroprosentti olisi 22 prosenttia ja 26 prosenttia korotetun pääomatuloveroprosentin osalta, jos verovelvollisen vallitsemaa metsää on pääomatuloveron kohteena olevan hakkuukertymän verran luovutettu valtiolle suojeltavaksi.

Verokannustimet ohjaisivat siirtymää kohti ekologisesti kestävämpää metsien käyttöä. Toisaalta metsätalouden pääomaveroon kohdistuva verokannustin osaltaan kompensoisi metsiensuojelun ja käsittelyalueen luontoarvojen vähimmäisvaatimusten ylittämisen taloudellisia kustannuksia ja mahdollisia hakkuukiintiöiden aiheuttamia hakkuiden vähentymisestä johtuvia tulonmenetyksiä.

Vastaavasti metsätalouden pääomatulosta tehtäviä vähennyksiä muutettaisiin osittain niin, että tiettyjen suoraan käsittelyalueen käsittelyyn liittyvien metsävähennyksen enimmäismäärä olisi enintään 50 prosenttia siltä osin kuin puu on peräisin turvemaalta, jossa on tehty muita kuin jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuita, kun taas metsävähennyksen enimmäismäärä säilyisi 75 prosentissa niiltä osin kuin puu on peräisin turvemaan jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuista.

4.1.9 Maankäytön muutosmaksu

Metsänhävityksen eli metsäkadon ilmastohaaitta muodostuu biomassan hiilensidonnan menetyksestä sekä maaperän päästöjen muutoksista. Metsää raivattaessa menetetään välittömästi alueella kasvavan puuston hiilivarasto, vaikutetaan maaperän hiilivaraston kehitykseen, sekä menetetään mahdollisuus sitoa hiiltä alueen metsään tulevaisuudessa. Metsäkadolla tarkoitetaan metsän muuttamista muuhun maankäyttöön. Suomessa metsäkatoala on 2010-luvulla ollut vuosittain keskimäärin noin 14 000 hehtaaria, eli alle 0,1 prosenttia koko maan metsäalasta. Metsäkadosta on kuitenkin aiheutunut 2013–2019 välisenä aikana vuosittain noin 3,7 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin päästöt, mikä on suuruusluokaltaan noin 6 prosenttia Suomen kokonaispäästöistä.

Metsäkadon ja metsän hiilensitomiskyvyn heikkenemisen ehkäisemiseksi ehdotetaan otettavaksi käyttöön maankäytön muutosmaksu. Maankäytön muutosmaksulla voitaisiin merkittävästi vähentää metsänraivausta maataloudessa ja jonkin verran rakennetussa ympäristössä. Maankäytön muutosmaksun käyttöönoton perusteena ovat Suomen valtion ilmastomuutoksen hillintään liittyvät velvoitteet. Metsäkatoa vähentämällä voidaan pienentää maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästöjä, ja siten edesauttaa ilmastotavoitteiden saavuttamista. Maankäytön muutosmaksu on taloudellinen ohjauskeino, joka noudattaisi ”aiheuttaja maksaa” -periaatetta ja sen vaikuttavuuden kannalta keskeinen tekijä on maksun suuruus. Maksun on oltava suuruudeltaan sellainen, että se ohjaa maankäyttöä metsänraivausta vähentävään suuntaan pitäen kuitenkin mielessä, että yhteiskunnan kehitys edellyttää jatkossakin tiettyjä maankäytön muutoksia. Aloitteessa ehdotetaan 5 000 euron maankäytön muutosmaksua hehtaarilta.

4.1.10 Monimuotoisuusvalvonnan vahvistaminen

Aloitteessa ehdotetaan vahvistettavaksi metsälain nykyisten ja aloitteessa ehdotettavien luonnon monimuotoisuutta turvaavien, metsien vesistövaikutuksiin puutuvien ja hiilinielua sekä hiilivarastoja kasvattavien säännösten noudattamisen valvontaa.

Monimuotoisuusvalvonnan toteuttamiseksi metsäkeskuksen tekemien päätösten lainmukaisuuden arviointi sekä niistä rajoitetusti valittaminen säädettäisiin Lupa- ja valvontaviraston tehtäväksi. On tarkoituksenmukaista siirtää ympäristöasioissa erikoistuneelle virastolle metsäkeskuksen tekemien päätösten ja esimerkiksi maankäytön muutosmaksun valvontatehtäviä. Metsälain valvonta säilyisi edelleen pääasiassa metsäasioissa toimivaltaisella metsäkeskuksella ja poikkeuksista tähän säädettäisiin suoraan laissa. Monimuotoisuusvalvontaa vahvistettaisiin sekä hallinnollisin seuraamuksin että rikosoikeudellisin seuraamuksin. Viranomaisille annettaisiin nykyistä laajempia, mutta tiukasti lakiin sidottuja valtuuksia valvoa metsälain tavoitteiden toteutumista. Viranomaisten lainmukaisuuden valvontaa kehitettäisiin myös säätämällä valtioneuvoston asetuksilla tarkastustoimien toteuttamisesta.

4.2 Ympäristövaikutukset

Aloitteen ehdotuksilla voidaan arvioida olevan positiivisia vaikutuksia metsien monimuotoisuudelle sekä Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisen edistämiseksi. Aloitteen ehdotukset ovat myös vesistöjen tilan parantamisen kannalta merkittäviä, sillä metsätalouden toimilla on huomattava vaikutus vesistöihin. Ehdotus vahvistaa kaikkien EU:n ennallistamisasetuksen 12 artiklan indikaattorien kehityssuuntaa kasvavaksi, ja siten ehdotuksella toteutetaan ennallistamisasetuksen 4 artiklan mukaisia tavoitteita.

Positiivisimmat vaikutukset metsien lajiston ja rakennepiirteiden monimuotoisuudelle liittyvät aloitteen ehdotukseen metsänkäsittelyalueen luontoarvojen vähimmäisvaatimuksista sekä erityisen tärkeiden elinympäristöjen suojeluun liittyvän pienialaisuuden ja luonnontilaisuuden edellytyksen poistamiseen metsälaista. Merkittävimpiä ehdotettuja metsänkäsittelyalueen luontoarvojen vähimmäisvaatimuksia talousmetsien monimuotoisuuden kannalta ovat esimerkiksi laho- ja säästöpuiden määrän lisääminen hakkuualueella sekä hakattavan puun ikä- ja järeysvaatimusten palauttaminen.

Myös päätehakkuiden vähentämisellä ja jatkuvapeitteisen kasvatuksen lisäämisellä voidaan tutkimusten mukaan arvioida olevan positiivinen vaikutus metsien lajiston monimuotoisuuteen. Tutkimusten mukaan metsän lajiston palautuminen ennalleen avohakkuun jälkeen kestää useita kymmeniä vuosia. Vaikka jatkuvapeitteisen kasvatuksen lisääminen ei yksistään riitä parantamaan talousmetsien ekologista tilaa, voidaan aloitteessa ehdotettujen monimuotoisuutta parantavien toimien ja jatkuvan kasvatuksen lisäämisen yhteisvaikutuksen arvioida olevan positiivinen talousmetsien monimuotoisuuden kannalta. Toisaalta jatkuvapeitteisen kasvatuksen on havaittu lisäävän kuusen osuutta metsässä, mikä lisää metsätuhojen riskiä, mutta riskit ovat hyvin hallittavissa uudistamisvelvoitteeseen liittyvällä sekapuustoisuuden velvoitteella. Jatkuvapeitteisen kasvatuksen lisääminen vaikuttaisi positiivisesti myös metsien maisema-arvoon.

Aloitteessa ehdotettu erityisen tärkeiden elinympäristöjen suojeluun liittyvän pienialaisuuden ja luonnontilaisuuden edellytyksen poistaminen turvaisi metsien ekologian kannalta tärkeiksi määriteltyjä elinympäristöjä nykyistä tehokkaammin. Ehdotuksen voidaan arvioida parantavan myös niiden uhanalaisten eliölajien, jotka ovat riippuvaisia näistä erityisen tärkeistä elinympäristöistä, elinmahdollisuuksia. Erityisen tärkeiden elinympäristöjen pienialaisuuden vaatimuksen poistaminen lisäisi myös elinympäristöjen kytkeytyneisyyttä sekä lajien levittäytymismahdollisuuksia elinympäristöjen välillä.

Monet metsälajit ovat riippuvaisia lahopuun, kuolleiden puiden ja järeiden puiden määrästä. Tutkimusten mukaan esimerkiksi lahopuusta riippuvaiset lajit ovat uhanalaistuneet riittämättömien lahopuumäärien sekä heikon lahopuujatkumon takia. Talousmetsien laho- ja säästöpuumäärien sekä kuolleen puun määrien kasvattaminen aloitteen ehdotusten mukaisesti voi arvioidusti vaikuttaa positiivisesti lukuisten eliölajien esiintymiseen. Laho- ja säästöpuumäärien kasvattamisesta hyötyisivät erityisesti monet kääpä-, sammal-, hyönteis- sekä jäkälälajit.

Linnuista erityisesti kolopesijät hyötyisivät mahdollisten pesäpaikkojen lisääntymisestä. Myös ehdotetulla kiertoaikojen pidentämisellä olisi arvioidusti myönteisiä vaikutuksia metsissä elävien lintulajien kantoihin. Säästö- ja lahopuiden lisäämisen sekä kiertoaikojen pidentämisen lisäksi monen tavallisen metsälintulajin suosimiseksi tarvittaisiin metsän peitteisyyden säilyttävää jatkuvapeitteistä kasvatusta. Ehdotettu jatkuvapeitteisen kasvatuksen lisääminen siirtymätuen avulla auttaisi myös tavallisia metsien lintulajeja, kuten esimerkiksi metsäkanalintuja. Aloitteessa ehdotettu lintujen pesintäaikainen hakkuukiello turvaisi monien lintulajien pesinnän onnistumisen. Pesintäaikainen hakkuukiello vähentäisi myös yksittäisten lintujen kokemaa tarpeetonta kärsimystä, jota pesän tuhoutuminen hakkuiden aikana aiheuttaa.

Aloitteessa ehdotettu uudistamisvelvoite vähintään kahden eri puulajin istuttamisesta päätehakkuun jälkeen lisäisi talousmetsien monimuotoisuutta. Samalla monipuulajinen talousmetsä edesauttaa sopeutumisessa ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin ja on vastustuskykyisempi ilmaston lämpenemisen tuomia haasteita, kuten hyönteistuhoja, vastaan.

Aloitteessa ehdotetuilla maakuntakohtaisilla hakkuukiintiöillä voidaan arvioida olevan myönteisiä vaikutuksia metsien ekologiseen tilaan, sillä hakkuukiintiöiden laadinnassa huomioitaisiin myös metsien ekologinen kantokyky. Hakkuumääriä kohtuullistamalla maakuntakohtaisten hakkuukiintiöiden avulla sekä metsien kiertoaikoja pidentämällä Suomen metsien hiilinieluja sekä -varastoja saataisiin kasvatettua. Tämä tukee myös Suomea sitovien kansainvälisestä ja EU-oikeudesta johtuvien ilmastositoumusten toteuttamista. Tällä hetkellä merkittävällä osalla metsäteollisuuden tuotteista on lyhyt elinkaari, jolloin puutuotteet eivät toimi pitkäikäisinä hiilivarastoina, ja niihin sitoutunut hiili vapautuu ilmakehään varsin nopeasti. Hiilinielujen vahvistamiseksi nopein keino olisi hakkuumäärien pienentäminen sekä metsien elinkaaren pidentäminen. Samalla kun ehdottamamme ikä- ja järeysvaatimuksien palauttaminen vahvistaisi hiilinieluja ja turvaisi pitkäikäisemmät hiilivarastot, olisi puuteollisuudelle tarjolla järeämpää puumateriaalia pitkäikäisempiä tuotteita varten, mikä osaltaan parantaisi puutuotteiden hiilivarastoa.

Suomessa hakatun puun kuiva-aineesta liki 60 % päättyy polttamalla tuotetuksi energiaksi, neljännes päättyy paperi- ja massateollisuuden tuotteiksi ja noin 15 % mekaanisen metsäteollisuuden tuotteiksi (vaneri, sahatavara ja puutuotteet). Energiabiomassan lisäksi paperi- ja massateollisuuden tuotteilla on lyhyt elinkaari. Valtaosa korjatun puun hiilestä siis päättyy ilmakehään varsin nopeasti ja vain pieni osa pitkäikäisiin hiilivarastoihin. Suomen ilmastoneutraaliuden saavuttaminen tavoiteaikataulussa on haastavaa, jos puutuotteiden jalostusastetta ei paranneta. Suurin nopea vaikutus nielujen vahvistamiseen olisi hakkuiden vähentämisellä. Ehdotus vahvistaa sekä nieluja hakkuista vähentämällä että parantaa pitkällä aikavälillä puun jalostusastetta.

Metsätalouden kasvihuonekaasupäästöihin voidaan vaikuttaa myös muuttamalla metsänkäsittelytapoja sekä säätämällä maankäytön muutosmaksusta. Ehdotuksessa jatkuvaan kasvatukseen kannustaminen ja maankäytön muutosmaksu arvioidusti vähentäisivät maaperän hiilipäästöjä, joita syntyy erityisesti päätehakkuiden yhteydessä. Tutkimusten mukaan avohakkuut muuttavat metsän maaperän vuosiksi tai jopa vuosikymmeniksi hiilen lähteeksi.

Muun muassa ilmastopaneeli on katsonut, että metsien hiilivarastoja säilyttävät ja hiilinieluja lisäävät muun muassa boreaalisten luonnonmetsien säilyttäminen, metsien suurten, vanhojen ja kuolleiden puiden määrän lisääminen sekä jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn hyödyntäminen. Yleisesti metsien monimuotoisuus vahvistaa niiden kykyä sopeutua ilmastomuutoksen vaikutuksiin ja häiriöistä palautumiseen.

Aloitteessa ehdotetaan toimia, joilla voidaan arvioida olevan vesistöjen tilaa parantavia vaikutuksia. Ehdotetut suojavyöhykkeet sekä jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeet pienvesiin ja suurempiin vesistöihin pienentäisivät toteutuessaan vesistöihin huuhtoutuvan ravinnekuorman määrää. Pienvesien ympärille jätettävät suojavyöhykkeet auttaisivat ylläpitämään kyseiselle elinympäristölle tyypillistä mikroilmastoa ja säilyttäisivät elinympäristön varjoisuuden alueella tehtävistä metsänkäsittelytoimenpiteistä huolimatta. Suojavyöhykkeet parantaisivat myös alueiden ekologista kytkeytyneisyyttä ja mahdollistaisivat lajien levittäytymisen ja liikkumisen laajemmilla alueilla.

Suojavyöhykkeiden lisäksi myös aloitteessa ehdotetulla uudisojittamisen kieltämisellä voidaan arvioida olevan positiivisia vaikutuksia vesistöihin. Metsäojien kautta vesistöihin valuu rehevöitymistä aiheuttavia ravinteita sekä vesien tummumista aiheuttavaa orgaanista ainesta. Uudisojittamisen kieltäminen vähentäisi näitä vesistöjen tilaa heikentävien huuhtoumien määrää. Huuhtouman lisäksi turvemaiden ojittaminen aiheuttaa kasvihuonekaasupäästöjä, joten uudisojittamisen kieltäminen vaikuttaisi myös metsätalouden kasvihuonekaasupäästöihin arvioidusti laskevasti.

Ehdotetulla jatkuvapeitteisen kasvatuksen lisäämisellä olisi arvioidusti vesistöjen tilaa parantavia vaikutuksia. Tutkimusten mukaan päätehakuiden seurauksena vesistöihin valuu enemmän ravinteita kuin jatkuvapeitteisesti hoidetusta metsämaasta. Myös metsien kiertoaikaa pidentämällä on mahdollista vähentää vesistökuormitusta, jolloin vesistökuormitusta aiheuttavia avohakkuuta tehtäisiin harvemmin.

4.3 Taloudelliset vaikutukset

Metsien käytön muutosten kustannukset ja hyödyt voivat olla merkittäviä. Ehdotus vaikuttaisi positiivisesti metsien tarjoamiin muihin ekosysteemipalveluihin ja niiden taloudellisiin näkymiin. Ehdotus monipuolistaisi metsien tarjoamia taloudellisia hyötyjä metsätalouden harjoittamisen ohella.

Ehdotus vaikuttaisi puun saatavuuteen merkittävästi. Erityisesti metsälain 4 b §:n nojalla asetettavilla hakkuukiintiöillä olisi puun saatavuutta pienentävä vaikutus. Ekologisesti kestävä hakkuutaso olisi noin 60 prosenttia maakunnittain Luonnonvarakeskuksen laatimasta suurimmasta ylläpidettävissä olevasta hakkuukertymän arviosta, joten vastaavasti arvioidaan kotimaisen puun saatavuuden pienenevän. Puun saatavuuden pieneneminen johtaisi mahdollisesti tuotannon laskuun tiettyjen puutuotteiden osalta, mutta se voisi mahdollistaa puutuotteiden jalostusasteen nostamisen pitkällä aikavälillä. Tällä olisi sekä taloudellisesti että ekologisesti positiivisia vaikutuksia. Jalostusasteen nostamista edesauttaisi ehdotetun metsälain 10 e §:n nojalla asetettavien hakattavan puuston ikä- ja järeysvaatimusten voimaansaattaminen. Hakattu puusto olisi paremmin soveltuvaa puutuotteiden jalostusasteen

nostamiseen, millä olisi todennäköisesti myös positiivisia vaikutuksia puutuotteiden vientimahdollisuuksiin ja metsäalan kilpailukykyyn. Suomessa hakatun puun kuiva-aineesta liki 60 % päätyy polttamalla tuotetuksi energiaksi, neljännes päätyy paperi- ja massateollisuuden tuotteiksi ja noin 15 % mekaanisen metsäteollisuuden tuotteiksi (vaneri, sahatavara ja puutuotteet). Energiabiomassan lisäksi paperi- ja massateollisuuden tuotteilla on lyhyt elinkaari. Puutuotteiden elinkaaren nostaminen tarkoittaisi jalostusasteen ja siten tuotteiden taloudellisen arvon nostamista.

Ehdotuksella on sekä positiivisia että negatiivisia taloudellisia vaikutuksia maanomistajille. Pääomatuloveroprosenttiin säädetty poikkeukset mahdollistaisivat merkittäviä positiivisia taloudellisia vaikutuksia luontoarvoja huomioiville verovelvollisille, ikä- ja järeysvaatimukset nostaisivat myytävän puun laatua ja hintaa, hakkuukiintiöiden osuuksien kauppaamisjärjestelmä mahdollistaisi vaihtoehtoisen tulonhankinnan ja tulonhankinnan myös hakkuukiertojen välillä, ja jatkuvapeitteisen kasvatuksen yleistäminen mahdollistaisi tasaisempaa metsätalouden tuloa. Saatavilla olevan tutkimustiedon valossa jatkuvapeitteinen kasvatus tarjoaa vähintään samanlaisen metsätalouden tulon kuin päätehakkuut. Jatkuvapeitteinen kasvatus perustuu pääasiassa metsän luontaiseen uudistumiskykyyn sekä olemassa olevan alikasvoksen hyödyntämiseen, eikä uudistustoimenpiteitä lähtökohtaisesti tarvita, mikä vähentää uudistustoimenpiteiden kuluja maanomistajille.

Ehdotuksella arvioidaan olevan vaikutusta puun hintaan. Puun hinnan arvioidaan nousevan, mikä hyödyttää maanomistajia ja siten mahdollistaa myös korkeamman verotulon valtiolle. Niille verovelvollisille, jotka hyödyntävät päätehakkuita turvemailla, olisi negatiivisia taloudellisia vaikutuksia metsävähennyksiin ehdotettujen muutosten kautta. Ehdotuksen voimaansaattamisen myötä metsätalouden ja jaksollisen metsänkasvatuksen olisi pääsääntöisesti taloudellisesti yhtä kannattavaa hakkuukiintiöiden puitteissa kuin nykyäänkin, mutta samalla luontoarvoja korostava tai jatkuvapeitteistä kasvatusta hyödyntävä verovelvollinen hyötyisi taloudellisesti muutoksista. Ehdotus vaikuttaisi pienentävästi hakattavan puun määrään vesistöjen suojavyöhykkeiden alueella. Jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeillä ei kuitenkaan voida katsoa olevan negatiivisia taloudellisia vaikutuksia pitkällä aikavälillä, ja niistä on mahdollista jopa saada taloudellista hyötyä.

Ehdotuksella olisi positiivisia vaikutuksia matkailuelinkeinon. Matkailuelinkeinolle maisemalliset arvot, metsän muut virkistysarvot ja vesistöjen kunto ovat keskeisiä elinkeinon kasvamahdollisuuksien edellytyksiä. Ehdotus vaikuttaisi elinkeinon edellytyksiin positiivisesti. Maisemalliset arvot, muut metsän virkistysarvot ja vesistöjen kunto heikentyvät nykyisessä sääntely-ympäristössä.

Ehdotuksella olisi sekä positiivisia että negatiivisia työllisyysvaikutuksia metsätalouden ja -teollisuuden alalla. Vaikutukset olisivat alueellisia ja esimerkiksi yksilön koulutustaustasta, uudelleen kouluttautumis- ja uudelleentyöllistymismahdollisuuksista riippuvaisia. Aloitteessa ehdotettu siirtymäaika mahdollistaisi valmistautumisen muutoksiin. Vaihtoehtoiset elinkeinot ja jalostusasteen vähittäinen nostaminen korvaisivat negatiivisia työllisyysvaikutuksia, sillä jalostusasteen nostaminen ja vaihtoehtoiset elinkeinot työllistävät enemmän. Lisäksi esimerkiksi metsän käsittelyssä työskentelevien ammattitaidolle olisi erityisen paljon tarvetta

ehdotettujen muutosten myötä, millä olisi positiivisia työllistäviä vaikutuksia. Metsän käsittelytapojen monipuolistamisella, puutuoteportfolion monipuolistamisella ja metsien ekosysteemipalveluiden monipuolisemmalla hyödyntämisellä olisi kaiken kaikkiaan positiivisia työllistäviä vaikutuksia etenkin pitkällä aikavälillä. Samalla metsätalouden työllisyyteen vaikuttavilla muutoksilla sekä pääomaa että työvoimaa muiden teollisuudenalojen käytettäväksi.

Ehdotuksella olisi vaikutusta valtion talousarvioon. Ehdotus vaikuttaisi erityisesti metsäkeskuksen, Lupa- ja valvontaviraston ja Verohallinnon budjettiin. Vaikka nykyiset metsien käytössä ja luonnonsuojelussa hyödynnetyt tietokannat ja esimerkiksi saatavilla oleva satelliittitieto pystyisi monilta osin vastaamaan ehdotuksen synnyttämään tiedon tarpeeseen, koituisi hakkuulupien käsittelystä, mahdollisesta hakkuukiintiön osuuksien kauppaamisjärjestelmästä ja monimuotoisuusvalvonnasta lisäkustannuksia kyseisten viranomaisten osalta. Tietojärjestelmien kehittäminen loisi myös lisäkustannuksia. Metsälain 5 d §:ssä ehdotettu jatkuvapeitteisen kasvatuksen siirtymätuki aiheuttaisi lisäkustannuksia valtiolle. On kuitenkin otettava huomioon, että siirtymätuki on rajattu pakollisten jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeiden ulkopuolelle ja siirtymätuelle on ehdotettu enimmäismäärää. Muutokset myös loisivat ainakin hetkellisesti lisää verotuloja valtiolle, joilla lisäkustannusten tarvetta voitaisiin osittain kattaa. Maankäytön muutosmaksu synnyttäisi myös lisää veroluonteisia tuloja valtiolle.

Ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon luonnon biologisen monimuotoisuuden heikkenemisen, vesistöjen kuormituksen ja ilmastonmuutoksen etenemisen aiheuttamat vaikeasti ennakoitavat, mutta mittavat taloudelliset kustannukset sekä metsätaloudelle että koko yhteiskunnalle. Ehdotuksella olisi resilienssiä korottavia vaikutuksia globaalin ilmastojärjestelmän muutosten aiheuttamiin negatiivisiin paikallisiin vaikutuksiin nähden. Erityisesti ilmastonmuutos ja luontokato uhkaavat metsätalouden tuottavuutta, metsien terveyttä ja puun saatavuutta pitkällä aikavälillä. Näillä on merkittäviä negatiivisia taloudellisia vaikutuksia, joita merkittävästi pienentäisivät ehdotuksen mukainen sääntely. Ehdotuksella turvataan metsien tuotantokykyä myös tulevaisuudessa.

On ennakoitavissa, että Euroopan unioni tiukentaa metsien käyttöön liittyvää sääntelyä oman toimivaltansa puitteissa, joten kustannukset metsätalouden sääntelyn muutoksista voidaan pitää kohtuullisempina siirtymällä kansallisesti ekologisesti kestävämpään metsien käyttöön. Samalla aikaisempi siirtymä vahvistaisi sekä nyt että tulevaisuudessa Suomen kilpailukykyä puutuotemarkkinoilla. Lisäksi ehdotuksella olisi positiivisia vaikutuksia Suomen metsätalouden tuotteiden kansainväliseen maineeseen, ja kestävässä kansainvälisessä kaupassa ehdotuksella olisi vientiä ja innovaatioita edistäviä vaikutuksia. Suomalainen metsäosaaminen on maailmalla arvostettua. Jalostusasteen nostaminen vaikuttaisi positiivisesti Suomen vientimahdollisuuksiin ja innovaatiokykyyn, mikä osaltaan tarkoittaisi positiivisia taloudellisia vaikutuksia.

Metsät voivat jatkossakin toimia yhtenä talouden tukijaloista. Tutkimuksissa kuitenkin katsotaan, että kasvun kestävyys edellyttää sitä, että metsien käytön ulkoisvaikutuksia hallitaan tehokkaasti ja markkinattomien hyödykkeiden eli muiden ekosysteemipalvelujen

turvaamisesta huolehditaan. Ehdotuksella turvattaisiin huomattavasti paremmin nykyisiä markkinattomia hyödykkeitä ja parannettaisiin erilaisten sääntelykeinojen kautta metsien muita ekosysteemipalveluja ja siten myös niiden positiivisia taloudellisia vaikutuksia. Samalla puutuotteiden arvoa nostettaisiin ja puutuotteisiin liittyvät innovaatiot mahdollistaisivat taloudellista kehitystä myös metsätaloudessa. On myös otettava huomioon, että ehdotuksella mahdollistetaan samalla mahdollisimman laaja metsien talouskäyttö kestävässä rajoissa, mikä osaltaan vähentää ehdotuksen negatiivisia taloudellisia vaikutuksia. Lisäksi markkinoiden kehitys vaikuttaa taloudellisten vaikutusten suuruuteen.

Nykyisenkaltaisen metsätalouden negatiivisten ympäristövaikutusten taloudelliset vaikutukset ovat vaikeasti laskettavissa, mutta ne hyvin todennäköisesti tarkoittavat merkittäviä kustannuksia yhteiskunnalle pitkällä aikavälillä. Ehdotuksella vahvistettaisiin metsien muusta käytöstä seuraavia positiivisia taloudellisia vaikutuksia ja vähennettäisiin muun muassa huonommasta jalostusasteesta, ilmastomuutoksesta ja luontokadosta koituvia pitkän aikavälin negatiivisia taloudellisia vaikutuksia.

4.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotuksella olisi vaikutuksia viranomaisten toimintaan ja nostaisi henkilötyövuosien tarvetta useissa julkishallinnon toimijoissa. Ehdotuksen kannalta keskeiset viranomaiset ovat Lupa- ja valvontavirasto, Verohallinto ja metsäkeskus. Metsäkeskuksella olisi ehdotuksen myötä laajemmat tehtävät kuin nykyisin erityisesti hakkuulupajärjestelmästä johtuen. Metsäkeskuksella tulisi olla myös käytettävissä helposti saavutettava käyttöjärjestelmä hakkuulupien hakemiseen ja tarkasteluun. Nykyiset viranomaisten saatavilla olevat tietokannat metsistä soveltuisivat monilta osin myös hakkuulupajärjestelmään, mutta niiden jatkokehittämiseen olisi tarvetta. Lupa- ja valvontavirastolla olisi ehdotuksen myötä aiempaa keskeisempi tehtävä talousmetsien luontoarvojen säilyttämisen valvomisessa. Sen tulisi valvoa myös metsäkeskuksen päätöksiä tietyissä laissa määritellyissä tilanteissa. Esimerkiksi satelliittitietokantojen tai mahdollisesti myöhemmin kehitettävien havaintoalustojen hyödyntäminen maastovalvonnassa helpottaisi kustannustehokkaasti Lupa- ja valvontaviraston valvontatoimintaa. Tietojärjestelmien yhteensovittaminen ja kehittäminen helpottaa tiedonsiirtoa viranomaisten välillä, auttaa metsiin liittyvien erilaisten tavoitteiden yhteensovittamista ja saatavilla olevan tietomäärän laajentumista, mikä edistää myös esimerkiksi tutkimustyötä. Verohallinnolle syntyisi ehdotuksesta nykyistä suurempi selvitystaakka pääomatuloverotuksen kohteena olevan puun alkuperästä, minkä hallinnollista taakkaa pyritään keventämään ehdotuksessa annettavalla asetuksenantovaltuudella Verohallinnolle toimitettavien selvitysten sisällöstä.

Ehdotusten toimeenpano vaikuttaisi myös valtioneuvoston toimintaan laaja-alaisesti, mutta erityisesti ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön sekä niiden hallinnonalojen organisaatioiden toimintaan ja organisaatioiden välisiin suhteisiin. Erityisesti maakuntakohtaisten hakkuukiintiöiden laatiminen vaatisi tiivistä yhteistyötä maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön välillä.

4.5. Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Metsälainsäädännön ekologinen siirtymä tuottaa merkittäviä ja laaja-alaisia yhteiskunnallisia hyötyjä, jotka ulottuvat ympäristövaikutuksia pidemmälle ihmisten hyvinvointiin, talouteen ja yhteiskunnan toimintakykyyn.

Ehdotuksen keskeisenä tavoitteena on metsäluonnon tilan parantaminen ja metsäluonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, jolla on paitsi välineellisiä myös itseisarvoisia perusteita: elinvoimainen ja monimuotoinen luonto on arvokas itsessään. Monimuotoinen metsä parantaa ekosysteemien toimintakykyä ja palauttaa niiden tuottamia hyötyjä, kuten puhdasta vettä, tulvasuojelua ja ilmastonmuutokseen sopeutumista.

Erityisesti valuma-alueilla tehtävät toimet, kuten turvemaalla metsänkäsittelyn vahvempi ohjaaminen ja ravinnekuormituksen vähentäminen, voivat parantaa järvien ja pienvesien vedenlaatua, millä on suuri merkitys vapaa-ajan asumiselle ja mökkijärvien virkistyskäytölle. Ilmoitusvelvollisuudella naapureille olisi myös metsien virkistyskäyttöä ja maisema-arvoja edistäviä vaikutuksia. Laajemmin tarkasteltuna metsien monimuotoisuuden, hiilivarastojen sekä hiilinielujen turvaaminen vahvistavat yhteiskunnan kriisinkestävyttä, ja ovat pitkällä aikavälillä kustannustehokkaita suhteessa luontokadon ja ilmastoriskien aiheuttamiin menetyksiin.

Keskeisiä hyötyjä liittyy myös ihmisten terveyden, hyvinvoinnin ja vapaa-ajan mahdollisuuksien paranemiseen. Hyvinvoiva metsä edistää mielenterveyttä ja fyysistä terveyttä sekä vähentää terveydenhuollon kustannuksia. Metsäympäristöissä luonnon tilan kohentaminen tukee perinteisiä luontoon nojaavia elinkeinoja ja harrastuksia.

Monipuolisemman metsäluonnon lisääminen parantaa myös joidenkin riistalajien elinolosuhteita ja vahvistaa metsästyksen edellytyksiä sekä sen kulttuurista ja sosiaalista merkitystä. Kokonaisuutena metsien sääntelyn muutos ekologisesti kestäväksi voi samanaikaisesti edistää luonnon monimuotoisuutta, ihmisten terveyttä ja alueellista elinvoimaa, kun hyödyt näkyvät ja tuntuvat paikallisella tasolla.

Aloitteessa ehdotetaan ekologistia metsien käytön reunaehtoja, joiden toteutumista tuetaan taloudellisilla ohjauskeinoilla. Taloudellisilla ohjauskeinoilla sekä ehdotuksen toimeenpanosta seuraavien vaikutusten kautta parannetaan ehdotuksen hyväksyttävyyttä paikallisyhteisöissä ja maanomistajien keskuudessa. Hallinnollista kuormitusta on mahdollista vähentää automatisaation lisäämisellä ja tietokantojen kehittämisellä.

4.6 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Ehdotuksella on yhteys ympäristöperusoikeuden, omaisuudensuojan, elinkeinovapauden sekä oikeusturvan toteutumiseen.

Ympäristöperusoikeus

Ehdotuksella on yhtymäkohtia ympäristöperusoikeuden toteutumiseen. Maakuntakohtaisilla hakkuukiintiöillä olisi merkittäviä ympäristöperusoikeutta turvaavia vaikutuksia. Kiintiöt suojelisivat metsien hiilinieluja ja -varastoja asettaessaan hakkuut ekologisesti kestäväälle tasolle. Siten ne turvaisivat jokaisen oikeutta terveelliseen ympäristöön sekä ylisukupolvista oikeudenmukaisuutta rajoittaessaan osaltaan ilmaston lämpenemistä ja siitä aiheutuvia ympäristötuhoja. Samalla ehdotuksen toimeenpano turvaisi ihmisoikeuksien toteutumista. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on päätöksessään KlimaSeniorinnen v. Sveitsi no. 53600/200 katsonut, että valtio voi rikkoa velvoitettaan suojella ihmisten oikeuksia elämään ja terveyteen, kun se ei ole vähentänyt riittävästi kasvihuonepäästöjä. Siten ilmastomuutoksen torjunnan ja sen vaikutusten ehkäisemisen laiminlyönti voi rikkoa myös ihmisoikeutta elämään, terveyteen, hyvinvointiin ja elämänlaatuun (Euroopan ihmisoikeussopimuksen artikla 8).

Ehdotuksen monimuotoisuustoimet, kuten hakkuualueiden luontoarvojen vähimmäisvaatimukset, mahdollistavat osaltaan jokaisen oikeutta terveelliseen ympäristöön. Naapureihin liittyvä ilmoitus- ja kuulemisvelvollisuus puolestaan kehittää jokaisen oikeutta vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Suomen metsien talouskäytön asettaminen ekologisesti kestäväälle tasolle suojaa kansalaisten oikeutta terveelliseen ympäristöön ja ylisukupolvista oikeudenmukaisuutta, mitä suojataan perustuslain ympäristöperusoikeussäännöksessä. Ehdotuksen suhdetta Suomen perustuslain turvaamaan ympäristöperusoikeuteen on käsitelty tarkemmin perusteluiden kohdassa 11. Suhde perustuslakiin.

Omaisuuksensuoja

Ehdotuksen sääntelykeinot vaikuttavat metsänomistajan omaisuudensuojaan perusoikeutena. Ehdotuksessa asetetaan perusoikeuksien yleisten rajoittamisedellytysten mukaisia käyttörajoituksia omaisuudensuojan piiriin. Hakkuukiintiöt rajoittavat metsänomistajan oikeutta metsiensä hakkuisiin, kuitenkin mahdollistaen hakkuut ympäristön kantokyvyn rajoissa. Myös monimuotoisuustoimet, kuten suojavyöhykkeiden jättäminen sekä muut käsittelyalueiden luontoarvoja sääntelevät ehdotukset rajoittavat metsien vapaata käyttöä. Hakkuukiintiöt ja erityisesti niihin liittyvä kauppaamisjärjestelmä sekä ekologisten reunaehtojuksien mukaisesti laaditut monimuotoistamistoimet on katsottu olevan vähiten perustuslain turvaamaa omaisuudensuojaa rajoittavia toimia, jotka samalla turvaavat ympäristöperusoikeuden ja siten ylisukupolvisen oikeudenmukaisuuden toteutumisen metsien käytössä. Ehdotuksen suhdetta Suomen perustuslain turvaamaan omaisuudensuojaan on käsitelty tarkemmin perusteluiden kohdassa 11. Suhde perustuslakiin.

Elinkeinonvapaus

Ehdotuksen sääntelykeinot rajoittavat metsien talouskäyttöä. Erityisesti hakkuukiintiöt ja siitä seuraava hakkuumäärien pieneneminen voivat rajoittaa puutuotteiden saatavuutta ja myyntiä. Koska hakkuiden kiintiöittäminen ekologisen kestävyuden reunaehtojuksien mukaisesti tulisi laskemaan hakkuumäärää, toisi se esteen elinkeinonvapauden rajoittamattomalle harjoittamiselle talousmetsissä. Muutokseen sopeutumisiksi sekä rajoittamisen

perusoikeuksien yleisten rajoittamisedellytysten mukaisen hyväksyttävyyden vuoksi hakkuukiintiöihin siirtymiseksi ehdotetaan siirtymäaikaa.

Lisäksi käsittelyalueen luontoarvojen vähimmäisvaatimukset, kuten ikä- ja järeysvaatimukset sekä suojavyöhykkeet voivat vaatia elinkeinotoiminnan sopeutumista uuteen sääntely-ympäristöön. Yleisesti elinkeinonvapauteen kohdistuvien rajoitusten suhteen todettakoon myös, että perustuslakivaliokunnan käytännön mukaisesti elinkeinonharjoittaja ei perustellusti voi olettaa elinkeinoaan ympäröivän sääntelyn pysyvän muuttumattomana.

Lakiehdotuksen suhdetta Suomen perustuslain turvaamaan elinkeinonvapauteen on käsitelty tarkemmin perusteluiden kohdassa 11. Suhde perustuslakiin.

Oikeusturva

Ehdotettuun hakkuulupia koskevaan uuteen sääntelyyn kuuluvat normaalit ympäristöluvilta edellytettävät oikeusturvasäännökset, eli muutoksenhakumahdollisuus. Sekä metsäkeskuksen että Lupa- ja valvontaviraston päätökset esimerkiksi hakkuuluvasta ja hakkuuluvan kumoamisesta ovat valituskelpoisia oikeudenkäynnistä hallintolaissa annetun lain mukaisesti. Mainittakoon, että myös Lupa- ja valvontavirastolla olisi oikeus valittaa metsäkeskuksen myöntämästä hakkuuluvasta tietyin luontoarvojen säilyttämiseen sidotuin edellytyksin.

Käsittelykielto on muiden Lupa- ja valvontaviraston tekemien päätösten tavoin valituskelpoinen. Lupa- ja valvontaviraston käsittelykieltoa koskevassa päätöksessä voidaan kuitenkin määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Muutoksenhaun rajoittamisen perusteena on käsittelykiellon tarkoituksenmukaisuuden turvaaminen niin, ettei muutoksenhaulla voida kiertää lain säännöksiä. Käsittelykielto menettäisi asiallisen merkityksensä ilman muutoksenhaun rajoittamista edellä ehdotetulla tavalla. Myös väliaikaista käsittelykieltoa koskevaa päätöstä on samoin noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Kokonaisuutena tarkastellen lakiehdotuksen vaikutukset perusoikeuksiin ovat perusteltuja ja vaikutukset pääasiassa myönteisiä.

5 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailta käytetyt keinot

Ruotsi

Ruotsissa metsälaki (*Skogsvårdslag* (1979:429)) sääntelee metsien käyttöä. Laki sääntelee muun muassa, että hallitus tai sen määräämä viranomainen voi nuoren metsän suojelemiseksi antaa määräyksiä siitä, ettei tietyn ikäistä puustoa saa hakata. Lisäksi laissa säädetään, että suurien metsäomistusten osalta hallitus tai sen määräämä viranomainen voi metsien tasaisen ikärakenteen turvaamiseksi määrätä, että vain tietty enimmäisosuus metsänomistajan tuottavasta metsämaasta saa tulla hakatuksi tietyn ajanjakson aikana. Muiden metsäomistusten osalta voidaan määrätä, ettei hakkuuta saa tehdä niin laajasti, että yli puolet metsätilan tuottavasta metsämaasta muodostuisi avohakkuualoista ja nuorista metsistä.

Ruotsin metsälaki takaa siten, että hakattavan puuston ikään liittyvistä vaatimuksista voidaan säätää ja avohakkuuta voidaan osittain rajoittaa.

Tunturimetsien osalta vaaditaan *Skogsstyrelsenin* myöntämä hakkuulupa, jonka myöntämisessä huomioidaan luonnonsuojelulliset arvot, poronhoito ja kulttuuriympäristön säilyminen. Hakkuuluvan myöntämisen yhteydessä viranomainen antaa määräyksiä toimenpiteistä edellä mainittujen huomioimiseksi hakkuissa.

Ruotsin metsälaissa valtuutetaan hallitus tai sen määräämä viranomainen antamaan tarkempia määräyksiä siitä, miten luonnonsuojelun ja kulttuuriympäristön edut on otettava huomioon metsänhoidossa. Lisäksi voidaan antaa määräyksiä niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdyttävä, jos näitä määräyksiä ei ole noudatettu. Tämän valtuutuksen nojalla *Skogsstyrelsen* on antanut tarkempia, oikeudellisesti sitovia määräyksiä ja yleisiä suosituksia metsätalouden luonnonhoidosta, joilla turvataan laajasti eri toimenpiteillä luonnon monimuotoisuutta talousmetsissä.

Saksa

Saksan liittovaltion metsälaki (*Bundeswaldgesetz*) asettaa perusteet metsien käytölle. Liittovaltion metsälain tavoitesäännös ottaa laajasti huomioon metsien monipuoliset ekosysteemipalvelut. Metsämaan maankäyttömuodon muuttamiseen tarvitaan aina lupa ja se voidaan lain nojalla kieltää, jos ympäristönsuojelulliset syyt niin vaativat. Liittovaltion laissa säädetään myös, että metsien käytössä on palveltava sekä yksityistä maanomistajan etua että yleistä etua, kuten metsien luonnonsuojelullisia arvoja, niiden merkitystä luonnon tasapainon ja toimintakyvyn ylläpitäjänä, virkistys- ja vesitaloushyötyjä. Liittovaltion lakia kunnianhimoisempia monimuotoisuussäännöksiä löytyy eri osavaltioiden laeista, joissa säädetään esimerkiksi kuolleen puun määrävaatimuksista ja jatkuvapeitteisen kasvatuksen painottamisesta.

Mainittakoon myös, että Saksan perustuslain (*Grundgesetz*) omaisuudensuojasäännös sekä turvaa omaisuudensuojan että säätää, että omistuksesta seuraa velvollisuuksia ja omaisuudenkäytön pitää myös palvella yleistä etua.

Sveitsi

Sveitsin metsälain (*Loi fédérale sur les forêts/Bundesgesetz über den Wald*) keskeisenä periaatteena on metsien omien ekosysteemiin liittyvien toimintaedellytysten turvaaminen. Laki sääntelee muun muassa metsäpinta-alan vähenemisen kiellosta. Metsäpinta-alan vähenemisen johdosta - myös poikkeusluvalla sallittujen hakkuiden kohdalla - säädetään ekologisesta kompensatiosta ja luonnon ennallistamisvelvoitteesta. Sveitsin metsälaki sääntelee metsätalouden edellytyksistä, joita ovat erityisesti vahva kestävän käytön periaate, luonnonmukainen metsänhoito (käytännössä jatkuvapeitteinen kasvatus), ja velvoite ottaa huomioon metsien luonnonsuojelulliset ja kulttuuriset arvot. Sveitsin metsälaki kieltää avohakkuut sekä sen seurauksiin verrattavat metsänkäsittelytoimenpiteet ja asettaa hakkuiden ehdoiksi hakkuuluvan hakemisen metsäviranomaiselta. Metsää tulee myös lain mukaan tukea ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Julkisille hankinnoille on säädetty velvoite huomioida

puun kestävä alkuperä. Lisäksi julkiselta vallalta edellytetään biologisen monimuotoisuuden suojelemiseksi tehtävien metsänhoitotoimenpiteiden taloudellista tukemista.

Muut maat

Costa Rican biodiversiteettilaissa (*Ley de Biodiversidad*, 7788) säädetään, että vastuu ekologisten prosessien turvaamisesta on sekä valtiolla että kansalaisilla. Saman lain mukaan biodiversiteetin turvaaminen tulee huomioida, kun suunnitellaan tai luvitetaan luonnonresurssien (kuten puun) käyttämistä. Metsälaissa (*Ley Forestal*, 7575) säädetään järjestelmästä, jossa tietyt maanomistajat saavat sertifikaatin (*Certificado para la Conservación del Bosque*, CCB) muodossa taloudellista korvausta niistä ekosysteemipalveluista, joita heidän omistamansa metsä tuottaa suojeltuna. Metsälaki myös määrittelee vesistöjen ympärille suojavyöhykkeet, joilla puiden hakkaaminen on kiellettyä.

Kanadassa provinssit ja territoriot asettavat vuosittaiset sallitut hakkuumäärät (*AAC*, *Allowable Annual Cut*) kruunun (eli julkisilla) mailla, jotka kattavat suurimman osan Kanadan maapinta-alasta. Sallittuja hakkuumääriä on mahdollista määritellä ottaen huomioon puun uusiutumiskyvyn lisäksi myös hakkuiden tason kestävyys.

6 Lausuntopalaute

Ehdotuksen valmistelussa on kuultu lukuisia asiantuntijoita ja sidosryhmiä, joiden näkemyksiä on otettu huomioon ehdotusta laadittaessa. Tapaamiset ovat olleet aikavälillä lokakuu 2025 - kesäkuu 2026. Aloitteesta on pyydetty lausuntoja tutkijoilta (Suomen ympäristökeskus SYKE, Luonnonvarakeskus LUKE, Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Suomen ilmastopaneeli), elinkeinoelämän edunvalvonnasta (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Metsäteollisuus ry), ympäristöjärjestöistä (Luontoliitto, Suomen luonnonsuojeluliitto SLL, WWF Suomi), yrityksistä (Metsähallitus Metsätalous Oy) ja muilta tahoilta (Nuorten luontodelegaatit, Nuorten ilmasto- ja luontoryhmä NUOLI, Evercover-sertifikaatti, eduskuntaryhmien ympäristöasiantuntijat, muut yksityishenkilöt).

Lausuntopalaute:

METSÄLAKI

Metsälain uudistamista luonnon ja ilmaston kannalta nykyistä kestävämmäksi pidettiin tavattujen tahojen keskuudessa pääosin varsin perusteltuna ja tarpeellisenä. Osa ehdotuksen tarkemmista yksityiskohdista herätti keskenään erilaisia näkemyksiä tahojen parissa.

Lain tavoitesäännöksen tarkennusta pidettiin pääasiassa kannatettavana ja tapaamisissa jaettiin näkemys metsien vaikutuksista myös hiiliinieluihin ja -varastoihin. Palautetta tuli erityisesti tavoitesäännöksen paremmasta kytkemisestä Suomen valtion kansainvälisiin velvoitteisiin ja Euroopan unionin lainsäädäntöön. Palaute huomioitiin lisäämällä viittaus Suomen valtion EU- ja kansainvälisiin velvoitteisiin.

Jatkuvan kasvatuksen määritelmään liittyvä aukon maksimikoko oli joidenkin tahojen mielestä liian pieni ja osan mielestä nykyinen 0,3 hehtaaria taas liian iso.

Näkemykset hakkuukiintiöistä jakautuivat. Useimmilta tahoilta ne saivat kannatusta, joskin osalla se oli varovaista, kun taas toisilla vahvempaa. Hakkuukiintiöiden toteuttamiseen liittyen tuli ehdotuksia liittyen siihen, kuinka usein ja minkä tahon kiintiöt tulisi määrittää. Kritiikkiä esitettiin liittyen kiintiöiden muuttumisen luomaan mahdolliseen ennakoimattomuuteen, josta metsätalous voisi kärsiä, sekä kiintiöiden luomiseen liittyvään hallinnolliseen taakkaan. Liian nopea muutos pienempiin hakkuumääriin näyttäytyi parissa tapaamisessa taloudellisena uhkana. Tapaamisissa nousi myös esille mahdollisuus rajata hakkuukiintiöt kaupallisiin hakkuihin ja siten rajata ulos muut metsänhoitotoimenpiteet. Ennakoitavuutta on parannettu palautteen pohjalta ja varmistettu tasapuolinen tiedeyhteisön sekä elinkeinon kuuleminen hakkuukiintiöiden valmistelussa. Hakkuukiintiön osuuksien käyttäminen rajattiin palautteen mukaisesti kaupallisiin hakkuisiin.

Ehdotuksen vahva kannustaminen jatkuvapeitteiseen kasvatukseen herätti joissain tahoissa kriittisyyttä. Jatkuvapeitteisen kasvatuksen edut tunnustettiin turvemailla, mutta sen mahdollisuudet onnistua ja mukanaan tuomat ympäristöedut esimerkiksi kuivilla kangasmailla tai muilla sille heikommin soveltuvilla metsä- ja maatyypeillä herättivät skeptisyyttä. Myös jatkuvapeitteisen kasvatuksen toteuttaminen, kuten puuston tiheys ja aukkojen maksimikoko saivat palautetta. Osa jatkuvapeitteisen kasvatuksen herättämistä huolista liittyi puuntuotannon kannattavuuteen ja jaksollisesta metsänkasvatuksesta siirtymisen haasteisiin. Palaute on huomioitu ehdotuksessa siten, että ehdotetuilla toimilla tuetaan maanomistajia, jotka päättävät siirtyä jatkuvapeitteiseen kasvatukseen. Jatkuvapeitteisen kasvatuksen pinta-alan merkittävä lisääminen yhdistettynä monimuotoisuustoimiin on joka tapauksessa tarpeellista, etenkin turvemailla.

Monimuotoisuuden lisäämistä tavoittelevien 10–10 c ja 10 e §:n muutokset saivat pääasiassa kannatusta. Erityisesti uudisojituskieltoa ja sekapuustoisuuden kasvattamista pidettiin hyvin tarpeellisena. Esiin nousivat kuitenkin myös huolet hirvituhoista sekametsissä. Kritiikkiä sai monimuotoisuusvalvonnan säätäminen metsäkeskuksen itsensä tehtäväksi, mikä huomioitiin muuttamalla monimuotoisuusvalvonta lähinnä Lupa- ja valvontaviraston tehtäväksi.

Suojavyöhykkeiden positiiviset vaikutukset tunnistettiin, mutta osa tahoista peräänkuulutti yksityisten maanomistajien omaisuudensuojaa ja oikeutta korvaukseen näissä tilanteissa. Palaute huomioitiin siten, että aloitteessa ehdotetaan pääomatuloveroon kohdistuvista helpotuksista jatkuvapeitteisen kasvatuksen osalta ja mahdollistetaan käyttämättömien hakkuukiintiön osuuksien kauppaaminen.

Hakkuuluvan edellyttäminen sai kannatusta, mutta skeptisyyttä herätti sen aiheuttama hallinnollinen taakka. Hallinnollista taakkaa on pyritty palautteen pohjalta minimoimaan.

TULOVEROLAKI

Verotukseen ehdotettuja muutoksia koskeva palaute nosti esiin metsänomistajien välisen oikeudenmukaisuuden suhteessa siihen, että jotkin metsät soveltuvat jatkuvaan kasvatukseen toisia selvästi huonommin. Verotuksen rinnalle tai tilalle ehdotettiin taloudellista tukea ja maanomistajalle annettavaa korvausta menetetyistä tulosta, mitä perusteltiin näiden toimien täsmällisyydellä ja tehokkuudella. Verotuksen teknistä toteuttamista ajatellen nousi esiin sovellettavuuden helppouden tarpeellisuus, mitä liian monet veroluokat voivat hankaloittaa. Palautteen pohjalta ehdotusta muokattiin siten, että kunnianhimoisiin monimuotoisuustoimiin luotiin verokannustin ja verotukselliset kannustimet ohjattiin myös muuhun kuin jatkuvapeitteiseen kasvatukseen.

RIKOSLAKI

Metsärikossäännökseen ehdotetut muutokset katsottiin palautteessa olevan johdonmukaisia ehdotukseen nähden. Palautteen pohjalta ehdotuksen esittämiä muutoksia metsärikossäännökseen ei siten muutettu.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 *Metsälaki*

1 § Lain tarkoitus

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi maininta hiilinielujen sekä hiilivarastojen riittävän tason turvaamisesta sekä metsienkäytön kytkeytymisestä Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista ja Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuviin luonto- ja ilmastovelvoitteisiin. Metsien käytöllä on välittömiä vaikutuksia maankäyttösektorin hiilinielun ja metsien hiilivarastojen tasoon. Luonnonvarojen käytössä on noudatettava Suomea sitovia kansainvälisiä, Euroopan unionin ja kansallisia päästövähennysvelvoitteita sekä luonnon monimuotoisuuden suojelemiseen liittyviä tavoitteita. Näitä ovat erityisesti Pariisin sopimus, Euroopan unionin ennallistamisasetus, lintudirektiivi, luontodirektiivi, LULUCF -asetus, EU:n ilmastolaki ja Kunming-Montrealin monimuotoisuuskehys. Lisäksi on huomioitava kansallisen ilmastolain (423/2022) asettamat velvoitteet. Koska päästövähennysvelvoitteiden ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvien velvoitteiden yhteys metsienkäyttöön on ilmeinen, ehdotetaan metsälain tarkoitussäännöksen muuttamista tätä yhteyttä heijastavaksi.

Metsälain tarkoituksena on ohjata metsien kestäväään käyttöön huomioiden näin sosiaaliset, taloudelliset ja ekologiset kestävyysuuden ulottuvuudet. Ekologiseen kestävyysuuteen kuuluu keskeisesti Suomea sitovien biodiversiteetti- ja ilmastovelvoitteiden kunnioittaminen. Metsien käyttöä on säänneltävä näiden velvoitteiden valossa ja asetettava siten tarpeellisia ja suhteellisia rajoituksia niiden käytölle.

Laissa metsällä tarkoitetaan sitä metsäluonnon ekologista kokonaisuutta, joka koostuu elollisesta ja elottomasta osasta sekä näiden osien sisällä ja välillä vallitsevista vuorovaikutussuhteista. Metsäluonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan kaikkien metsissä elävien kasvien, eläinten ja mikro-organismien sekä niiden elinympäristöjen

monimuotoisuutta ja vaihtelua, joka ilmenee eliölajien, niiden geneettisen perimän sekä ekosysteemien runsautena ja monipuolisuutena.

Myöskään pelkkä hiilinielun riittävän tason turvaaminen ei riitä toteuttamaan metsiin liittyviä ilmastotavoitteita. Koko puuston ja maaperän biomassan sekä iäkkäämpien metsien hiilivarastoa on keskeistä vahvistaa. Vaikka nopeasti kasvava metsä sitoo hiiltä suhteellisen nopeasti, on nuori talousmetsä heikko hiilivarasto. Hakkuun johdosta puustoon sitoutunut hiili vapautuu takaisin ilmakehään eri nopeuksilla puun käyttötarkoituksesta ja jalostusteesta riippuen. Puustosta vapautuvan hiilen lisäksi uudistushakkuun seurauksena maaperä muuttuu hiilen lähteeksi merkittävän pitkäksi ajaksi. Uudistushakkuun tilalle istutetun metsän hiilivarasto ei moniin vuosiin yllä sen hiilivaraston tasolle, joka oli metsässä ennen hakkuuta.

2 a § Määritelmät

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusia käsitteitä: jatkuvapeitteinen kasvatus, suojavyöhyke, jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhyke, säästöpuu, lahopuu, kuollut puu, hakkuukertymä, biologinen monimuotoisuus, nielu, hiilivarasto, uudisojitus ja turvemaa.

3 § Maankäyttömuodon muuttaminen

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että ensimmäisessä momentissa säädettäisiin maankäyttömuodon muuttamisen johdosta suoritettavasta kertaluontoisesta maksusta (maankäytön muutosmaksu). Maksun suuruus olisi 5 000 euroa hehtaarilta ja se laskettaisiin 10 aarin tarkkuudella. Näin ollen jokaista täyttä 10 aaria kohden tulisi maksaa 500 euroa maankäytön muutosmaksua. Maksua ei olisi tarpeen suorittaa alle 0,5 hehtaarin kokoisilta alueilta, joiden maankäyttömuotoa muutetaan. Maksun vastaanottava viranomainen olisi Lupa- ja valvontavirasto, jonka tehtävänä olisi varmistaa, että maankäytön muutosmaksun suorittaminen olisi mahdollisimman suoraviivaista ja saavutettavaa maanomistajalle. Lupa- ja valvontaviraston tehtävä olisi myös valvoa maankäyttömuodon muutosta ja varmistaa valvonnalla, että maankäyttömuodon muuttamisesta suoritetaan lainmukainen maksu. Maankäytön muutosmaksu olisi suoritettava ennen maankäytön muutostoimenpiteisiin ryhtymistä ja alueeseen sovellettaisiin metsälain säännöksiä muun muassa uudistamisvelvoitteesta, kunnes maankäytön muutosmaksu on suoritettu.

Kolmatta momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että alueeseen ja sillä suoritettuun hakkuuseen tai muuhun toimenpiteeseen sovelletaan metsälain säännöksiä, jos metsätalousmaata, joka on ilmoitettu otettavaksi muuhun käyttöön ja josta on suoritettu maankäytön muutosmaksu ei ole neljän vuoden kuluessa hakkuun tai muun toimenpiteen päättymisestä otettu tähän käyttöön. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että maankäytön muutosmaksu olisi pyynnöstä palautettava maanomistajalle, jos metsätalousmaata ei otetakaan muuhun käyttöön.

Säännös mahdollistaisi nykyisen metsälain tapaan metsätalousmaan ottamisen muuhun käyttöön, mutta se olisi ehdotuksen myötä maksullista. Säännöksen ensisijaisena tavoitteena on ehkäistä metsäkatoa, hiilinielujen heikentymistä ja hiilivarastojen romahtamista metsissä.

4 b § Hakkuukiintiöt

Ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä koskien hakkuukiintiöitä. Ensimmäisessä momentissa määriteltäisiin, että kyseessä olisivat maakuntakohtaisesti laadittavat hakkuukiintiöt. Hakkuukiintiön ensisijainen tavoite on saattaa metsänhakkuut ekologisesti kestävälle tasolle. Jokaiselle maakunnalle määriteltäisiin kuutiomääräinen hakkuukiintiö. Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö olisivat yhteisesti ja tasavertaisesti vastuussa hakkuukiintiön laatimisesta. Ministeriöt velvoitettaisiin laatimaan hakkuukiintiöt vuosittain. Vuoden hakkuukiintiöt olisi laadittava viimeistään edeltävän vuoden elokuussa. Näin toimijat voivat ennakoida hakkuukiintiöiden aiheuttamia muutoksia metsätalouden harjoittamiseen. On tarkoituksenmukaista sisällyttää tasavertaisessa asemassa valmisteluun ympäristöministeriö, sillä laaja-alainen asiantuntemus luonto- ja ilmastokysymyksistä on keskeistä hakkuukiintiöiden laadinnassa. Ministeriöiden tulisi lisäksi kuulla valmistelussa Suomen ympäristökeskusta, Luonnonvarakeskusta ja muita tarpeellisia tahoja. Muita tarpeellisia tahoja voisivat olla muun muassa metsäalan toimijat, järjestöt, yksittäiset alojen asiantuntijat ja tiedepaneelit. Näin varmistettaisiin hakkuukiintiöiden perustuminen ajantasaiseen tutkittuun tietoon Suomen metsistä ja kuullaan kaikkia metsien käyttöön liittyviä keskeisiä jatahoja.

Hakkuukiintiöt olisivat mahdollisimman tarkkoja arvioita sellaisesta kuutiomääräisestä hakkuukertymästä, joka on kestävä taloudellisesta, sosiaalisesta ja ekologisesta näkökulmasta. Hakkuukiintiöt olisivat ensisijainen peruste luvan myöntämiselle metsänkäsittelytoimenpiteisiin. Kestävyyden eri osia on toteutettava täysimääräisesti, mutta samanaikaisesti on varmistettava, että hakkuukiintiöt asettavat oikeasuhtaisia rajoituksia metsien taloudellisesti vapaalle käytölle Suomen keskeisten luonto- ja ilmastovelvoitteiden toteuttamiseksi. Sosiaalisesta näkökulmasta erityisesti saamelaisten asema, metsien virkistyskäyttö ja kestävä kehitys, joka takaa sukupolvien välisen tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden olisivat keskeisiä ohjaavia periaatteita hakkuukiintiöiden laadinnassa.

Toisessa momentissa lueteltaisiin hakkuukiintiöiden keskeisiä laatimisperiaatteita: hiilinielujen turvaamisen velvoite, monimuotoisuuden turvaamisen velvoite, uusiutumiskyvyn turvaamisen velvoite, kestävä metsätalouden mahdollistamisen velvoite ja velvoite ottaa huomioon maakuntien paikalliset olosuhteet. Lisäksi kiintiöitä määriteltäessä voitaisiin ottaa huomioon puusta jalostettuihin tuotteisiin sitoutunut hiilivarasto. Tällä kannustettaisiin puutuotteiden jalostusasteen nostoon ja huomioitaisiin myös pitkälle jalostettujen ja muuhun kuin energiakäyttöön päätyvän puun ilmakehästä sitoma hiili. Nämä periaatteet eivät olisi tyhjentyviä, mutta ne ohjaisivat laadintaa ensisijaisesti muuhun samantasoiseen sääntelyyn nähden. Periaatteita tulisi toteuttaa mahdollisimman tasapuolisesti ja niitä olisi tarkasteltava kokonaisvaltaisesti. Laatimisperiaatteita noudattaessa tulisi huomioida perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen, Suomen kansainväliset velvoitteet ja edellä eritelty lain tarkoitus. Hakkuukiintiöitä laadittaessa olisi lisäksi otettava huomioon vaikutus tulevien vuosien hakkuukiintiöihin. Metsänomistajilla ja metsätalouden harjoittajilla tulisi olla varmuus, että seuraavien vuosien hakkuukiintiöt eivät johda merkittävään hakkuiden vähentymiseen. Näin varmistetaan myös puun tasainen saatavuus vuosittain.

Hiilinielujen turvaamisen velvoitteella tarkoitetaan, että hakkuukiintiöiden tulisi tukea maankäyttösektorin hiilinielun kasvattamista ja siihen liittyviä kansallisia, Euroopan unionin

ja kansainvälisiä Suomea sitovia velvoitteita, kuten esimerkiksi Pariisin sopimus, EU:n LULUCF -asetus, EU:n ilmastolaki ja Suomen ilmastolaki. Hakkuumäärää tulisi rajata siten, että laajasti hyväksyttyyn tutkittuun tietoon perustuvat arviot tarvittavasta metsien hiilinielun tasosta toteutuvat metsien käytössä.

Monimuotoisuuden turvaamisen velvoitteella tarkoitetaan, että hakkuukiintiöiden tulisi huomioida kansainvälisestä oikeudesta ja Euroopan unionin oikeudesta johtuvat velvoitteet luonnon tilan turvaamiseen ja ennallistamiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että hakkuukiintiöitä ei tulisi laatia siten, että ne vaarantaisivat luonnon biologista monimuotoisuutta. Hakkuutaso olisi määriteltävä metsäluonnon biologinen monimuotoisuus huomioiden kohtuulliselle tasolle laajasti hyväksytyn tutkitun tiedon valossa.

Hakkuukiintiöissä olisi myös otettava huomioon metsien uusiutumiskyky. Keskeisintä metsien uusiutumiskyvyn suojaamisessa olisi metsien, niistä saatavien ekosysteemipalveluiden, luontoarvojen ja metsistä saatavan monipuolisen tulonlähteen säilyttäminen myös tuleville sukupolville.

Kestävän metsätalouden mahdollistamisella halutaan korostaa, että metsätalouden tulee olla tulevaisuudessakin ala, joka mahdollistaa työllistymisen, innovaatiot ja Suomen vientimahdollisuuksia kuitenkin siten, että metsiä käytetään huomioiden kestävän kehityksen kaikki ulottuvuudet, ja puutuotteiden jalostamiseen kannustetaan.

Maakuntien elinkeinoharjoittajien ja muiden metsien käyttöön liittyvien tahojen taloudellisia ja sosiaalisia edellytyksiä olisi tuettava hakkuukiintiöillä ottamalla huomioon maakuntien erityiset olosuhteet. Tämä voi tarkoittaa pinta-alasta riippumattomia hakkuukiintiöitä tietyille maakunnille, jonka kunnat, maanomistajat, työntekijät ja yritykset erityisesti hyötyvät metsätalouden tulosta. Erityisten olosuhteiden huomioon ottaminen ei voisi kuitenkaan johtaa tilanteeseen, jossa yksittäisiltä maakunnilta viedään tosiasiassa mahdollisuudet harjoittaa kestävää metsätaloutta.

Pykälään sisältyisi myös asetuksenantovaltuus. Hakkuukiintiöt annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

5 b § Hakkuu erityiskohteissa

Pykälän kolmatta momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentissa mainittaisiin metsänkäyttöilmoituksen sijaan hakkuulupahakemus. Muilta osin säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi.

5 c § Jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuu ja siihen liittyvä jatkuvapeitteisyyden velvoite.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi yhdenmukainen jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuun määritelmä. Jatkuvapeitteisen kasvatuksen menetelmällä hoidettu metsä pysyy koko ajan puustoisena eikä metsässä suoriteta avohakkuuta. Hakkuutapoja, joita jatkuvapeitteisessä kasvatuksessa voidaan hyödyntää, ovat esimerkiksi poimintahakkuut sekä pienaukkohakkuut. Jatkuvapeitteinen kasvatus perustuu pääasiassa metsän luontaiseen uudistumiskykyyn sekä olemassa olevan alikasvoksen hyödyntämiseen eikä uudistustoimenpiteitä lähtökohtaisesti tarvita. Pykälän ensisijaisena tavoitteena olisi metsänomistajien ohjaaminen ekologisesti ja

taloudellisesti kestäviin metsänkäsittelytoimenpiteisiin. Pykälän mukainen metsänkäsittely koskee myös vapaaehtoisen jatkuvapeitteisen kasvatuksen lisäksi jäljempänä ehdotettavan 10 e §:n pakollisia jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeitä sekä jatkuvapeitteisen kasvatuksen alueelta saadun puun edullisempaa verokohtelua jäljempänä ehdotettavan tuloverolain 43 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Ensimmäisessä momentissa säädettäisiin keskeisistä edellytyksistä, joiden perusteella metsä voitaisiin katsoa jatkuvapeitteisesti kasvatetuksi. Jatkuvapeitteisessä kasvatuksessa metsään ei saisi tehdä käsittelyn seurauksena yli 0,1 hehtaarin suuruisia avoimia alueita. Avoimet alueet eivät saisi olla alle 20 metrin päässä toisistaan. Avoimia alueita saisi olla yhteensä 0,3 hehtaaria hehtaarilla. Avoimen alueen muodostaisi puuston käsittely siten, että alueelta poistetaan vähintään kolme puuta, joiden rinnankorkeuslähimitta on suurempi kuin ympäröivän puuston keskimääräinen rinnankorkeuslähimitta. Vastuu edellytysten noudattamisesta jatkuvapeitteisen kasvatuksen kohteessa olisi metsänkäsittelijän. Momentissa tarkoitettu rinnankorkeuslähimitta mitattaisiin yleisen määritelmän mukaisesti 1,3 metrin korkeudelta.

Toisella momentilla varmistettaisiin, että metsän kokonaispeitteisyys säilyy. Avoin alue katsottaisiin peitteiseksi, kun puuston keskipituus on ylittänyt puolet ympäröivän puuston keskipituudesta ja vähintään 5 metriä ja kun alueella on vähintään 500 taimea hehtaarilla. Uuden avoimen alueen voisi luoda alle ensimmäisessä momentissa säädetyn etäisyyden päähän kun avoin alue on muuttunut peitteiseksi. Myös jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuussa tulisi noudattaa metsän uudistamisvelvoitetta, vaikkakin se toteutuu suurimamssa osassa tapauksista luonnollisella uudistamisella.

Kolmannessa momentissa säädettäisiin tietyistä alueista, jotka eivät muodosta pykälässä tarkoitettua avointa aluetta. Luonnollisesti muodostuneet avoimet alueet ja metsätiet eivät muodostaisi ensimmäisessä ja toisessa momentissa tarkoitettua avointa aluetta.

Metsänkäsittelijän ei tarvitsisi huomioida näitä alueita suunnitellessaan avointen alueiden sijoittumista ja määrää käsittelyalueella.

5 d § Jatkuvapeitteisen kasvatuksen siirtymätuki

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jonka mukaisesti jatkuvapeitteiseen kasvatukseen siirtymisestä maksettaisiin siirtymätukea. Säännöksen tarkoituksena olisi kannustaa jatkuvapeitteiseen kasvatukseen siirtymisessä ja tukea metsänomistajaa jaksollisesta metsänkasvatuksesta jatkuvapeitteiseen kasvatukseen siirtymisestä mahdollisesti aiheutuvissa kuluissa.

Ensimmäisessä momentissa säädettäisiin siirtymätuen perusedellytyksistä. Siirtymätukea voisi hakea mille tahansa hakijan omistaman, hallitseman tai muun sellaisen erityisen oikeuden nojalla vallitsevalle metsälle, jossa hakija tavoittelee siirtymistä tämän ehdotuksen 5 c §:n mukaiseen jatkuvapeitteiseen kasvatukseen. Siirtymätukea ei kuitenkaan voisi saada tämän ehdotuksen 10 e §:ssä säädettyjen jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeiden osalta.

Toisessa momentissa säädettäisiin siirtymätuen määrästä. Siirtymätuen määrä olisi 100 euroa hehtaarilta. Samalle hakijalle tai samalle käsittelyalueelle myönnettävän siirtymätuen määrä

olisi enintään 6 000 euroa. Eli siirtymätukea voisi saada yhteensä 60 hehtaarilta. Jatkuvapeitteiseen kasvatukseen siirtymisestä voi syntyä materiaalikustannuksia, suunnittelukustannuksia ja hetkellistä metsätalouden tulon supistumista. Näin ollen siirtymätuella tuettaisiin hakijaa siirtymän aiheuttamissa kustannuksissa.

Kolmannessa momentissa säädettäisiin siirtymätuen hakemisesta, hakemukseen sisällytettävistä tiedoista ja metsäkeskuksen velvollisuudesta myöntää siirtymätuki hakemuksen edellytysten täyttyessä. Lisäksi momenttiin sisältyisi myös siirtymätuen saajan ilmoitusvelvollisuus metsässä tehdyistä siirtymätoimista viimeistään vuoden kuluttua siirtymätuen vastaanottamisesta. Ilmoitusvelvollisuudella varmistettaisiin, että siirtymää toteutetaan. Momenttiin sisältyisi myös metsäkeskuksen oikeus periä siirtymätuki takaisin niiden hehtaarien osalta, joilla ei ole toteutettu hakemuksessa laadittua suunnitelmaa.

6 § Puunkorjuun toteutus

Pykälän ensimmäistä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentin sanamuodossa korostettaisiin elävän ja kuolleen puuston sekä taimien vahingoittamisen välttämistä metsänkäsittelytoimenpiteissä. Lisäksi momenttiin lisättäisiin velvoite välttää metsänpohjan monimuotoisuuden vahingoittamista metsänkäsittelytoimenpiteillä. Käytännössä metsää tulisi hoitaa siten, että käsittelyalueen biologinen monimuotoisuus säilyy mahdollisimman hyvin metsänkäsittelytoimenpiteiden jälkeen.

Metsänkäsittelytoimenpiteillä on merkittäviä vaikutuksia maaperään. Erityisesti sulan maan aikaan tehtävät hakkuut voivat aiheuttaa maaperän tiivistymistä sekä juurien vaurioitumista. Juurien vaurioituminen voi lisätä juurikäävän riskiä erityisesti jatkuvapeitteisen kasvatuksen metsissä. Uudistushakkuun jälkeen metsän maaperään jää runsaasti kuollutta ja lahoavaa eloperäistä ainesta, joka hajotessaan vapauttaa hiiltä ilmakehään. Myös uudistushakkuiden jälkeiset maanmuokkaustoimenpiteet vapauttavat maaperään sitoutunutta hiiltä. Päätehakkuit muuttavat metsämaan päästölähteeksi jopa vuosien ajaksi.

Toisessa momentissa olisi edelleen asetuksenantovaltuus, jolla voitaisiin tarkemmin säätää ensimmäisen momentin sisällöstä.

7 a § Maanomistajan ja metsäkeskuksen ilmoitusvelvollisuus

Pykälän ensimmäistä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että hakkuuoikeuden luovuttamisen yhteydessä maanomistaja olisi velvollinen luovuttamaan kaikki hakkuulupahakemuksessa ilmoitetut tiedot. Ehdotuksen myötä maanomistajan lisäksi myös hakkuuoikeuden haltija olisi tietoinen kaikista tarpeellisista tiedoista luonnon monimuotoisuuden huomioimiseksi käsittelyalueella.

Toista momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että metsäkeskuksen olisi ilmoitettava hakkuuluvan hakijalle ja varattava mahdollisuus hakkuulupahakemuksen muuttamiseen, jos hakkuulupahakemuksen kohteena olevalla käsittelyalueella tai sen läheisyydessä on tai sitä koskee metsäkeskuksen tiedossa oleva sekä hakkuulupahakemuksessa huomiotta jäänyt 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityisen tärkeä elinympäristö, 10 c §:n 2 momentissa tarkoitettu alue, luonnonsuojelulaissa tarkoitettua erityisesti suojeltavan eliölajin tai suojellun luontotyypin esiintymää koskeva päätös, uusina tavattujen eliölajien suojelua koskeva päätös,

erityisesti suojeltavan eliölajin avustettua leviämistä koskeva päätös tai hyvittämisalueen rajauspäätös, Natura 2000 -verkostoon sisältyvä alue tai muu kuin edellä tarkoitettu, niitä vastaava viranomaisen toimittamaan päätökseen perustuva kohde. Muutoksen tarkoituksena olisi varmistaa, että hakkuulupahakemuksessa huomioidaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät kohteet, niiden ominaispiirteiden säilyttäminen ja käsittelyalueeseen mahdollisesti soveltuvan 10 e §:n nojalla vaadittavat suojavyöhykkeet tai jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeet. Hakijalla tulisi olla mahdollisuus muuttaa hakkuulupahakemustaan vastaamaan alueesta saatavilla olevaa tietoa. Metsäkeskukselta poistettaisiin tarpeettomana velvoite ilmoittaa edellä mainituista asioista välittömästi. Hakkuulupahakemus ei vaadi metsänkäyttöilmoituksen tavoin välitöntä ilmoitusta toisen momentin tarkoitetuista kohteista.

Kolmas ja neljäs momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Tarvetta niiden mukaisille ilmoituksille ei olisi hakkuiden luvittamisen myötä.

8 a § Metsän uudistamisessa käytettävät puulajit

Pykälän toista momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentissa mainittaisiin metsänkäyttöilmoituksen sijaan hakkuulupahakemus. Muilta osin säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi.

10 § Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt

Metsien käytöllä on merkittäviä vaikutuksia metsien biologiseen monimuotoisuuteen ja näin ollen metsien käytön ekologiseen kestävyYTEEN. Pykälään ehdotettavilla muutoksilla varmistettaisiin metsien biologisen monimuotoisuuden säilyminen ja elpyminen.

Ensimmäistä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että uusi sanamuoto korostaisi yleistä metsälakia läpileikkaavaa edellytystä turvata metsien biologinen monimuotoisuus ja mahdollistaa luonnon tilan parantaminen, millä tavoitellaan myös EU:n ennallistamasetuksesta johtuvien velvoitteiden täytäntöönpanoa. Kyseinen yleinen edellytys ei rajoittuisi ainoastaan erityisen tärkeisiin elinympäristöihin vaan edellytystä tulisi noudattaa kaikessa metsien käytössä ja metsien käsittelytoimenpiteissä.

Toista momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin luonnontilaisuuden ja erottuvaisuuden edellytys. Tämän seurauksena säännös nykyisestä poiketen velvoittaisi suojelemaan myös sellaiset erityisen tärkeiden elinympäristöjen kohteet, joita on aiemmin heikennetty metsänkäsittelytoimenpiteillä.

Kolmas momentti ehdotetaan poistettavaksi. Pienialaisuus ja metsätaloudellinen vähämerkityksellisyys eivät olisi edellytyksiä toisessa momentissa eriteltyjen erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilyttämisen velvoitteelle ja käsittelyalueen biologisen monimuotoisuuden turvaamiselle. Pykälä velvoittaisi nykyisestä poiketen suojelemaan myös sellaiset kohteet, jotka ovat laajuudeltaan, laadultaan tai puustoltaan sellaisia, että suojelemisesta aiheutuu metsänomistajille myös vähäistä suurempia tulonmenetyksiä. Erityisen tärkeät elinympäristöt ovat monimuotoisuuden kannalta erityisen merkityksellisiä. Niissä elää tyypillisesti olosuhteiden suhteen vaateliasta lajistoa. Nämä lajit useimmiten menestyvät vain tietynlaisissa olosuhteissa, jotka erityisen tärkeissä elinympäristöissä tyypillisesti vallitsevat. Erityisen tärkeissä elinympäristöissä elää myös paikoin uhanalaista

lajistoa. Näin ollen niiden suojelun vahvistaminen on keskeistä metsän ekologisen kantokyvyn vahvistamiseksi.

Neljännessä momentissa olisi edelleen asetuksenantovaltuus.

10 b § Elinympäristökohtainen käsittely

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi ehdotettavan lainsäädännön yhdenmukaistamiseksi siten, että ensimmäisestä momentista poistettaisiin viittaus 10 §:n 2 momentin 1 kohtaan, sillä aloitteessa ehdotetaan, että 10 e §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan 10 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin elinympäristöihin jätettäisiin 30 metrin suojavyöhyke. Muilta osin säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi.

10 c § Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

Pykälää ehdotetaan vastaamaan Euroopan unionin tuomioistuimen tulkintaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä (2009/147/EU) eli lintudirektiivistä Voore Mets -ratkaisussa (C-784/23). Ehdotettujen muutosten tavoitteena on sekä täytäntöönpanna EU:n tuomioistuimen tulkintaa lintudirektiivin soveltamisesta että suojella metsien biologista monimuotoisuutta suotuisalla tasolla.

Ensimmäistä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ennalta ehkäiseviä toimenpiteiden tarkoituksena olisi lintulajin kannan suotuisan tason ylläpitäminen tai saattamiselle kyseiselle tasolle. Muutoksella varmistetaan, että tulkinnan lähtökohdaksi otetaan luonnonsuojelussa yleisemmin käytetty ja vakiintunut suotuisan tason käsite.

Toista momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että hakkuukielto koskisi kaikkia metsiä nykyisessä säännöksessä määriteltynä ajanjaksoina rajattujen metsätyyppien sijaan. EU-tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisun mukaan lintudirektiivin 5 artiklan mukaiset tappamis- ja pesien hävittämiskiellot koskevat kaikkia metsiä pesintäaikaan. Ehdotettu muutos noudattaa ympäristöoikeudellista varovaisuusperiaatetta ja on EU-tuomioistuimen tulkinnan mukainen.

Kolmatta momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että toimenpiteet olisi toteutettava niin, että pesää ei vahingoiteta ja lisäksi pesintä mahdollistetaan. Käytännössä muutoksella tarkennettaisiin, että pesään kajoamisen ja sen vahingoittamisen lisäksi pesintää ei saa muutoinkaan häiritä, kuten lintudirektiivissä säädetään. Lintudirektiivin mukaan tahallinen pesään kajoaminen koskee myös tilanteita, joissa ihmisen toiminnalla ei ilmeisellä tavalla ole tappamis- tai hävittämistarkoitusta, mutta joka kuitenkin sisältää hyväksynnän tällaisen pyydystämisen, tappamisen, häirinnän, tuhoamisen tai vahingoittamisen mahdollisuudesta. Ehdotettu muotoilu vastaisi siten paremmin lintudirektiivin sisältöä. Lisäksi momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaiken puunkorjuun yhteydessä on säästettävä edellisen puusukupolven isot haavat, kaikki kolopuut sekä kaikki pystylahopuut. Edellisen puusukupolven isojen haapojen, kolopuiden sekä pystylahopuiden säästövelvoitetta muutettaisiin koskemaan kaikkea puunkorjuuta riippumatta sen ajankohdasta. Lisäksi kolopuiden ja pystylahopuiden osalta muotoilulla tarkennettaisiin, että kaikki kolopuut ja pystylahopuut tulee säästää puunkorjuussa. Muutoksella olisi vähäinen taloudellinen vaikutus mutta suuri vaikutus biologiseen monimuotoisuuteen metsissä.

10 e § Käsittelyalueen luontoarvojen vähimmäisvaatimukset

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi pykälä, jossa tarkennettaisiin 10 §:n 1 momentin mukaisen kaikkien elinympäristöjen biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi tehtäviä toimia käsittelyalueella. Säännöksellä vahvistettaisiin käsittelyalueen biologista monimuotoisuutta. Ensimmäisessä momentissa lueteltaisiin kaikessa metsänkäsittelyssä noudatettavat luontoarvojen vähimmäisvaatimukset. Toisessa momentissa määrättäisiin, että valtioneuvoston asetuksella tulee määritellä hakattavan puuston järeys- ja ikävaatimukset, käsittelyalueelle jätettävät lahoppuun, kuolleen puun ja säästöpuiden määrät sekä niihin liittyvät vaatimukset sekä tarvittaessa säännöksen mukaisen uudistamisvelvoitteesta tarkemmin. Ensimmäinen ja toinen momentti muodostaisivat yhtenäisen kokonaisuuden käsittelyalueella säilytettävien luontoarvojen vähimmäisvaatimuksista.

Ensimmäisen momentin ensimmäisessä ja toisessa kohdassa säädettäisiin suojavyöhykkeistä ja jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeistä vesistöihin. Ensimmäinen kohta koskisi 10 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja elinympäristöjä eli lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä enintään 0,5 hehtaarin suuruisten lampien lähiympäristöjä, joihin tulisi jättää 30 metrin suojavyöhyke eli vyöhyke, jossa ei saa harjoittaa puunkorjuuta. Toinen kohta koskisi muita kuin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin kuuluvia vesistöjä eli esimerkiksi järviä, jokia ja merta. Niihin tulisi jättää 10 metrin suojavyöhyke ja 10 metrin jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhyke. Kohtien keskeisenä tavoitteena olisi suojella metsien maisemallisia arvoja, minimoida metsien käytön negatiivisia vesistövaikutuksia ja turvata metsien biologista monimuotoisuutta, mutta vain siten kuin on välttämätöntä metsien monikäyttöinen kokonaisuus huomioon ottaen. Suojavyöhykkeiden alueella kaikki metsänkäsittelytoimenpiteet olisivat kokonaan kiellettyjä. Jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeillä olisi noudatettava ehdotetun 5 c §:n mukaista jatkuvapeitteistä metsänhoitomenetelmää.

Metsänkäsittelytoimenpiteiden ulkopuolelle jätettävillä suojavyöhykkeillä sekä jatkuvan kasvatuksen vyöhykkeillä on vaikutusta vesistöön valuvan ravinnekuorman määrään. Suojavyöhykkeet vähentävät vesistöön hakkuualueelta valuvaa huuhtoumaa. Jatkuvapeitteisen kasvatuksen alue vähentää maanmuokkauksen tarvetta vesistön tuntumassa, mikä myös vaikuttaa ravinnekuormitukseen vähentävästi. Suojavyöhykkeillä on myös varjostava vaikutus vesistöihin, mikä turvaa erityisesti pienvesien olosuhteiden säilymisen ennallaan alueella tehtävistä metsätaloustoimenpiteistä huolimatta. Suojavyöhykkeet auttavat ylläpitämään pienvesille ominaisia mikroilmastoja sekä pienvesien kemiallista koostumusta. Suojavyöhykkeet myös lisäävät maiseman kytkeytyneisyyttä ja ekologista yhtenäisyyttä. Vähintään 30 metrin suojavyöhykkeet ovat välttämättömiä suojelemaan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen kohteiden ekologistia arvoja ja keskeisiä ominaisuuksia. Tutkimuksissa on todettu, että 30 metrin levyisissä suojavyöhykkeissä ilman hakkuita lajiyhteisöt säilyttivät luontaisen koostumuksensa ja sukkessionsa. Toisessa kohdassa suojavyöhykkeiden tarve on välttämätön, mutta yhtä laajalle suojavyöhykkeelle ei ole tarvetta vesistöjen ominaisuuksista johtuen. Kyseessä olisivat lakisääteiset vähimmäistasot, joiden ylittäminen olisi edelleen mahdollista sertifiointijärjestelmän kautta. Säännös ohjaisi myös kehittämään alan itsesääntelyä suojavyöhykkeisiin liittyen.

Ensimmäisen momentin kolmannessa kohdassa säädettäisiin, että käsittelyalueelle olisi jätettävä 15 metrin jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhyke muihin edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin elinympäristöihin. Säännöksellä suojeltaisiin erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteitä ja estettäisiin niiden tilan heikentyminen. Voimakkaat käsittelytoimet erityisen tärkeiden elinympäristöjen lähiympäristössä voivat heikentää näiden elinympäristöjen olosuhteita. Jatkuvapeitteisellä kasvatuksella ennaltaehkäistäisiin päätehakuiden kielteisiä reunavalkutuksia erityisen tärkeisiin elinympäristöihin.

Ensimmäisen momentin neljännessä kohdassa säädettäisiin jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeistä suojelualueisiin. Suojelualueita ovat muun muassa Natura 2000 -alueet sekä luonnonsuojelulain mukaiset luonnonsuojelualueet, kansallispuistot ja luonnonpuistot, vapaaehtoisten metsänsuojeluohjelmien parissa olevat metsät ja erämaalaissa tarkoitettut erämaa-alueet. Suojelualueiden välittömään läheisyyteen jätetyt jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeet auttavat ylläpitämään suojelualueen reunoilla vallitsevaa mikroilmastoa. Vyöhykkeet vähentäisivät suojelualueen reuna-alueille päätehakuiden seurauksena kohdistuvaa olosuhteiden äkillistä muutosta.

Ensimmäisen momentin viidennessä kohdassa säädettäisiin uudisojituskiellosta. Säännöstä sovellettaisiin vesilaista (587/2011) poiketen. Kunnostusojitus olisi edelleen sallittua, mutta uusien ojien kaivaminen metsätalousmaalla olisi kaikissa olosuhteissa kiellettyä.

Uudisojituksen merkitys metsien talouskäytölle on jo nykyisellään merkittävästi vähentynyt ja vesistöjen tilan turvaamiseksi uudisojituksen kieltä on hyvin suositeltava toimenpide.

Ensimmäisen momentin kuudennessa kohdassa säädettäisiin, että käsittelyalueelle on jätettävä riittävästi kuollutta ja lahoa puuta sekä säästöpuuta. Kohdan ensisijaisena tavoitteena on turvata metsien biologisen monimuotoisuuden säilymisen kannalta keskeisiä elinympäristön osia ja parantaa metsäluonnon tilaa. Vaatimusta tarkennettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Ensimmäisen momentin seitsemännessä kohdassa säädettäisiin, että käsittelyalueella on jätettävä kaatamatta puut, jotka ovat pienempiä kuin valtioneuvoston asetuksella asetettavat hakattavan puuston järeys- ja ikävaatimukset. Kohdan ensisijainen tavoite on turvata puuston hiilinielu ja -varasto. Lisäksi järeys- ja ikävaatimuksista säättäminen turvaisi myös riittävän kokoisen puuston saatavuuden pitkälle jalostettuja puutuotteita varten.

Ensimmäisen momentin kahdeksannessa kohdassa säädettäisiin edellytyksestä noudattaa uudistamisvelvoitetta siten, että metsä uudistuu puulajistoltaan monipuoliseksi. Metsälain uudistamisvelvoite tulisi täyttää siten, että vähintään kolmasosa käsittelyalueesta uudistettaisiin käyttäen käsittelyalueen valtapuulajista poikkeavaa puulajia. Kohdan keskeisenä tavoitteena on kasvattaa metsien sietokykyä metsätuhoja vastaan, parantaa metsien sopeutumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja turvata metsien biologista monimuotoisuutta. Samalla varmistettaisiin monipuolisesti eri puulajien saatavuus metsien taloudellisessa hyödyntämisessä sekä metsien maisemalliset ja virkistyskäytön arvot. Ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät kuivuusjaksot kasvattavat metsätuhojen riskiä. Erityisesti kuusivaltaiset metsät ovat alttiita metsätuhoille, sillä kuivuudelle herkän kuusen puolustuskyky kaarnakuoriaisia vastaan heikkenee kuivuuden seurauksena. Useamman kuin

yhden puulajin istuttaminen uudistushakkuun jälkeen tai säilyttäminen harvennusten yhteydessä lisää talousmetsän monimuotoisuutta ja samalla turvaa osittain metsänomistajan tulonlähteen mahdollisen metsätuhon iskiessä yhteen puulajiin. Talousmetsien puulajiston monipuolistaminen on osa metsätalouden sopeutumista ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin.

Toiseen momenttiin ehdotetaan lisättäväksi asetuksenantovaltuus, jonka mukaan asetuksella säädettäisiin hakattavan puuston järeys- ja ikävaatimuksista puulajeittain, hakkuumenetelmittäin ja alueittain. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös käsittelyalueelle jätettävistä säästöpuiden, lahoppuun ja kuolleen puun määristä sekä tarvittaessa kahdeksannen kohdan mukaisen uudistamisvelvoitteen toteuttamisesta ja siihen liittyvästä velvoitteesta säästää tiettyjä puulajeja käsittelyalueella. Asetuksella määrättävien vähimmäisvaatimusten tulisi turvata metsien sekä valuma-alueiden biologinen monimuotoisuus.

10 f § Monimuotoisuusvalvonta

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi pykälä metsälaissa jo säädettyjen ja nyt ehdotettavien monimuotoisuustoimien valvonnasta. Monimuotoisuusvalvontaa suorittaisi Lupa- ja valvontavirasto. Metsäkeskus olisi pääasiallinen metsälain noudattamista valvova ja luvittava viranomainen, mutta valvontatoiminta on tarkoituksenmukaista eriyttää eri viranomaisille etenkin, koska Lupa- ja valvontavirastolla on erityistä asiantuntemusta luonnon monimuotoisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Ensimmäisessä momentissa säädettäisiin Lupa- ja valvontaviraston oikeudesta kumota hakkuulupa ja asettaa määräaikainen kiello hakkuulupien myöntämiselle tietyille hakkuuluvan haltijalle tai tämän edustajalle 5 c §:n ja 10 - 10 c ja 10 e §:n toistuvista rikkomuksista tai yksittäisestä vakavasta rikkomuksesta. 5c §:n mukaisia rikkomuksia ei voida katsoa vakavaksi paitsi tietyissä erityisissä olosuhteissa, kuten 10 e §:ssä määriteltujen jatkuvapeitteisten kasvatuksen vyöhykkeiden kohdalla, sillä metsänkäsittely on pääsääntöisesti toteutettavissa metsänkäsittelijän päättämällä tavalla lain säännösten asettamissa rajoissa. Tällöin on kuitenkin mahdollista, että metsää ei voida katsoa käsiteltävän jatkuvapeitteisen kasvatuksen menetelmällä ja näin ollen on mahdollista, että metsänkäsittelijä ei noudata jäljempänä ehdotettavaa 14 f §:ää.

10, 10 c ja 10 e §:n rikkomukset on katsottava vakavammiksi, ja erityisen vakavia rikkomuksia ovat esimerkiksi suojavyöhykkeeltä hakkaaminen, merkittävästi 0,1 hehtaaria suurempien avoimien alueiden hakkaaminen jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeelle, lintujen pesintäaikana hakkaaminen, metsän laajempi käsittely vastoin valtioneuvoston asetuksella säädettyjä uudistushakkuun ikä- ja järeysvaatimuksia, erityisen tärkeän elinympäristön tilan heikentäminen ja muut vastaavat toimet. Vähäisemmät, mutta samanaikaiset vaikutukset edellä mainittuihin kohteisiin samalla käsittelyalueella voivat yhdessä muodostaa pykälässä määritellyn vakavan rikkomuksen. Toistuvia rikkomuksia ovat keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä, kuten useamman eri hakkuuluvan aikana samalla käsittelyalueella tai saman luvanhaltijan eri käsittelyalueilla toteuttamat rikkomukset edellä mainittuihin. Yksittäinen rikkomus, joka ei itsessään muodosta perustetta kumota

hakkuulupaa ja määrätä määräaikaista kieltoa voi yhdessä muiden rikkomusten kanssa muodostaa toistuvien rikkomusten kokonaisuuden, jolloin hakkuuluvan kumoaminen ja määräaikaisen kiellon määrääminen voi tulla kyseeseen. Näitä ovat esimerkiksi samanaikaisesti yli 0,1 hehtaarin avointen alueiden hakkaaminen jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeellä, useat vähäiset puiden poistamiset suojavyöhykkeiltä, vähäiset poikkeukset ikä- ja järeysvaatimuksiin, lahopuiden tuhoaminen, metsänpohjan monimuotoisuuden heikentäminen ja muut vastaavat toimet yhdessä.

Lupa- ja valvontaviraston on kumottaessa hakkuulupaa ja määrättäessä määräaikaista kieltoa hakkuulupien myöntämiselle toistuvien rikkomusten perusteella arvioitava kokonaisvaltaisesti eri toimien yhteisvaikutusta erityisesti 10 §:n 1 momentin yleiseen edellytykseen turvata metsien biologinen monimuotoisuus. Määräaikaisen kiellon pituus on suhteutettava rikkomuksen tai rikkomusten määrään ja vakavuuteen. Määräaikainen kiello ei voi olla tosiasiaa vaikutukseton eli käytännössä sitä ei tule määrätä rikkomukseen nähden liian lyhyeksi. Kyseessä on hallinnollinen seuraamusjärjestelmä, jolla vahvistetaan monimuotoisuusvelvoitteiden noudattamista.

Toisessa momentissa säädettäisiin seuraamusmaksusta, joka tulisi määrätä tilanteessa, jossa ensimmäisen momentin edellytykset hakkuuluvan kumoamisella tai sekä hakkuuluvan kumoamiselle että määräaikaisen hakkuulupien myöntämisen kiellon määräämiselle täyttyvät ja kokonaisarvioinnissa hakkuuluvan haltija osoittaa piittaamattomuutta monimuotoisuussäätelystä. Käytännössä momentin piiriin tulisivat tahalliset toimet metsän monimuotoisuuden heikentämiseksi ja törkeä piittaamattomuus metsän biologisen monimuotoisuuden säilyttämisestä. Säännös sisältäisi asetuksenantovaltuuden seuraamusmaksun suuruudesta, jonka tulisi olla tarpeeksi suuri ennaltaehkäisemään rikkomuksia.

Kolmannessa momentissa säädettäisiin luvanhaltijan oikeusturvasta. Luvanhaltijalla olisi oikeus hakea muutosta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisesti, jos Lupa- ja valvontavirasto määrää ensimmäisessä tai sekä ensimmäisessä että toisessa momentissa tarkoitettuja hallinnollisia seuraamuksia.

Neljännessä momentissa olisi asetuksenantovaltuus, jonka perusteella valtioneuvosto voisi tarkemmin säätää säännöksen perusteella tehtävistä tarkastustoimista.

11 § Poikkeuslupa

Pykälään ehdotettavan uuden poikkeuslupasäännöksen sisällön keskeinen tavoite on mahdollistaa tehokkaiisiin ja tarpeellisiin toimiin ryhtyminen metsätuhojen tapahtuessa.

Ensimmäisessä momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta hakea Lupa- ja valvontavirastolta poikkeusta velvollisuudesta hakea hakkuulupaa ja noudattaa 10 e §:n mukaisia velvoitteita, jos tarkoituksena on torjua metsätuhoja. Säännöksen tarkoituksena ei kuitenkaan olisi mahdollistaa epätarkoituksenmukainen poikkeaminen monimuotoisuutta suojelevasta säännöksestä. Poikkeuksen tulisi rajautua vain metsätuhojen torjunnan kannalta tarpeellisiin toimiin. Poikkeus hakkuuluvan hakemiseen merkitsisi myös poikkeusta hakkuukiintiön

osuuden osalta. Hakkuukiintiön osuutta ei tarvitsisi käyttää metsätuhojen johdosta korjattavaan puuhun.

Toisessa momentissa tarkennettaisiin hakemuksen kiireellisyys. Lupa- ja valvontaviraston tulisi käsitellä hakemus ilman aiheutonta viivytystä metsätuhojen tehokkaaksi torjumiseksi niiden sattuessa. Hakemuksessa olisi ilmoitettava tuhon aiheuttaja. Lupa- ja valvontaviraston olisi tällöin osoitettava tuhoalue ja ilmoituksen kohteena olevalla käsittelyalueella korjataan pääasiallisesti metsätuhossa kaatunutta, vaurioitunutta tai tuhoissa kuollutta puuta. Muulle käsittelyalueelle olisi haettava ehdotettavan 14 §:n mukaista hakkuulupaa. Tuhoalueen sisä- ja ulkopuolelta ei tulisi korjata muuta puustoa, mikäli metsätuhon torjuminen ei sellaista selvästi edellytä.

14 § Hakkuukiintiön osuus ja hakkuulupa

Ehdotetaan muutettavaksi nykyistä lain 14 §:ää siten, että metsänkäyttöilmoituksen sijaan asetetaan velvoite hakea hakkuulupaa. Pykälään ehdotetaan myös lisättäväksi oikeus suhteelliseen hakkuukiintiön osuuteen.

Ensimmäisessä momentissa säädettäisiin oikeudesta suhteelliseen hakkuukiintiön osuuteen. Maanomistajalla taikka hallinto-oikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijalla olisi oikeus siihen suhteelliseen osuuteen ehdotettavan 4 b §:n mukaisesti maakunnalle asetettavasta hakkuukiintiöstä, joka vastaa sitä suhteellista osuutta, jonka kyseinen taho hallitsee koko maakunnan enimmäisestä arvioidusta kokonaishakkuukertymästä. Suhteelliset osuudet määritellään kuutioina. Luonnonvarakeskus olisi vastuussa maakunnan metsätalousmaan kokonaishakkuukertymän arvion teettämisestä. Momentin ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa hakkuulupien tasainen jakautuminen metsänomistajien välillä. Lisäksi lähtökohtaisten hakkuukiintiön osuuksien myöntäminen tarjoaa mahdollisuuden näiden osuuksien myynnille vaihtoehtoisena tulonsaantikeinona, jos henkilö ei halua hakata metsäänsä tai jos metsä ei ole vielä hakkuukypsää.

Toisessa momentissa tarkennettaisiin, että hakkuulupia voidaan myöntää enintään sille hakkuukertymälle, joka vastaa ensimmäisen momentin osuutta hakkuukiintiöstä ottaen huomioon myös ehdotettavan 14 e §:n mukaisesti hankitut hakkuukiintiön osuudet. Samalla hakemuksella voitaisiin hakea hakkuulupaa enintään 6 000 m³ hakkuukertymälle. Raajaamalla yhdellä lupahakemuksella haettavaa hakkuukertymää varmistettaisiin erityisesti, että metsänkäsitteilytoimenpiteiden suunnittelu kohdistuu yksittäisiin tai vähintäänkin samankaltaisiin käsittelykohteisiin. Hakija olisi kuitenkin lähtökohtaisesti oikeutettu saamaan vuoden aikana yhteensä hakkuukiintiön osuutensa verran hakkuulupia.

Kolmannessa momentissa säädettäisiin lähtökohtaisesta velvollisuudesta hakea hakkuulupaa hakkuulle. Hakkuulupaa haettaisiin metsäkeskukselta. Hakkuulupa vastaisi sisällöltään pitkälti nykyistä metsänkäyttöilmoitusjärjestelmää, ja samankaltaisia tietojärjestelmiä sekä tietokantoja voitaisiin hyödyntää myös hakkuulupien käsittelyssä. Hakkuulupahakemuksen voisi tehdä kuka tahansa momentissa mainituista tahoista, mutta sen tekemättä jättäminen olisi maanomistajan vastuulla. Hakkuulupajärjestelmän ensisijaisena tavoitteena olisi varmistaa jäljempänä neljännessä momentissa säädettyjen hakemukseen sisällytettävien

tietojen kerääminen ja metsänkäsittelyjen huolellinen suunnittelu ekologisten vaatimusten täyttämiseksi.

Neljännessä momentissa säädettäisiin hakkuulupahakemukseen sisällytettävistä tiedoista. Momentin ensisijaisena tavoitteena on, että metsänkäsittelijä on toteuttanut tarvittavan selvityksen käsittelyalueesta, jotta 10 - 10 c ja 10 e §:n asettamat vaatimukset toteutuvat käsittelyalueella. Selvitys olisi muotovapaa, mutta käytännössä tarkoituksenmukaisinta olisi toteuttaa ensimmäisen kohdan mukainen selvitys karttamuodossa. Hakkuukertymän osalta riittäisi mahdollisimman tarkka arvio käsittelyalueella tavoitellusta hakkuukertymästä kuutioittain. Selvitys hakkuumenetelmästä ja toteuttamistavasta tulisi ilmoittaa hakemuksessa.

Viidennessä momentissa säädettäisiin myönnettyjen hakkuulupien julkisuudesta ja ilmoitusvelvollisuudesta naapureille hakemuksen jättämisestä. Myönnetyt hakkuuluvat olisivat lain mukaan julkista tietoa ja niiden tulisi olla kaikkien tarkasteltavissa nykyisten metsänkäyttöilmoitusten tapaan. Ilmoitusvelvollisuus rajattaisiin koskemaan aiottuja uudistushakkuita. Naapurilla tarkoitetaan momentissa erityisesti välittömästi käsittelyalueen läheisyydessä olevien tonttien maanomistajia, mutta tosiasiallisista olosuhteista riippuen ja ottaen huomioon momentin tarkoitus tarjota mahdollisuus suojella maisema-arvoja, ilmoituksentekijän olisi tarkoituksenmukaista ilmoittaa myös naapureille, joihin vaikuttaisi maisema-arvojen heikkeneminen. Ilmoitus olisi lähtökohtaisesti muotovapaa, mutta mikäli naapurit eivät ole vaikeudetta tavoitettavissa ja naapureita on enemmän kuin kymmenen, tulisi ilmoitus hakemuksen jättämisestä antaa tietoon siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Naapureilla olisi oikeus tulla kuulluksi asiassa. Kuulemisvelvoite voitaisiin täyttää esimerkiksi keskustelemalla naapurin kanssa tai tarjoamalla mahdollisuus yhteydenottoon. Keskeisintä kuulemisvelvoitteen täyttämisessä olisi kuitenkin tarjota naapureille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä. Kuulemisvelvoitteen pääasiallinen tavoite on mahdollistaa neuvottelu metsänkäsittelyalueesta, metsänkäsittelytoimenpiteistä ja mahdollisesti myös metsätilan tai sen osan kaupasta. Sisällöllisiä velvoitteita kuulemiseen ei kuitenkaan sisältyisi.

Kuudennessa momentissa säädettäisiin vastaavasta vapautuksesta hakkuuluvan hakemiseen kuin jo nykyisellään on metsänkäyttöilmoituksen tekemisestä, mutta vapautuksen piiristä poistettaisiin ojalinjan hakkuu.

Seitsemännessä momentissa säädettäisiin metsänkäyttöilmoituksen sääntelyä vastaavalla tavalla ajankohdasta, jolloin hakkuulupahakemus katsotaan toimitetuksi metsäkeskukselle. Hakemus tulisi käsitellä ilman aiheetonta viivytystä siten, että käsittelyajat eivät olisi merkittävästi nykyistä metsänkäyttöilmoitusjärjestelmän minimiaikaa eli 10 päivää pidempiä. Momentissa säädettäisiin myös, että jos hakkuusuunnitelmiin tulisi merkittäviä muutoksia, hakkuulupaa olisi haettava uudestaan. Vanha hakkuulupa raukeaisi uuden hakkuuluvan hakemukseen. Hakkuulupa raukeaisi myös hakkuulupahakemuksessa määritellyn hakkuukertymän täytyttyä.

Kahdeksanteen momenttiin sisältyisi nykyistä vastaava asetuksenantovaltuus.

14 b § Menettely liito-oravailmoituksesta

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentissa mainittaisiin metsänkäyttöilmoituksen sijaan hakkuulupahakemus. Muilta osin säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi.

14 c § Ennakkotieto erityisen tärkeästä elinympäristöstä

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksessä viitattaisiin metsänkäyttöilmoituksen sijaan hakkuulupahakemukseen.

Ensimmäiseen momenttiin ehdotetaan lisättäväksi 10 e §:n mukainen metsänkäsittely osaksi ennakkotiedolla pyydettyä tietoa. Näin ollen ennakkotiedolla hakkuulupahakemuksen hakija voisi ennen hakemuksen jättämistä varmistaa metsänkäsittelysuunnitelmien yhteensopivuuden myös ehdotetun metsien monimuotoisuutta ja erityisen tärkeitä elinympäristöjä turvaavan 10 e §:n kanssa.

14 d § Hakkuuluvan myöntämisen edellytykset

Pykälässä säädettäisiin edellytyksistä hakkuuluvan myöntämiselle. Hakkuulupa ei kuitenkaan olisi harkinnanvarainen lupa. Lupa myönnettäisiin laissa säädettyjen edellytysten täytyttyä.

Ensimmäisessä momentissa säädettäisiin luvan myöntämisen edellytyksistä. Edellytysten asettamisella varmistettaisiin maakuntakohtaisten hakkuukiintiöiden, hakkuukiintiön osuuksien ja 10 - 10 c ja 10 e §:ssä säädettyjen edellytysten noudattaminen.

Toisessa momentissa tarkennettaisiin, että muut kuin ensimmäisen momentin asettamat edellytykset täyttävät hakemukset on hylättävä. Tästä voitaisiin metsätuhojen osalta poiketa lakiin sisältyvän poikkeuslupasäännöksen eli 11 §:n nojalla. Lisäksi säännöksessä tarkennettaisiin, että 1 momentin 1 kohdassa asetettu edellytys koskee vain hakkuuta, joissa hakattu puu on tarkoitettu myytäväksi tai käytettäväksi muussa elinkeinotoiminnassa. Elinkeinotoiminnan ulkopuolelle jäävän puun huomioiminen osana hakkuukiintiön osuuksia olisi epätarkoituksenmukaista ottaen huomioon joidenkin metsänhoitotoimenpiteiden tarkoitus parantaa lopulta myyntiin päätyvän puun arvoa ja näiden metsänhoitotoimenpiteiden vähäinen taloudellinen arvo.

Kolmannessa momentissa säädettäisiin metsäkeskuksen velvollisuudesta ottaa huomioon 14 e §:n mukaiset hakkuukiintiön osuuksien siirrot hakkuulupaa myönnettäessä. Tämä velvollisuus koskisi ensimmäisessä momentissa säädettyä edellytystä varmistaa hakkuukiintiön osuuksien noudattaminen. Näin ollen hakkuulupaa ei voitaisi myöntää hakijalle, joka on siirtänyt oman hakkuukiintiön osuutensa toiselle omistajalle. Hakija, joka on käyttänyt oman hakkuukiintiön osuuden kokonaisuudessaan, mutta on hankkinut toisilta osuuksien omaavilta lisää osuuksia, saisi hakkuuluvan myös hankitulle osuudelle.

Neljännessä momentissa säädettäisiin Lupa- ja valvontaviraston oikeudesta valittaa metsäkeskuksen myöntämästä hakkuuluvasta. Muilta osin valittamisesta noudatettaisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) säännöksiä. Lupa- ja valvontavirastolle myönnettävän valitusoikeuden ensisijainen tarkoitus on varmistaa, että lupaprosessissa on huomioitu 10 - 10 c ja 10 e §:n edellytykset, mutta momentti on tarkoituksella muotoiltu laajaksi siten, että Lupa- ja valvontavirasto voisi tarkastella

luonnonympäristön ja siihen liittyvien erityisten arvojen säilymistä kyseisiä säännöksiä laajemmin.

14 e § Hakkuukiintiön osuuden siirrettävyys

Pykälässä säädettäisiin 14 §:n 1 momentin mukaisen hakkuukiintiön osuuden siirrettävyydestä eli käytännössä kaupasta.

Ensimmäisessä momentissa säädettäisiin, että hakkuukiintiön osuus on mahdollista siirtää kokonaisuudessaan tai osittain. Hakkuukiintiön osuutta ei olisi mahdollista siirtää, jos hakkuulupa on jo myönnetty hakkuukiintiön osuuden antajalle ja sen siirto pienentäisi jo myönnetyn hakkuuluvan kohteena olevan hakkuukertymän määrää.

Toisessa momentissa säädettäisiin velvollisuudesta ilmoittaa siirrosta metsäkeskukselle. Laki ei asettaisi edellytystä toteuttaa hakkuukiintiön osuuden siirtoa tietyssä määrämuodossa, mutta metsäkeskukselle olisi joka tapauksessa ilmoitettava ilman aiheetonta viivytystä hakkuukiintiön osuuden siirrosta. Lisäksi olisi tarkoituksenmukaista, että hakkuukiintiön osuuksien siirrot tapahtuisivat metsäkeskuksen ylläpitämässä järjestelmässä, jotta niiden hallinnollinen valvonta helpottuisi. Viranomaisen tehtävä olisi joka tapauksessa varmistaa, että hakkuukiintiön osuuksien siirrot on mahdollista ilmoittaa metsäkeskukselle.

14 f § Hakkuumenetelmä

Säännöksen tarkoitus on tarkentaa 14 §:n mukaisessa hakkuulupahakemuksessa ilmoitettavat hakkuumenetelmät.

Ensimmäisessä momentissa lueteltaisiin metsälain tarkoittamat hakkuumenetelmät. Lisänä metsälaissa jo erikseen tunnistettuihin hakkuumenetelmiin lisättäisiin jatkuvapeitteinen kasvatus. Jatkuvapeitteisen kasvatuksen määritelmä olisi ehdotuksen myötä metsälain 5 c §:ssä.

Toisessa momentissa tarkennettaisiin, että metsänkäsittelyä ei saisi toteuttaa muilla kuin hakkuulupahakemuksessa eritellyillä menetelmillä. Momentilla varmistettaisiin, että hakkuulupahakemuksessa ehdotetut tiedot ja sen nojalla myönnetty hakkuulupa ovat paikkaansapitäviä ja antavat luotettavan tiedon muun muassa Verohallinnolle käsittelyalueella käytetystä hakkuumenetelmästä. Jos hakkuuluvan haltijalla olisi jokin perusteltu syy muuttaa hakkuumenetelmää, luvanhaltija voisi hakea muutosta metsäkeskukselta. Mikäli metsäkeskuksella ei olisi metsälain mukaista syytä kieltää hakkuumenetelmän muutosta, tulisi muutos lähtökohtaisesti hyväksyä. Näin ollen olisi mahdollista huomioida olosuhteiden muutokset myös hakkuuluvan myöntämisen jälkeen. Perusteltu syy voisi olla esimerkiksi tarvittavan käsittelykaluston puute tai uuden kohdetiedon valossa muutettava käsittelymenetelmä.

15 § Neuvotteluvollisuus

Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kokonaisuudessaan tarpeettomana, sillä ehdotuksen myötä metsälain valvonta muuttuisi siten, että neuvotteluvollisuudelle ei olisi enää tarvetta.

16 § Käsittelykielto

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että käsittelykiellon määräävä viranomainen olisi Lupa- ja valvontavirasto. On ehdotuksen mukaisen metsälain valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista, että Lupa- ja valvontavirasto metsälain monimuotoisuussäännöksiä valvovana viranomaisena olisi myös käsittelykiellon määräämisestä vastuussa oleva viranomainen. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että se vastaisi ehdotettua hakkuulupajärjestelmää.

Ensimmäisestä momentista poistettaisiin tarpeettomana viittaukset metsälain 15 §:ään ja metsänkäyttöilmoitukseen. Muilta osin säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi. Säännös vastaisi pitkälti nykyistä käsittelykieltosäännöstä.

16 a § Väliaikainen käsittelykielto

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi 16 §:ää vastaavalla tavalla siten, että Lupa- ja valvontavirasto olisi väliaikaisen käsittelykiellon ratkaiseva viranomainen. Muilta osin säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi.

18 § Metsärikos ja metsärikkomus

Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että toisen momentin ensimmäinen kohta poistettaisiin tarpeettomana ehdotetun hakkuulupajärjestelmän käyttöönoton myötä. Luvatta hakkaamisen rangaistavuus ilmenisi ehdotuksen mukaisesta metsärikossäännöksestä.

Neljättä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momenttiin lisätään ehdotuksen 10 c §:stä ilmenevä velvoite säästää kasvatushakkuun ja uudistushakkuun yhteydessä edellisen puusukupolven isot haavat, kaikki kolopuut sekä kaikki pystylahopuut.

Lisäksi säännökseen ehdotetaan lisättäväksi uusi viides momentti, jonka mukaan jollei teosta muualla laissa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, metsärikkomuksesta tuomitaan myös se, joka jättää maksamatta maankäytön muutosmaksun 3 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla taikka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo 10 e §:n 1 momentissa säädettyä luontoarvojen vähimmäisvaatimusta. Metsärikossäännöksen piiriin sen sijaan kuuluisivat 3 §:n ja 10 e §:n vastaiset teot, jotka ovat omiaan aiheuttamaan käsittelyalueen biologisen monimuotoisuuden heikentymistä. Metsärikkomuksena voitaisiin tuomita myös teot, joista ei ole syntynyt mainittua seurausta. Maankäytön muutosmaksun osalta voitaisiin tuomita metsärikkomuksena myös teot, joissa esimerkiksi maksua ei ole esimerkiksi suoritettu alueen koon mukaisesti.

20 § Korjaavat toimenpiteet

Pykälän ensimmäistä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lainvastaisen toiminnan johdosta syntyvän korjaavien toimenpiteiden toteuttamisen velvollisuuden synnyttää myös 3 §:n ja 10 e §:n vastainen toiminta. Metsän monimuotoisuuteen negatiivisesti vaikuttavien toimien on perusteltua olla korjaavien toimenpiteiden velvoitteen piirissä.

23 § Muutoksenhaku

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että toisessa momentissa viitataan Ruokaviraston sijaan Lupa- ja valvontavirastoon, koska metsälakiin liittyvät valvontatoimet ehdotetaan

siirrettäväksi Lupa- ja valvontaviraston tehtäväksi. Muilta osin säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi.

23 a § Eräiden suoritteiden maksuttomuus

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että hakkuulupahakemus olisi metsänkäyttöilmoituksen tavoin maksuton. Maksuttomuudella varmistettaisiin hakkuuluvan saavutettavuus nykyisen metsänkäyttöilmoituksen tavoin.

7.2 Tuloverolaki

43 § Metsätalouden pääomatulo

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi poikkeuksia tuloverolain 124 §:n 2 momentin mukaiseen pääomatulon veroprosenttiin. Ehdotettavien momenttien ensisijaisena tavoitteena olisi kannustaa ja ohjata monimuotoisuuden lisäämiseen, vapaaehtoiseen metsänsuojeluun ja jatkuvapeitteiseen kasvatukseen turvemailla.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi neljäs momentti, jonka mukaan verovelvollinen voisi pyynnöstä saada kevennettyä verokohtelua metsätalouden pääomatulon osalta. Seuraavissa momenteissa tarkennettaisiin, mihin kevennettyä verokohtelua olisi mahdollista pyytää.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi viides momentti, jonka mukaan tietyissä tilanteissa voidaan verovelvollisen pyynnöstä poiketa tuloverolain mukaisesta pääomatulon tuloveroprosentista. Ensimmäisen kohdan mukaan verovelvollinen voisi pyytää kevennettyä pääomatulon tuloveroprosenttia, jos verovelvollinen ylittää merkittävästi ehdotetussa metsälain 10 e §:ssä asetetut käsittelyalueen luontoarvojen vähimmäisvaatimukset. Merkittävyyden vaatimus tarkennettaisiin valtioneuvoston asetuksessa, jossa säädettäisiin 10 e §:ään sidotuista kynnysehdoista, joiden ylittäminen mahdollistaisi kevennetyn verokohtelun. Toisen kohdan mukaan verovelvollinen voisi pyytää kevennettyä pääomatulon tuloveroprosenttia, jos hän suojelee pääomatuloveron kohteena (vero-objektina) olevaa hakkuukertymää vastaavan määrän vallinnassaan olevaa metsää pysyvästi luovuttamalla metsää valtion tai valtion liikelaitoksen hallintaan. Kohdan tarkoituksena on kannustaa vapaaehtoiseen metsänsuojeluun. Kohta vahvistaisi samalla kustannustehokkaasti Euroopan unionin lainsäädännöstä ja kansainvälisistä velvoitteista johtuvia velvoitteita ennallistaa ja suojella metsäluontoa. Kolmannen kohdan mukaan verovelvollinen voisi pyytää kevennettyä pääomatulon tuloveroprosenttia, jos puu on peräisin turvemaalta jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuista metsälain tarkoittamalla tavalla. Kohdan pääasiallisena tavoitteena on sekä ohjata pois ilmastolle ja luonnolle hyvin haitallisista turvemaiden uudistushakkuista että kohtuullistaa luonto- ja ilmastotoimien kustannuksia maanomistajille.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi kuudes momentti, jonka mukaan verovelvolliselle syntyisi velvollisuus antaa selvitys metsälain 10 e §:n vähimmäisvaatimuksien merkittävästä ylittämisestä.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi seitsemäs momentti, jonka mukaan verovelvollisen olisi toimitettava selvitys pysyvästi suojellusta alueesta. Selvitys olisi vapaamuotoinen, mutta siitä

tulisi käydä ilmi metsän hallinnan luovutus ja luovutetun metsän arvioitu hakkuukertymä eli puumassan arvioitu tilavuus kuutioina hakatun käsittelyalueen hakkuuhetkellä.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi kahdeksas momentti, jonka mukaan verovelvollisen olisi toimitettava viidennen momentin kolmanteen kohtaan vedotessaan selvitys metsässä käytetystä hakkuumenetelmästä ja maaperästä. Selvitys olisi vapaamuotoinen, mutta siitä tulisi käydä selvästi ilmi edellä mainitut, jotta Verohallinnolle ei jää epäselväksi metsän luokittelu turvemaaksi tai alueella käytetty hakkuutapa. Kyseessä voisi olla esimerkiksi kuvallinen, kuviollinen tai metsälain mukaiseen hakkuulupaan perustuva selvitys. Turvemaan määritelmä olisi ehdotuksen myötä metsälaissa, jonka mukaan turvemaaksi katsottaisiin sellainen maaperä, jossa kivennäismäa on vähintään kolmekymmentä senttimetriä syvällä.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi yhdeksäs momentti, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin viidennen momentin ensimmäisen kohdan mukaisesta vähimmäisvaatimusten merkittävän ylittämisen kriteereistä sekä kuudennen ja kahdeksannen momentin mukaisesti toimitettavan verovelvollisen selvityksen sisällöstä.

55 § Metsävähennys

Pykälän toista momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännökseen lisätään metsävähennyksen määrän rajoitus 50 prosenttiin verovelvollisen metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä verovuonna saaman veronalaisen metsätalouden pääoman määrästä siltä osin kuin metsätalouden pääomatulo on peräisin puusta, joka on peräisin turvemaalta, jossa on tehty muita kuin jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuita tämän ehdotuksen mukaisen metsälain (1093/1996) tarkoittamalla tavalla. Näiltä osin verovelvollisen verovuonna ja aikaisempina verovuosina tekemien metsävähennysten yhteismäärä vähennettynä määrällä, joka 46 §:n 8 momentin nojalla on lisätty metsän veronalaan luovutusvoittoon, ei saisi ylittää 50 prosenttia verovelvollisen verovuoden lopussa omistamien metsävähennykseen oikeuttavien metsien yhteenlaskettujen hankintamenojen määrästä.

Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on vahvistaa metsän jatkuvapeitteisen kasvatuksen käyttöönottoa turvemailla. Edelleenkin pääsääntönä olisi 75 prosentin metsävähennys, mutta säännöksellä ehkäistään paremmin luonto-, vesistö- ja ilmastovaikutuksiltaan merkittävän haitallisten turvemaiden uudistushakkuiden käyttöä. Vähennyksen voisi tehdä myös vähennyksen edellytysten täyttyessä ehdotetun metsälain 10 e §:n mukaisten pakollisten jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeiden osalta.

56 § Metsätalouden pääomatulosta tehtävät muut vähennykset

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että metsätalouden pääomatulosta tehtävät muut vähennykset 1 momentin 2 ja 3 kohdan osalta rajattaisiin 50 prosenttiin verovelvollisen metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä verovuonna saaman veronalaisen metsätalouden pääoman määrästä siltä osin kuin metsätalouden pääomatulo on peräisin puusta, joka on peräisin turvemaalta, jossa on tehty muita kuin jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuita tämän ehdotuksen mukaisen metsälain (1093/1996) tarkoittamalla tavalla.

Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on vahvistaa metsän jatkuvapeitteisen kasvatuksen käyttöönottoa turvemailla. Edelleenkin pääsääntönä olisi täysimittainen metsätalouden

pääomatulosta tehtävä muu vähennys, mutta rajaamalla vähennys 50 prosenttiin ehdotetulla tavalla ehkäistään paremmin luonto-, vesistö- ja ilmastovaikutuksiltaan merkittävän haitallisten turvemaiden uudistushakkuiden käyttöä. Vähennyksen voisi tehdä myös vähennyksen edellytysten täyttyessä ehdotetun metsälain 10 e §:n mukaisten pakollisten jatkuvapeitteisen kasvatuksen vyöhykkeiden osalta.

7.3 Rikoslaki

48 a:3 Metsärikos

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että toisen momentin mukainen rangaistavuus ulotettaisiin myös tekoihin, joiden voidaan katsoa johtuneen tekijän törkeästä huolimattomuudesta. Säännöksessä ehdotetaan poistettavaksi selvän erottuvuuden vaatimus, sillä lähtökohtaisesti käsittelyn suunnitteluvaiheessa erityisen tärkeät elinympäristöt on tunnistettava ja huomioitava suunnittelussa sekä tässä ehdotuksessa ehdotettavan metsälain mukaisessa hakkuulupahakemuksessa. Lisäksi säännös ulotettaisiin kattamaan hakkuuluvan hakemisen laiminlyöntiä ja hakkuulupahakemuksen pohjalta myönnetyn luvan lupaehtojen tahallista tai törkeän huolimattontaa laiminlyöntiä. Säännöksen tarkoituksena on vahvistaa velvoitetta hakea hakkuulupaa ja noudattaa hakkuulupahakemuksessa määriteltyjä lupaehtoja, kuten luvassa määriteltyä hakkuukertymää. Rangaistavuuden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon lupaehtoista poikkeamisen laajuus. Lähtökohtaisesti metsänkäsittely ilman lupaa ei olisi vähäisenä pidettävä teko, sillä sen noudattamatta jättäminen osoittaa piittaamattomuutta metsälain keskeisistä säännöksistä.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi kolmas momentti, jonka mukaan metsärikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo metsän hoito- tai käyttötoimenpiteellä käsittelyalueen luontoarvojen vähimmäisvaatimuksia, lintujen pesimäajan hakkuukieltoa tai velvollisuutta maksaa maankäytön muutosmaksu siten kuin niistä määrätään tässä ehdotuksessa ehdotettavan metsälain (1093/1996) 10 c, 10 e ja 3 §:ssä tai metsälain nojalla annetussa säännöksessä tai määräyksessä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan käsittelyalueen biologisen monimuotoisuuden heikentymistä. Kolmannella momentilla vahvistetaan metsälaissa asetettavien luonnon monimuotoisuutta suojelevien säännösten pakottavuutta. Säännökseen sisältyisi abstraktin vaaran aiheuttamista koskeva lisäedellytys, joka rajaisi metsärikoksen soveltamisalan ulkopuolelle vähäiset biologista monimuotoisuutta vahingoittavat teot, jotka voisivat kuitenkin tulla rangaistaviksi metsärikkomuksina metsälain nojalla. Toisaalta metsärikkoksina tulisivat rangaistaviksi teot, joista ei esimerkiksi sattumanvaraisista, tekijästä riippumattomista syistä ole aiheutunut konkreettista vaaraa tai vahinkoa. Metsälain 10 e §:ssä tarkoitettujen reuna-ehtojen rikkomisen rangaistavuuden arvioinnissa on otettava huomioon, mitä vaikutuksia teolla on käsittelyalueen lajien sisäiseen, lajien väliseen ja paikallisen ekosysteemin biologiseen monimuotoisuuteen. Metsälain 3 §:n ja 10 c §:n nojalla asetettava velvollisuus maksaa maankäytön muutosmaksu ja lintujen pesintäajan hakkuukielto ovat selkeästi rajattuja ja sen rikkomisen osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta lain säännöksiä kohtaan, eikä tekoa voitaisiin näin ollen yleensä pitää vähäisenä.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Metsälain 4 b §:n 3 momentin mukaan maakuntakohtaiset hakkuukiintiöt annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Tarkoista hakkuukiintiöistä olisi tarkoituksenmukaista säätää asetuksella, sillä kiintiöt päivittyisivät ajoittain uuden tiedon valossa ja kiintiöt olisivat alueellisia. Hakkuukiintiöt olisivat metsänomistajien oikeuksiin ja velvollisuuksiin vaikuttavaa sääntelyä siten, että niistä tulisi säännellä vähintään asetuksen tasolla. Hakkuukiintiöt olisivat ehdotettavan metsälain toimeenpanoa, jonka mahdollisista muutoksista ei olisi tarkoituksenmukaista säätää lain tasolla päivitystarpeiden ilmaantuessa. Asetuksessa määriteltäisiin kuutioissa maakunnittain suurin ylläpidettävissä oleva hakkuukertymän mahdollisimman tarkka arvio laissa säädettyjen periaatteiden mukaisesti.

Metsälain 6 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin siitä, milloin puu katsotaan vaurioituneeksi, vaurioituneiden puiden määrästä ja maastovaurioista. Nykyisen metsälain 6 §:n 2 momentin nojalla on annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä (1308/2013). Asetusta tulisi päivittää siten, että siinä huomioitaisiin ehdotettavan metsälain 6 §:n 1 momentin muutokset.

Metsälain 10 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksessa säädetään tarvittaessa erityisen tärkeiden elinympäristöjen luonnontilaisuudesta, luonnontilaisuuden kaltaisuudesta ja ominaispiirteistä. Valtioneuvoston asetusta metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä (1308/2013) olisi tarvittaessa päivitettävä vastaamaan ehdotettavan metsälain 10 §:n 1 momentin periaatetta biologisen monimuotoisuuden suojelusta.

Metsälain 10 e §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin hakattavan puuston järeys- ja ikävaatimuksista puulajeittain, hakkuumenetelmittäin ja alueittain. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös käsittelyalueelle jätettävistä säästöpuiden, lahopuun ja kuolleen puun määristä sekä tarvittaessa 10 e §:n 1 momentin 8 kohdan mukaisen uudistamisvelvoitteen toteuttamisesta ja siihen liittyvästä velvoitteesta säästää tiettyjä puulajeja käsittelyalueella. Asetuksella määrättävien vähimmäisvaatimusten tulee turvata metsien sekä valuma-alueiden biologinen monimuotoisuus. Näistä on tarkoituksenmukaista sääntelyn yksityiskohtaisuuden, alueellisuuden ja päivittyvän tutkimustiedon vuoksi säätää asetuksella. Asetukseen sisältyisi puulajeittain, hakkuumenetelmittäin ja alueittain vähimmäisvaatimukset hakkuukypsän puuston järeydestä rinnankorkeusläpimittoina senttimetreinä ja iästä vuosina. Lähtökohtaisesti asetuksella annettavat ikä- ja järeysvaatimukset kohdistuisivat uudistushakkuuseen ottaen huomioon jatkuvapuiteisyydellä tavoiteltu metsän eri-ikäisrakenne. Asetuksella säädettävien ikä- ja järeysvaatimusten tulisi ottaa ensisijaisesti huomioon puuston hiilensidontakyky, ja niiden tarkoituksena on estää liian nuoren puuston uudistaminen. Säästöpuu- ja lahopuumääristä sekä kuolleen puun määrästä käsittelyalueella säädettäisiin asetuksella, sillä sääntelyn yksityiskohtaisuuden vuoksi niistä on tarkoituksenmukaisempaa säätää asetuksen tasolla. Asetuksessa voitaisiin säätää yksityiskohtaisista hakkaamatta jätettäviin säästöpuihin liittyvistä vaatimuksista. Lisäksi asetuksessa voitaisiin säätää säästöpuiden käsittelystä myöhemmissä hakkuissa ja niiden pitämisestä käsittelyalueella. Lahopuun ja kuolleen puun osalta asetuksessa voitaisiin säätää lahopuun ja kuolleen puun määritelmästä tarkemmin sekä vaadittavista lahopuumääristä ja

kuolleen puun määrästä tai niiden lisäämisvelvoitteesta sekä lisäämisvelvoitteen toteuttamisesta ja niiden käsittelystä myöhemmissä hakkuissa. Asetuksella säädettävien säästöpuu- ja lahopuumäärien sekä kuolleen puun määrän tulisi ottaa huomioon ensisijaisesti säästöpuiden, lahopuun ja kuolleen puun tarjoamat monimuotoisuushyödyt, ja ne tulisi asettaa ehdotuksen mukaisen metsälain periaatteet huomioivalle metsän biologista monimuotoisuutta suojaavalle tasolle. Asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää 10 e §:n 1 momentin 8 kohdan mukaisen uudistamisvelvoitteen toteuttamisesta ja siihen liittyvästä velvoitteesta säästää tiettyjä puulajeja käsittelyalueella. Käytännössä asetuksella voitaisiin säätää tarkemmista velvoitteista liittyen uudistamiseen liittyvään sekapuustoisuuden lisäämisvelvoitteisiin. Sekapuustoisuuden edistämiseksi voitaisiin asetuksessa myös määrätä tiettyjen puulajien säästämisvelvoitteesta hakkuissa ja näiden suhteesta asetuksella säädettäviin säästöpuuvaatimuksiin. Käytännössä olisi tarkoituksenmukaista yhdistää säästöpuuvaatimukset sekapuustoisuuden lisäämisvelvoitteeseen, jolloin velvoitteet olisivat helposti samanaikaisesti toteutettavissa.

Metsälain 10 f §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin seuraamusmaksun suuruudesta. Seuraamusmaksun suuruuden tulisi olla tarkoitukseltaan preventiivinen ottaen huomioon seuraamusmaksun määräämiselle asetetut tiukat edellytykset. Seuraamusmaksun tullessa määrätyksi olisi ilmeistä, että pelkkä luvan kumoaminen ja määräaikaisten luvan hakemisen kiellon määrääminen eivät olisi riittäviä toimia monimuotoisuuden suojelemiseksi. Näissä tapauksissa seuraamusmaksun pitäisi olla tuntuva ottaen huomioon säännöksen tarkoitus suojella luonnon monimuotoisuutta vakavilta ehdotetun metsälain rikkomuksilta.

Metsälain 10 f §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin tarkastustoimista. Käytännössä asetuksella annettaisiin tarkempia ohjeita Lupa- ja valvontavirastolle monimuotoisuusvalvonnan toimittamisesta, toistuvuudesta ja tarkastuskohteista sekä valvonnassa hyödynnettävästä tiedosta. Asetuksella voitaisiin myös velvoittaa tekemään tietty määrä maastotarkastuksia. Sääntelyn yksityiskohtaisuuden ja luonteen vuoksi asiasta on tarkoituksenmukaista säännellä asetuksella.

Metsälain 14 §:n 8 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelyn ilmoittamisesta hakkuulupahakemuksessa ja muista kyseisessä hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista. Metsälain 14 §:n 6 momentin nojalla on annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus metsänkäyttöilmoituksesta (1320/2013). Ehdotuksen myötä metsänkäyttöilmoituksen sijaan asetuksen tulisi koskea hakkuulupahakemusta, ja näin ollen tulisi säätää uusi asetus vastaamaan ehdotettua hakkuulupajärjestelmää.

Tuloverolain 43 §:n 9 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen vähimmäisvaatimusten merkittävästä ylityksestä sekä 6 ja 8 momentissa verohallinnolle toimitettavan selvityksen tarkemmasta sisällöstä. Sääntelyn yksityiskohtaisuuden vuoksi näistä olisi tarkoituksenmukaista säätää asetuksen tasolla. Asetuksessa säänneltäisiin ehdotettavan metsälain 10 e §:n asettamien vähimmäisvaatimusten merkittävästä ylittämisestä. Näin metsänkäsittelyssä kannustettaisiin kunnianhimoisiin

metsässä tehtäviin ennallistamis- ja monimuotoisuustoimiin. Käytännössä asetuksessa asetettaisiin tiettyjä raja-arvoja lahoppuun lisäämisen, suojavyöhykkeiden laajentamisen ja muiden vastaavien metsän biologista monimuotoisuutta vahvistavien ja 10 e §:ssä säädettyjen toimien osalta. Asetuksen tulisi perustua tutkittuun tietoon metsien biologista monimuotoisuutta lisäävistä toimista. Raja-arvoja ylittävällä metsänomistajalla olisi siten oikeus kevennettyyn verokohteluun. Asetuksessa säädettäisiin myös 6 ja 8 momentissa tarkoitetun selvityksen sisällöstä. Käytännössä asetuksessa säädettäisiin, mitä tietoja vähimmäisvaatimusten merkittävästä ylittämisestä eli asetuksen asettamien raja-arvojen ylittämisestä tai jatkuvapeitteisen kasvatuksen hyödyntämisestä turvemaalla tulisi toimittaa Verohallinnolle kevennetyn metsätalouden pääomatulon verotusta varten. Verohallinnolle toimitettavista tiedoista tulisi ilmetä selkeästi perusteet kevennetylle verokohtelulle, mutta tarvittavien tietojen tulisi olla myös ilman kohtuutonta vaivaa metsänomistajan hankittavissa.

9 Voimaantulo

Ehdotukseen sisältyy säännös, jonka mukaan aloitteessa ehdotettavaa metsälain 4 b §:ää, 14 §:n 1 ja 2 momenttia, 14 d §:n 1 momentin 1 kohtaa, 14 d §:n 2 momenttia ja 14 e §:ää sovelletaan alkaen siitä kun lain voimaantulosta on muilta osin kulunut kolme vuotta. Maakuntakohtaiset hakkuukiintiöt ja niihin liittyvä sääntely tulisivat voimaan kolme vuotta muita ehdotuksia myöhemmin, mikä mahdollistaa kohtuullisen siirtymäajan puitteissa elinkeinolle sopeutumisen uudistettuun sääntely-ympäristöön. Viranomaisten toiminnan uudelleenjärjestelyn sekä metsätaloustoiminnan ja maanomistajien toiminnan suunnittelun kannalta on tärkeää, että lakiin sisältyisi muiltakin osin siirtymäaika, mikä ei kuitenkaan aiheuttaisi tarpeetonta lain voimaantulon viivästymistä. Näin ollen muilta osin ehdotuksen säännökset tulisivat voimaan mahdollisimman pian lain hyväksymisen jälkeen, kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua lain hyväksymisestä.

10 Suhde talousarvioesitykseen

Ehdotus liittyy valtion vuoden 2028 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ehdotus liittyy perustuslaissa säädettyihin perusoikeuksiin. Kansalaisaloitteen lakiehdotus liittyy perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuudensuojaan, 18 §:ssä asetettuun työn ja elinkeinovapauteen sekä 20 §:ssä säädettyyn ympäristöperusoikeuteen. Lakiehdotuksen asettamat hakkuukiintiöt, käsittelyalueen luontoarvojen vähimmäisvaatimukset, hakkuukiello lintujen pesintäaikana sekä erityisen tärkeiden elinympäristöjen pienalaisuuden ja vähämerkityksellisyyden edellytyksen poistaminen luovat metsänomistajille rajoitteita metsien vapaalle käytölle ja siten mahdollisesti myös elinkeinon harjoittamiselle. Myös nykyinen metsälaki sisältää ja asettaa rajoitteita metsänomistajien harjoittamalle metsän käytölle luonnon ja sen monimuotoisuuden sekä ympäristön turvaamiseksi. Näitä sääntelyehdotuksia, jotka rajoittavat omaisuudensuojaa ja elinkeinonvapautta, on arvioitava yleisten rajoittamisedellytysten kautta.

Olennaista on, että ehdotuksen tarkoituksena on edistää perustuslain 20 §:n 1 momentissa säädetyn ympäristövastuun toteutumista tasapainottamalla omaisuudensuojan ja elinkeinovapauden korostuneisuutta nykyisessä metsien käytön perusoikeuspunninnassa. Ehdotus päivittää metsien käyttöä ympäristöperusoikeuden sen säätämisaikakohtaa korostuneemman merkityksen mukaiseksi. Perustuslain 20 §:n 1 momentin tietynlaisena soveltamisen rajoitteena on pidetty sen julistuksenomaisuutta, joka on kuitenkin perustuslakivaliokunnan ja korkeimman hallinto-oikeuden käytännössä menettänyt tulkintavaikutustaan. Ympäristöperusoikeuden valtiosääntöinen painoarvo punnintatilanteissa sekä ratkaisunormina on kasvanut merkittävästi sen säätämisaikakohdan jälkeen. Perustuslakivaliokunnan lausunnoissa ovatkin jo pitkän aikaa, erityisesti viime vuosien aikana, korostuneet ympäristönäkökohdat. Ehdotus vahvistaa tätä kehityskulkua ehdottamalla metsien käyttöön liittyvien käyttörajoitusten säätämistä ympäristöperusoikeuden vaatimalle tasolle samalla kunnioittaen omaisuudensuojan ja elinkeinovapauden lähtökohtia ja rajoittaen niitä mahdollisimman vähän.

11.1 Omaisuudensuojan rajoittaminen

Lakiehdotuksen muutoksissa on kysymys omaisuuden käyttörajoituksista ja muista velvoitteista, joten näitä on arvioitava perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvattun omaisuudensuojan valossa. Perustuslain 15 §:n 1 momentin omaisuudensuojan yleislausekkeen mukaan ”jokaisen omaisuus on turvattu”. Omaisuudensuojan rajoittamisessa ympäristönsuojelulliset intressit ovat olleet hyväksytyjä perustuslakivaliokunnan käytännössä (ks. esim. PeVL 21/1996, s. 4). Rajoituksen tulee kuitenkin olla välttämätön hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi eikä se saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa omaisuudensuojaan (ks. esim. PeVL 21/1996, s. 4). Omaisuuden käyttörajoitusten on siten oltava suhteellisuusvaatimuksen mukaisia (ks. esim. PeVL 5/2000 vp). Perustuslakivaliokunnan mukaan rajoitusten sallittavuutta tarkasteltaessa on viime kädessä kysymys siitä, loukkaako rajoitus omistajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön (ks. esim. PeVL 5/2000 vp). Omistajan käyttöoikeuksien arvioinnissa myös yleisellä edulla on ollut ympäristöperusoikeuden säätämisen myötä korostuneempi asema.

Lakiehdotuksen asettamat rajoitukset ja velvoitteet metsänomistajille ovat välttämättömiä perustuslain 20 §:n 1 momentin turvaaman perusoikeuden suojaamiseksi. Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Saman säännöksen toisen momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Kyseinen vastuu kohdistuu sekä julkiseen valtaan että yksityisiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin (HE 309/1993 vp s.66 ja HE 1/1998 vp, s.80). Säädöksen piiriin kuuluvat sekä ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet, ja yksilön osuus voi toteutua sekä aktiivisena tekemisenä että passiivisena pidättäytymisenä ympäristön vahingoittamisesta.

Lakiehdotuksen suhteellisuutta arvioitaessa on huomioitava perustuslakivaliokunnan käytäntö, jonka mukaan myös rajoituksen taustalla olevan intressin tärkeydellä on merkitystä. Mitä voimakkaammasta ja pakottavammasta yleisestä edusta on kysymys sitä pidemmälle menevästä puuttumisesta kansalaisen oikeuksiin voidaan säätää tavallisella lailla (ks. esim. PeVL 2/1986, s. 5). On ilmeistä, että rajoituksen taustalla on pakottava intressi, joka vaatii lakiehdotuksen kaltaista reagoitua metsien monimuotoisuuden, vesistöjen ja hiilinielujen sekä hiilivarastojen turvaamiseksi.

Perustuslakivaliokunta on myös yleisesti katsonut, että omaisuuden liittyvälle sääntelylle on painavat yhteiskunnalliset perusteet, jos laissa asetetut tavoitteet ovat omiaan myötävaikuttamaan siihen, että luonnon ja ympäristön monimuotoisuus säilyy perustuslain 20 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla (ks. esim. PeVL 33/2008).

Erityisesti ilmastokriisin syventyessä ja luonnon monimuotoisuuden heiketessä voidaan katsoa suhteellisuusvaatimuksen täyttyvän helpommin ympäristösääntelyn kontekstissa. On ilmeistä, ettei talousmetsien hakuiden ilmastollisesti kestävä tasoa tai hakkuualueiden luontoarvojen kunnioittamista ole saavutettu muilla, vähemmän rajoittavilla sääntelykeinoilla. Metsien talouskäytön saattaminen ympäristöllisesti kestävä tasolle vaatii metsälain uudistusta, jossa välttämättömänä osana on metsien hakkuille asetettavat metsien nielujen, hiilivarastojen, uusiutumisen ja monimuotoisuuden suojeluun perustuvat rajat, joihin lakiehdotuksessa ehdotetut keinot vastaavat. Hiilinielujen ja hiilivarastojen sekä luonnon monimuotoisuuden suojelemisen osalta ehdotuksen rajoituksia voidaan pitää hyväksyttävän intressin suojaamiseksi välttämättöminä. Siten yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa omaisuudensuojan painavuuteen intressipunninnassa puoltaa ehdotuksen hyväksyttävyyttä. On siis katsottava, että omaisuudensuojaan tehtävät rajoitukset eivät ole suhteellisuusvaatimuksen vastaisia.

Olennaista omaisuudensuojan kannalta on ehdotuksen sisältämä hakkuukiintiöiden osuuksien siirrettävyys. Hakkuukiintiön osuuden siirrettävyys mahdollistaa omaisuuden vapaamman käytön, kun metsänomistajat voivat myydä osuuksiaan niitä tarvitseville, jolloin yksittäisen metsänomistajan hakkuukiintiön osuus voi koskea tämän suhteellista osuutta suurempaa metsäalaa ja hakkuukiintiötä siirtävän metsänomistajan olisi mahdollista saada vaihtoehtoisia tuloa metsästään myös hakkuukiertojen välissä. Lisäksi hakkuukiintiöt määriteltäisiin vuosittain viimeisimpään tutkimustietoon perustuen, jolloin hakuiden määrää on myös mahdollista kasvattaa hiilinielujen ja metsän monimuotoisuuden sekä uusiutumisen sen salliessa. Tällöin vältetään omaisuudensuojaan kohdistuvat perusteettomat käyttörajoitukset.

Oikeuskirjallisuudessa on kritisoitu, että omaisuudensuoja mahdollistaa lähes rajoituksettoman ympäristöä muokkaavaan toiminnan ja sen rajoittamisen katsotaan yleisesti olevan perusteltua vain ympäristöä pilaavan toiminnan kohdalla. Sen lisäksi, että nykyisenkaltaisen metsien käytön sääntely aiheuttaa ympäristön pilaantumista, sääntely myös aiheuttaa sellaista muokkaavaa toimintaa, jolla on merkittäviä pitkäaikaisia ja haitallisia vaikutuksia ympäristöön. Ehdotus pyrkii osaltaan tuomaan omaisuudensuojan turvaamaan omaisuudenkäytön rajoitusten perustuslainmukaisuuden arvioinnin piiriin myös ympäristöä merkittävästi muokkaavan toiminnan.

Ehdotuksessa suorat käyttörajoitukset kohdistuisivat metsänomistajiin, eivätkä nämä rajoitukset saisi olla kohtuuttomia. Lakiehdotuksen rajoitukset eivät kuitenkaan rinnastuisi pakkolunastuksen kaltaiseen puuttumiseen omaisuuden käyttöön, sillä omaisuuden normaali käyttö, mukaan lukien metsänhakkuut, olisi yhä sallittua ja mahdollista sellaisten yleiseen etuun perustuvien käyttörajoitusten sallimissa rajoissa, joita on perusteltu tässä jaksossa. Vaikka metsänomistajan oikeutta hakata omistamaansa metsää rajoitettaisiin, olisi jokaisella omistajalla yhä silti oikeus hakata suhteellinen osuus metsästään ja mahdollisuus myös hankkia enemmän hakkuukiintiön osuuksia. Jo nykyisellään metsälaki asettaa rajoitteita ja velvoitteita metsänomistajan harjoittamalle metsätaloudelle. Metsänomistajalle on säädetty muun muassa kasvatusta ja uudistushakkuiden toteuttamiseen liittyviä rajoitteita ja uudistushakkuun jälkeisiin toimiin liittyviä velvoitteita. Myös metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi on asetettu rajoitteita puuston ja maan käsittelylle metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeissä elinympäristöissä. Vaikka muun muassa hakkuiden kiintiöittäminen ja luvittaminen merkitsisivät muutosta metsien käytölle, ei muutosten voida katsoa olevan kohtuuttomia.

Rajoituksen ei voida nähdä loukkaavan metsänomistajan oikeutta metsänsä normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön ottaen huomioon painavaan yleiseen etuun perustuvat käyttörajoitukset. Metsien käyttö niin, että se ei ole metsäekosysteemin kannalta ekologisesti kestävää, ei voida nähdä olevan omaisuuden kohtuullista tai järkevää käyttöä. Olennaista on myös, että metsähakkuiden kohtuullistaminen hakkuukiintiöillä mahdollistaisi metsien taloudellisen kestävyys myös tuleville sukupolville siten, että metsien käytön ekologisen kestävyys ja hiilinielujen suojelemiseksi ei jouduttaisi käyttämään vielä ehdotettua järeämpiä sääntelykeinoja, jotka rajoittaisivat omaisuudensuojaa ehdotettua merkittävämmiin. Siten ehdotus mahdollistaisi nykyistä kestävämmän liiketoiminnan, vaikka samalla se voisi aiheuttaa metsänomistajalle lisävelvoitteita ja uuteen sääntelyyn reagoimisesta aiheutuvia kustannuksia. Ehdotetut sääntelykeinot turvaavat tulevien sukupolvien oikeutta omaisuudensuojaan.

Edellä esitetyn perusteella voidaan katsoa, että ehdotuksen omaisuudensuojaan asettamat rajoitukset täyttävät perusoikeuksien yleiset rajoittamisedellytykset.

11.2 Elinkeinonvapauden rajoittaminen

Perustuslain 18 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Saman momentin toisen virkkeen mukaan julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta. Lakiehdotuksen ehdottama hakkuukiintiöihin perustuva ja siten luvanvarainen metsänhakkuu sekä käsittelyalueen luontoarvojen vähimmäisvaatimukset merkitsevät rajoitusta perustuslain 18 §:n 1 momentin turvattuun elinkeinonvapauteen.

Perustuslakivaliokunta on kaivoslainsäädäntöä koskevassa lausunnossaan katsonut, että kyseinen lainsäädäntö vaatii useiden henkilötahojen perusoikeuspunnintaa ja on yleisesti varsin perusoikeusherkkä sääntelykohde (ks. esim. PeVL 32/2010). Samalla tavalla metsien käytössä on otettava elinkeinonvapauden lisäksi huomioon eri osapuolten muutkin

perusoikeudet, etenkin perustuslain 20 §:n mukainen ympäristövastuu. Olennaista on ottaa elinkeinovapauteen kohdistuvien rajoitusten suhteen huomioon perustuslakivaliokunnan käytännössä useasti toistettu kanta siitä, että yritykset ja muut elinkeinonharjoittajat eivät voi perustellusti odottaa elinkeinotoimintaansa sääntelevän lainsäädännön pysyvän muuttumattomana (ks. esim. PeVL 55/2018 vp ja PeVL 32/2010). Metsälain nykyisetkin metsien käytön rajoitukset ja kasvava tarve ympäristöön perustuvien etujen suojelemiseen ovat tehneet metsien käyttöön liittyvän elinkeinovapauden rajoittamisen ajankohtaiseksi ja jopa ennakoitavaksi metsänkäyttösektorille. Metsien talouskäyttöön asetetut rajoitukset ovat tulleet ajankohtaisiksi erityisesti ottaen huomioon kansainvälinen ja Euroopan unionin ympäristöön liittyvä sääntely, missä veloitetaan parantamaan luonnon tilaa laajasti eri ympäristöissä sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella ja kasvattamaan metsien hiilensitomiskykyä.

Perustuslakivaliokunta onkin pitänyt merkittävänäkin pidettäviä rajoituksia elinkeinovapauteen mahdollisina, kun rajoitukset ovat kiinnittyneet ilmaston ja ympäristön suojelun kautta perustuslain 20 §:n tavoitteisiin (PeVL 55/2018 vp). Koska rajoitukset ovat nimenomaisesti sidottuja keskeisiin perustuslain 20 §:n turvaamiin oikeushyviin, ovat elinkeinovapauteen kohdistuvat rajoitukset hyväksyttäviä.

Elinkeinovapauden rajoittaminen on oltava suhteellisuusvaatimuksen mukaista. Lakiehdotuksessa suhteellisuusvaatimusta toteutetaan hakkuuosuuksien siirrettävyydellä. Näin metsätaloudella elinkeinotoimintaa harjoittavat voivat hankkia hakkuuosuuksia niiltä, jotka eivät hakkaa omaa osuuttaan maakuntakohtaisesta hakkuukiintiöstä, mikä mahdollistaa elinkeinotoiminnan jatkuvuuden. Lisäksi hakkuukiintiön osuuksien kauppaamisjärjestelmä mahdollistaisi tuen myös hakkuukiertojen välissä, mikä puoltaa rajoitusten suhteellisuutta. Pitkällä aikavälillä hakkuukiintiöt ja hakkuiden luvittaminen mahdollistavat ekologisesti kestävänsä metsien käytön ilman järeämpien sääntelykeinojen käyttämistä. Lisäksi hakkuukiintiöiden vuosittainen määrittäminen mahdollistaa pienimmän mahdollisen rajoituksen elinkeinovapauteen takaamalla, että hakkuiden määrää on myös mahdollista kasvattaa hiilinielujen, hiilivarastojen ja metsän monimuotoisuuden sekä uusiutumisen sen salliessa. Lisäksi elinkeinovapauteen tehtävien rajoitusten suhteellisuutta turvattaisiin ehdotuksessa siten, että maakuntien paikalliset olosuhteet tulisi ottaa huomioon niiden määrittelyssä. Elinkeinovapauden rajoituksen suhteellisuuden kannalta on myös olennaista, että hakkuukiintiöiden voimaantuloon on ehdotettu siirtymäaikaa, joka mahdollistaisi metsäalan varautumisen siihen kohdistuvaan uuteen sääntelyyn ja sen vaikutuksiin.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt elinkeinovapautta perustuslain mukaisena pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraisuuden olevan mahdollista poikkeuksellisesti (esim. PeVL 32/2010). Sääntelyn sisällön osalta valiokunta on pitänyt tärkeänä, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta.

Lakiehdotuksessa luvitusjärjestelmä on tarkkarajainen ja ennustettava. Jokaisella hakkuuosuuden haltijalla on oikeus hakea metsäkeskukselta hakkuulupaa, kerrallaan enintään 6 000 m³ verran. Luvan saaminen edellyttää hakkuusuunnitelmaa, josta ilmenee

hakkuualueiden luontoarvojen vähimmäisvaatimusten huomiointi ja noudattaminen, toteutettava hakkuukertymä kuutioittain sekä selvitys hakkuumenetelmästä. Hakkuukiintiöiden ja sitä kautta hakkuukiintiön osuuksien ja hakkuulupien määrä selkiytyisi ensimmäisten hakkuukiintiöiden säätämisen myötä. Hakkuukiintiöiden määrittämisen lähtökohtana olisi ensimmäisen kiintiön jälkeen kiintiön jatkuvuus ja ennustettavuus. Vuosittaisten tarkastusten lähtökohtana olisi varmistaa kiintiöiden kestävyys tutkittuun tietoon perustuen. Kiintiöihin kohdistuvat mahdolliset muutokset olisivat siis lähinnä hienosäätöjä ja perustuisivat tutkittuun tietoon metsien tilasta.

Perustuslakivaliokunta on edelleen katsonut, että tältä kannalta merkitystä on muun muassa sillä, missä määrin viranomaisen toimivaltuudet määräytyvät sidotun harkinnan tai tarkoituksenmukaisuusharkinnan mukaisesti. Lakiehdotus on luvanvaraisuuden suhteen tarkkarajainen, sillä lupia myöntävänä viranomaisena metsäkeskus tekee luvitusta sidotulla harkinnalla, ei tarkoituksenmukaisuusharkinnalla. Luvan saaminen olisi hakkuuluvan hakijalle ennustettavaa ja hallinnollisesti suoraviivaista. Valitusmahdollisuus hakkuuluvasta varmistaisi myös elinkeinonharjoittajien oikeusturvan.

Monimuotoisuusvalvontaan liittyvän luvan peruuttamisen osalta on perustuslakivaliokunnan käytännössä katsottu, että luvan peruuttaminen on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä yksilön oikeusasemaan puuttavana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempi kuin haetun luvan epääminen. Valiokunta on näissä tapauksissa pitänyt sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömänä sitoa luvan peruuttamismahdollisuus vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (ks. esim PeVL 32/2009 vp). Ehdotukset täyttävät perusoikeuksien yleiset rajoittamisedellytykset myös luvan peruuttamiseen liittyvien säännösten osalta ottaen huomioon luvan peruuttamiselle ehdotuksessa asetetut tarkkarajaiset ja ennakoitavat vaatimukset sekä niiden kytkeytyminen vakaviin ja olennaisiin sekä toistuviin ehdotetun metsälain monimuotoisuussäännösten rikkomuksiin. Hakkuuluvan peruuttamista koskevassa valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa on lisäksi huomioitava hakkuuluvan uudelleenhakemisen maksuttomuus ja hakkuuluvan lähtökohtainen määräaikaisuus. Näin ollen sen peruuttamisen vaikutukset eivät ole peruuttamisen tavoitteisiin nähden kohtuuttomia. Peruuttamisen tarkoituksena on ehkäistä tai minimoida lainvastaisista hakkuista syntyvää luontohaittaa.

Edellä esitetyn perusteella voidaan katsoa, että lakiehdotuksen elinkeinonvapauteen asettamat rajoitukset täyttävät perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset.

11.3 Ympäristöperusoikeuden toteutuminen

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Vastuu kattaa sekä aktiivisen tekemisen että passiivisen pidättäytymisen ympäristön vahingoittamisesta. Säännöksen toisen momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Kyseisen

momentin on katsottava tarkoittavan perustuslaillista toimeksiantoa ympäristölainsäädännön kehittämiseksi siten, että ihmisen vaikutusmahdollisuuksia omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon laajennetaan (PeVL 38/1998 vp). Saman momentin terveellisen ympäristön käsitettä on tulkittava laajasti siten, että se kattaa jopa maisema-arvon vaikutuksen terveyteen (HE 126/2022). Edellä esitetyllä tavalla ympäristöperusoikeus on kehittynyt perustuslakivaliokunnan ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännössä säättämisaikojen julistuksenomaisuudesta kohti merkittävämpää muihinkin perusoikeuksiin läheisesti liittyvää perusoikeutta. Ehdotus vastaa metsien käytön sääntelyssä liiaksi korostuneen omaisuuden suojan ja elinkeinonvapauden suojelemisen seurauksiin.

Ympäristöperusoikeuden arvopohja perustuu esitöiden mukaan sekä luonnon ja muun ympäristön suojeluun että sellaisiin arvoihin, jotka eivät ole palautettavissa ihmisyksilöiden arvoiksi. Siten ympäristöperusoikeuden luomien velvollisuuksien voidaan katsoa kumpuavan myös luonnon itseisarvoisesta merkityksestä. Erityisesti ilmastonmuutoksen ja luontokadon kiihtyessä luonnon itseisarvoisella merkityksellä on aiempaa korostuneempi merkitys.

Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa metsien käyttö siten, että se ei vaaranna luonnon monimuotoisuutta, terveellistä ja puhdasta elinympäristöä ja metsien hiilensidontakykyä. Näin ehdotus toteuttaisi perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaista julkisen vallan velvollisuutta pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä siitä johtuvaa velvollisuutta kehittää ympäristölainsäädäntöä. Ehdotettujen säännösten käyttöönotto toisi ympäristöarvojen huomioon ottamisen keskeiseksi osaksi metsien käyttöä, mikä osaltaan toteuttaisi ympäristöperusoikeuden asettamia vaatimuksia.

Ehdotetut luontoarvojen vähimmäisvaatimukset heijastavat lakiehdotuksen tavoitetta tuoda metsien biologisen monimuotoisuuden suojaamisen keskeiseksi metsälain ohjausperiaatteeksi, mikä osaltaan toteuttaisi ympäristöperusoikeuden asettamia vaatimuksia.

Huomioon on otettava myös se, miten nykyistä ilmoitusperusteista metsien käyttöä on oikeuskirjallisuudessa kritisoitu perustuslain 20 §:n 2 momentin valossa suhteessa käsittelyalueiden naapureiden oikeuksiin terveelliseen ympäristöön ja mahdollisuuteen vaikuttaa elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Esimerkiksi kaavoittamattomilla loma-asuntoalueilla naapureilla ei ole nykyisessä metsänkäyttöilmoitusjärjestelmässä mahdollisuutta osallistua hakkuisiin liittyvään päätöksentekoon. Hakkuut voivat vaikuttaa erityisesti maisemallisesti, mutta myös taloudellisesti sekä tuuli- ja vesiolosuhteiltaan negatiivisesti naapureiden ympäristön käyttöön. Samalla lähimetsän virkistysarvot menettävät hakkuissa useimmissa tapauksissa merkityksensä. Ilmoitusperusteinen metsien käyttö ei turvaa riittävällä tavalla naapurin oikeutta vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Ehdotettu ilmoitusvelvollisuus naapurille ja tämän kuulemisvelvollisuus vastaavat tähän perusoikeudelliseen puutteeseen metsien käytön sääntelyssä. Metsänkäsittelijän ilmoitus- ja kuulemisvelvollisuus suhteessa naapuriin vahvistavat yksilön oikeutta osallistua ympäristöä koskevaan päätöksentekoon.

Ehdotuksella on myönteisiä vaikutuksia kansalaisten ympäristöperusoikeuteen siten, että osallistuminen ympäristöään koskevaan päätöksentekoon helpottuisi hakkuiden osalta,

julkiseen valtaan kohdistuvaa velvoitetta kehittää ympäristölainsäädäntöä edistettäisiin ja vastuu ympäristöstä toteutuisi metsien käytössä.

11.4 Yhteenveto

Edellä olevaan viitaten laatijat katsovat, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksikössä.

Lähteitä:

Kirjallisuuslähteet:

Aakala, Tuomas – Kouki, Jari – Nirhamo, Aleksi, Forest biodiversity in boreal Europe: Species richness and turnover among old-growth forests, managed forests and clearcut sites, Biological Conservation 306, 2025.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320725001843?via%3Dihub>

Aalto, Juha – Bäck, Jaana – Kallio, Kirsi Pauliina – Karttunen, Maria – Koivula, Matti – Kosenius, Anna-Kaisa – Kotiaho, Janne – Laine, Ilona – Oksanen, Elina – Ollikainen, Markku – Pukkala, Timo – Salo, Marja – Seppälä, Jyri – Silfverberg, Outi – Soimakallio, Sampo – Vesala, Timo – Weaver, Sally, Metsien hakkuiden, ilmastotavoitteiden ja luonnon monimuotoisuuden suojelun yhteensovittaminen – Skenaariotarkastelu eri hakkuutasoilla ja suojelupinta-aloilla, Suomen ilmastopaneelin raportti, 1/2026.

<https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/metsien-hakkuiden-ilmastotavoitteiden-ja-luonnon-monimuotoisuuden-suojelun-yhteensovittaminen/>

Ahlvik, Lassi – Arasto, Antti – Halonen, Jaana – Kivimaa, Paula – Koponen, Kati – Kulovesi, Kati – Kurnitski, Jarek – Lehtonen, Heikki – Liimatainen, Heikki – Mäkipää, Raisa – Seppälä, Jyri – Soimakallio, Sampo – Soukka, Risto – Toppinen, Anne, Keinoja kuilun kuromiseksi – Suomen ilmastopaneelin politiikkasuositukset 2025.

<https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/keinoja-kuilun-kuromiseksi-suomen-ilmastopaneelin-politiikkasuositukset-2025/>

Ahlvik, Lassi – Lehtonen, Aleksi – Leino, Marianne – Mosley, Fredric – Mäkipää, Raisa – Ollikainen, Markku – Salo, Marja – Seppälä, Jyri – Soimakallio, Sampo – Toiviainen, Anni – Vesa, Seita – Vikfors, Sofia, Arvio Suomen maankäyttösektorin tilanteesta – Tarkastelussa EU:n LULUCF-velvoitekaudet 2021-2025 ja 2026-2030, Suomen ilmastopaneelin raportti 1/2025.

<https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/arvio-suomen-maankayttosektorin-tilanteesta-tarkastelussa-eun-lulucf-velvoitekaudet-2021-2025-ja-2026-2030/>

Ahlvik, Lassi – Juva, Katriina – Kangas, Johanna – Kotiaho, Janne S. – Majasalmi, Titta, Suomen luonnon tila ja tulevaisuus – skenaariotarkastelu luontokadon pysäyttämiseksi vaadittavista toimista, Luontopaneelin raportti 4B/2023.

<https://luontopaneeli.fi/ajankohtaista/luontopaneelin-raportti-suomen-luonnon-tila-ja-tulevaisuus/>

Ahtikoski, Anssi – Artell, Janne – Assmuth, Aino – Haikarainen, Soili – Lintunen, Jussi – Pihlainen, Sampo, Katsaus toimiin ja ohjauskeinoihin metsien kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi, Luonnonvarakeskus, 2026.

<https://jukuri.luke.fi/items/dc43cd94-12ab-4d3a-814c-6b970849b494>

Arasto, Antti – Borrega, Marc – Heikkinen, Mari – Koponen, Kati – Linjala, Onni – Lintunen, Jussi – Mäkikouri, Sampo – Seppälä, Jyri – Savolainen, Hannu – Soukka, Risto – Tammelin-Peltonen, Tekla, Bioperäisen hiilidioksidein tulevaisuus Suomessa – Arvonlisäystä metsäteollisuuden korkeamman jalostusasteen tuotteista ja hiilidioksiditaloudessa, Suomen ilmastopaneelin raportti 5/2026.

<https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/bioperäisen-hiilidioksidin-tulevaisuus-suomessa/>

Asikainen, Antti – Laturi, Jani – Lehtonen, Ilari – Lintunen, Jussi – Nevalainen, Seppo – Neuvonen, Seppo – Ruosteenoja, Kimmo – Uusivuori, Jussi – Venäläinen, Ari – Viiri, Heli, Ilmastomuutos ja metsätuhot – analyysi ilmaston lämpenemisen seurauksista Suomen osalta, Suomen ilmastopaneelin raportti 1/2019.

<https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/ilmastomuutos-ja-metsätuhot-analyysi-ilmaston-lampenemisen-seurauksista-suomen-osalta/>

Asmala, Eeri – Scheinin, Matias, Persistent hot spots of CO₂ and CH₄ in coastal nearshore environments, Limnology and Oceanography Letters 9, 2024, 119–127.

<https://aslopubs.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/lol2.10370#viewerContainer>

Assmuth, Aino – Hyyrynen, Matti – Kuussaari, Mikko – Pappila, Minna – Pekkonen, Minna – Pihlainen, Sampo – Piironen, Tiina – Pohjola, Johanna – Punttila, Pekka – Valve, Helena, Luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavat ohjauskeinot – Katsaus biodiversiteetin kannalta haitallisiin ja hyödyllisiin tukiin sekä muihin ohjauskeinoihin Suomessa, Suomen ympäristökeskuksen raportteja 32/2024.

<https://helda.helsinki.fi/items/f8355b7f-c8e7-450e-b31b-3237a8bca368>

Assmuth, Aino – Lintunen, Jussi – Pihlainen, Sampo (toim.), Katsaus toimiin ja ohjauskeinoihin metsien kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi, Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 3/2026, Luonnonvarakeskus 2026.

<https://jukuri.luke.fi/items/dc43cd94-12ab-4d3a-814c-6b970849b494>

Assmuth, Aino – Lintunen, Jussi – Pihlainen, Sampo, Metsän talous ja tulevaisuus, Sitra 2026. <https://www.sitra.fi/kasvuatlas-artikkeli/metsan-talous-ja-tulevaisuus/>

Bergkvist, Isabelle – Johansson, Fredrik – Oldén, Eva – Ring, Eva – von Brömssen, Claudia, A snapshot of forest buffers near streams, ditches, and lakes on forest land in Sweden – lessons learned, Silva Fennica, 2022. <https://silvafennica.fi/article/10676>

Blattert, Clemens – Burgas, Daniel – Cours, Jérémy – Duflot, Rémi – Elo, Merja – Eyvindson, Kyle – Kouki, Jari – Mönkkönen, Mikko – Triviño, María, Ecologically and

economically sustainable level of timber harvesting in boreal forests – defining the safe operating space for forest use, The Preprint Server for Biology, 2025.

<https://www.biorxiv.org/content/10.1101/2024.06.27.600997v2.full>

Bäck, Jaana – Herzon, Irina – Häyrynen, Simo – Jokimäki, Jukka – Kallio, Kirsi Pauliina – Kangas, Johanna – Kotiaho, Janne S. – Kulmala, Liisa – Laine, Ilona – Lehikoinen, Aleksi – Nieminen, Tiina M. – Oksanen, Elina – Onkila, Tiina – Pappila, Minna – Paulomäki, Hanna – Silfverberg, Outi – Sinkkonen, Aki – Sääksjärvi, Ilari E, Suomen luonnon tila ja tulevaisuus – toimenpidekuilun analyysi ja ratkaisuja luontokadon pysäyttämiseksi: Luontopaneelin yhteenveto ja suosituksen luontopolitiikan suunnitteluun ja päätöksenteon tueksi, Suomen luontopaneelin julkaisu 4A / 2023.

<https://helda.helsinki.fi/items/6a0ad992-066c-4c23-9ee3-b3f09d29f4fd>

Gustafsson, Lena – Hannerz, Mats – Koivula, Matti – Shorohova, Ekaterina – Vanha-Majamaa, Ilkka – Weslien, Jan, Research on retention forestry in Northern Europe, Ecological Processes, 2020. <https://link.springer.com/article/10.1186/s13717-019-0208-2>

Hahti, Kersti – Koskinen, Markku – Nieminen, Mika – Ojanen, Paavo – Sallantausta, Tapani – Sarkkola, Sakari, Metsäojitettujen soiden typpi- ja fosforikuormitus Suomessa, Helsingin yliopiston tutkimusartikkelit, 2020.

<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/1bc1be24-d0e1-438d-b1ea-33ed61dd6d5f/content>

Halme, Panu – Olden, Anna – Mäenpää, Hennariikka – Peura, Maiju, Kotiaho, Janne S. – Mönkkönen, Mikko, Puronvarsimetsien suojavyöhykkeiden vaikutus kasvi- ja kääpälaajistoon, pienilmastoon ja tuulenkaatoihin, Metsätieteen aikakauskirja, 2020.

<https://www.metsatieteen aikakauskirja.fi/article/10382/author/19855>

Halme, Panu – Kotiaho, Janne S. – Mäenpää, Hennariikka – Mönkkönen, Mikko – Oldén, Anna – Peura, Maiju, Puronvarsimetsien suojavyöhykkeiden vaikutus kasvi- ja kääpälaajistoon, pienilmastoon ja tuulenkaatoihin, Metsätieteen aikakauskirja, 2020.

<https://metsatieteen aikakauskirja.fi/article/10382/author/19853>

Hantula, Jarkko – Hotanen, Juha-Pekka – Hynynen, Jari – Hänninen, Harri – Kniivilä, Matleena – Korhonen, Kari T. – Leppänen, Jussi – Melin, Markus – Mutanen, Antti – Määttä, Kalle – Siitonen, Juha – Viiri, Heli – Viitanen, Jari – Viitala, Esa-Jussi, Metsälain ja metsätuholain muutosten arviointi, Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 3/2020, Luonnonvarakeskus, 2020.

<https://jukuri.luke.fi/server/api/core/bitstreams/40bb4111-715c-4ee0-bd66-132a3afe05ec/content>

Hujala, Teppo – Mönkkönen, Mikko, Takala – Tuomo – Repo, Anna, Hakkuiden vähentäminen Suomessa – mitä tiedämme sen ympäristö-, talous- ja työllisyysvaikutuksista ja niiden hallinnasta?, Metsätieteen aikakauskirja, 2026.

<https://www.metsatieteen aikakauskirja.fi/article/26002>

Huuskonen, Saija ja Routa Johanna (toim.), Jatkuva peitteinen metsänkasvatus, synteesiraportti, Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus, 40/2022, Luonnonvarakeskus 2022.
<https://jukuri.luke.fi/items/6da508b6-e842-4b14-8f59-be29129582bd>

Hyvärinen, Esko – Juslén, Aino – Kemppainen, Eija – Liukko, Ulla-Maija – Uddström, Annika (toim.), Suomen lajien uhanalaisuus: Punainen kirja 2019, Suomen ympäristökeskus, 2019. <https://helda.helsinki.fi/items/2ec69a48-d943-488c-927f-19bbf9f92cb5>

Hänninen, Harri – Leppänen, Jussi, Metsäverotus – vaihtoehtojen tarkastelua, Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 18/2015, Luonnonvarakeskus, 2015.
<https://jukuri.luke.fi/server/api/core/bitstreams/b9a2357d-ee59-4697-a4b8-e5f4c2166bb4/content>

Hänninen, Maria, Metsänomistajien suhtautuminen hiilen sidonnan lisäämiseen omissa metsissään, Pro Gradu –tutkielma, Helsingin yliopisto, 2016.
<https://helda.helsinki.fi/items/453a0a7e-4bbe-4918-b666-742d3b1d28e0>

Ikonen, Veli-Pekka – Laapas, Mikko – Lehtonen, Ilari – Peltola, Heli – Ruosteenoja, Kimmo – Tikkanen, Olli-Pekka – Venäläinen, Ari – Viiri, Heli, Climate change induces multiple risks to boreal forests and forestry in Finland: A literature review, Global Change Biology, 2020.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111%2Fgcb.15183>

Keto-Tokoi, Petri – Koivula, Matti – Kuuluvainen, Timo, Lindberg, Henrik – Punttila, Pekka – Shorohova, Ekaterina – Vanha-Majamaa, Ilkka, Säästöpuumetsätaloudella monimuotoisuutta talousmetsiin, Metsätieteen aikakauskirja, 2021.
<https://www.metsatieteen aikakauskirja.fi/article/10541>

Keto-Tokoi, Petri – Koivula, Matti – Kuuluvainen, Timo – Lindberg, Henrik – Punttila, Pekka – Shorohova, Ekaterina – Vanha-Majamaa, Ilkka, Säästöpuumetsätaloudella monimuotoisuutta talousmetsiin, Metsätieteen aikakauskirja, 2021.
<https://www.metsatieteen aikakauskirja.fi/article/10541>

Kokko, Kai, Ympäristöoikeuden perusteet: yleiset opit. sääntely ja ratkaisun teoria, 2025.

Koskela, Terhi – Vapaaehtoinen metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen – metsänomistajien näkemyksiä METSO-ohjelmasta, Metla, 2011.
<https://jukuri.luke.fi/items/a77acadd-dd70-4d6c-af14-d9149620141e>

Miettinen, Janne – Nieminen, Mika – Pukkala, Timo – Räsänen, Aleksi – Sarkkola, Sakari – Stenberg, Leena, Simulation of the Effects of Forest Management and Water Protection Practices on Nutrient Exports in a Forested Boreal Catchment, Environmental Management, 2025. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00267-025-02273-4>

Mikkonen, Ninni, Spatial conservation prioritization for the improvement of the national protected area network, Helsingin yliopisto, 2024.
<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/bf8a154d-b563-49d6-a24a-585a7e1f5a86/content>

Mönkkönen, M., Burgas, D., Halme, M., Hujala, T., Salmi, J., Tenhunen, S., Takala, T., Suomalainen, S. (2026). Monimuotoinen metsä arvонуonnin alustana: Luonto, talous ja oikeudenmukaisuus tasapainoon. *Wisdom Letters*. 2/2026. Jyväskylän yliopisto, JYU.Wisdom – School of Resource Wisdom. <https://doi.org/10.17011/wl/15>

Mönkkönen, Mikko, Metsien hakkuista olisi syytä vähentää – mutta miten?, Kestävyyspaneeli, 2022. https://www.kestavyyspaneeli.fi/blog_post/metsien-hakkuista-olisi-syyta-vahentaa-mutta-miten/

Mönkkönen, Mikko, Kestävä metsätalous edellyttää talouden mittareiden laajentamista, kansalaisten ja metsänomistajien tahdon kuulemista sekä kestävyiden tunnustamista, Kestävyyspaneeli, 2021. https://www.kestavyyspaneeli.fi/blog_post/kestava-metsatalous/

Nieminen, Mika – Pukkala, Timo – Sarkkola, Sakari – Stenberg, Leena – Valkeapää, Annukka – Vihonen, Aleksi, Jatkuvan kasvatuksen ja tasaikäismetsätalouden vaikutus metsäisten valuma-alueiden vesistökuormitukseen Suomessa, *Metsätieteen aikakauskirja*, 2023. <https://www.metsatieteen aikakauskirja.fi/article/22001>

Nieminen, Mika, ym., Simulation modelling of greenhouse gas balance in continuous-cover forestry of Norway spruce stands on nutrient-rich drained peatlands, 2021. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0378112721005685?via%3Dihub#s0035>

Pappila, Minna – Metsien käytön paradigmat ja legitimizeetti, Ympäristöpolitiikan ja –oikeuden vuosikirja IV 2010, s.7–89, 2011. https://www.edilex.fi/ymparistopolitiikka_ja_oikeus/177580008

Pappila, Minna – Peltoniemi, Mikko – Pihlainen, Sampo – Similä, Jukka, Voiko sama sääntely edistää sekä luontokadon ehkäisyä että hiilinielun vahvistumista talousmetsissä?, Suomen ympäristökeskus, Ympäristöjuridiikka 2/2024. <https://helda.helsinki.fi/items/8eabfea9-8b11-4de8-b4e1-f85019e47daa>

S. Ellen Macdonald ym., Biodiversity recovery is slow following clear-cut harvest of boreal forests, *Nature sustainability*, 2025. <https://www.nature.com/articles/s41893-026-01868-x>

Tahvonen, Olli, Metsien hoito jatkuvapeitteisenä: katsaus taloudelliseen tutkimukseen, Suomen luontopaneelin raportti, 1C/2022. <https://luontopaneeli.fi/ajankohtaista/luontopaneelin-raportti-jatkuvapeitteisen-metsankasittelyn-ymparisto-ja-talousvaikutukset/>

Muut:

Evercover-sertifikaatin vaatimukset, 2025. https://aeforest.org/wp-content/uploads/2025/09/AEFC-Global-Forest-Standard_version2.0.1.pdf

Hakkuiden kokonaismäärä jäi vuonna 2025 edellisten vuosien tasolle, Luonnonvarakeskus, 2026.<https://www.luke.fi/fi/uutiset/hakkuiden-kokonaismaara-jai-vuonna-2025-edellisten-vuosien-tasolle>

Metsätieteen aikakauskirja vuosikerta 2026.
<https://www.metsatieteenaikakauskirja.fi/volume/2026>

Pappila, Minna – Soininen, Niko, Esiselvitys luonnon monimuotoisuutta turvaavan lainsäädännön kehittämisvaihtoehtoiksi, Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:18.
https://www.edilex.fi/ministerioiden_julkaisut/33278.pdf

Suosituksia ilmasto- ja luontopolitiikan kustannustehokkuuden ja johdonmukaisuuden vahvistamiseksi, Suomen ilmastopaneelin ja Suomen luontopaneelin tietokooste 26.11.2025.
<https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/suosituksia-ilmasto-ja-luontopolitiikan-kustannustehokkuuden-ja-johdonmukaisuuden-vahvistamiseksi/>

Verokannustimet luonnonsuojeluun ja luonnonarvojen tuottamiseen elinkeinotoimintana – hanke, Tieto käyttöön, 2026.
<https://tietokayttoon.fi/-/verokannustimet-luonnonsuojeluun-ja-luonnonarvojen-tuottamiseen-elinkeinotoimintana-velu->

Suojavyöhykkeen suunnittelu metsänkäsittelyssä, Maa- ja metsätalousministeriön metsänhoidon suositukset.
<https://metsanhoidonsuosituksset.fi/fi/toimenpiteet/suojavyohykkeet-ja-rantametsat/toteutus>

Yksityismetsätalouden tuet ja korvaukset, Puuntuotannon edistäminen ja luonnon monimuotoisuus, Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastelukertomukset 13/2023.
<https://vtv.fi/wp-content/uploads/2025/08/VTV-Tarkastus-13-2023-Yksityismetsatalouden-tuet-ja-korvaukset.pdf>

Perustuslakivaliokunnan lausunnot ja hallituksen esitykset:

Perustuslakivaliokunnan lausunto 21/1996.

Perustuslakivaliokunnan lausunto 5/2000.

Perustuslakivaliokunnan lausunto 2/1986.

Perustuslakivaliokunnan lausunto 33/2008.

Perustuslakivaliokunnan lausunto 32/2010.

Perustuslakivaliokunnan lausunto 55/2018.

Perustuslakivaliokunnan lausunto 38/1998.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamiseksi, vp. 126/2022.

Hallituksen esitys Eduskunnalle perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta, vp. 309/1993.

Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi Suomen Hallitusmuodoksi, vp. 1/1998.